

**KAKSOISURAYMPÄRISTÖ NUOREN OPISKELIJAUURHEILIJAN TUKIJANA:
Urheiluakatemiavalmentajien kuvauksia kaksoisuran tukijoista ja tuen tehtävistä**

Alli Halttunen

Liikuntapedagogiikan pro gradu -tutkielma
Liikuntatieteellinen tiedekunta
Jyväskylän yliopisto
Syksy 2024

TIIVISTELMÄ

Halttunen, A. 2024. Kaksoisuraympäristö nuoren opiskelijaurheilijan tukijana: Urheiluakatemiavalmentajien kuvauksia kaksoisuran tukijoista ja tuen tehtävistä. Liikuntatieteellinen tiedekunta, Jyväskylän yliopisto, liikuntapedagogiikan pro gradu -tutkielma, 70 s., 6 liitettä.

Opiskelijaurheilijoiden kaksoisuran kehitysympäristöjen katsotaan rakentuvan holistis-ekologisesti (Henriksen ym. 2020, 9–10; Korhonen ym. 2020, 108). Kaksoisurakontekstissa nuoren opiskelijaurheilijan elämänuraa ja sen tukemisen käytäntöjä muotoillaan sosiaalisesti eri toimijoiden yhteistyönä. Tässä pro gradu -tutkielmassa keskitytään kuvaamaan urheiluakatemiavalmentajien näkökulmaa 1) kaksoisuran kehitysympäristössä rakentuvasta tuen toimijoiden kokonaisuudesta ja 2) eri toimijaryhmille osoitetuista tuen tehtävistä. Tämän tutkimuksen avulla pyritään kuvaamaan ja ymmärtämään urheiluakatemiavalmentajien näkökulmaa kaksoisuran kehitysympäristöjen sosiaalisten ehtojen ja käytäntöjen rakentajina.

Tutkimuksen aineistona on käytetty vuonna 2019 kerättyä suomalaisten urheiluakatemiavalmentajien haastatteluaineistoa (n=5). Yksilöhaastattelut on litteroitu ja tämä kirjallinen aineisto on analysoitu keväällä 2023 käyttäen laadullisen sisällönanalyysin menetelmää. Laadullisesta aineistosta on esitetty myös tiivistettyjä kvantifioituja tuloksia, joiden on katsottu tukevan systemaattista tulosten esittämistä.

Tutkimuksen tulosten mukaan suomalaiset urheiluakatemiavalmentajat tuntevat kaksoisuran kehitysympäristöt hyvin, joskin heidän näkökulmansa kehitysympäristöjen toimijaroolien tarkastelussa painottuu oletetusti urheilun elämänalueen mikrotasolle. Valmennussuhde näyttäytyy merkityksellisenä nuoren tukemisen kontekstina. Tutkitut urheiluakatemiavalmentajat asettavat kaksoisuraympäristössä toimiville tukijoille tuen tehtävien odotuksia kolmessa pääluokassa, joita ovat: toimijuuden tuen tehtävät (53,6 %), nuorten kaksoisuran tuntemus (33,4 %) sekä urheiluvalmennus ja valmentajan ammatillinen osaaminen (13,0, %). Näissä tuloksissa korostuu myös valmentajan henkilökohtainen asemoituminen urheilun kentälle kaksoisurakontekstissa. Toisaalta tunnistettavissa on tuen tehtävien jakautumista toimijaroleittain; tämä viestii urheiluakatemiavalmentajien tavasta yhdistää tukiroolit ja niihin luontevasti yhdistyvät perustehtävät (esim. terveysongelmat – terveydenhoito).

Lisäksi tutkittaessa toimijuuden tukemisen kuvauksia voitiin huomata, että urheiluakatemiavalmentajat kokevat toimijuuden tukemisen tehtävät merkityksellisinä kaksoisuran kehitysympäristöissä. Etenkin relationaalisen toimijuuden osa-alueen (Jääskelä ym. 2017, 2064–2067) tukeminen näyttäytyi keskeisenä. Toimijuuden tukemisen tehtävien kuvaukset vaihtelevat kuitenkin toimijaroleittain.

Asiasanat: urheiluakatemia, urheiluakatemiavalmentaja, opiskelijaurheilija, kaksoisura, kaksoisuraympäristö, toimijuus

ABSTRACT

Halttunen, A. 2024. Dual career environment as a support for young student-athletes: Sports academy coaches' descriptions of dual career supporters and their support tasks. University of Jyväskylä, Master's thesis in Sport Pedagogy, 70 pp., 6 appendices.

The dual career development environments (DCDEs) are considered to be built in a holistic-ecological way (Henriksen et al. 2020, 9–10; Korhonen et al. 2020, 108). In this dual career context, a young student-athlete's life path and the practices supporting it are socially shaped through the collaboration of different actors. This master's thesis focuses on describing the perspectives of sports academy coaches about 1) the network of dual career supporters constructed in the dual career development environment and 2) the support tasks assigned to actors in it. This research aims to describe and understand the perspective of sports academy coaches as framers of social conditions and practices in dual career development environments.

The interview data of Finnish sports academy coaches collected in 2019 (n=5) have been used as the research material. The individually conducted interviews were transcribed, and this written text material was analyzed using the method of qualitative content analysis in spring 2023. Summarized quantified results are also presented from the qualitative material to support the systematic presentation of these results.

Research findings provide an understanding that Finnish sports academy coaches are familiar with dual career development environments, although their perspective on the roles of supporters in development environments is presumably focused on the micro level and the sports domain of life. The coaching relationship emerges as a meaningful context for supporting young student-athletes. The sports academy coaches set support task expectations for dual career supporters in three main categories: agency support tasks (53.6%), knowledge of the young person's dual career environment (33.4%), and sports coaching and the coach's professional competence (13.0%). These results also emphasize the coach's personal position within the sports domain of the dual career environment. On the other hand, the distribution of support tasks by support roles is also recognizable; this shows that sports academy coaches associate supporter roles with their basic expected tasks (e.g. health issues – health care).

Furthermore, an examination of the descriptions of supporting agency, shows that sports academy coaches perceive these tasks as meaningful within dual career development environments. Supporting the area of relational agency (Jääskelä et al. 2017, 2064–2067) appears to be essential. However, the descriptions of agency support tasks vary depending on the supporter's role.

Key words: sports academy, sports academy coach, student-athlete, dual career, dual career environment, agency

KÄYTETYT LYHENTEET

ATDE	athletic talent development environment, lahjakkaan urheilijan kehitysympäristö
AUS	agency of university students, yliopisto-opiskelijan toimijuus
DC	dual career, kaksoisura
DCDEs	dual career development environments, kaksoisuran kehitysympäristöt
DMSP	developmental model of sport participation, kehitysmalli urheiluun osallistumisesta
EU	European Union, Euroopan unioni
HEA	holistic ecological approach, holistis-ekologinen lähestymistapa
KIHU	Huippu-urheilun instituutti
SUL	Suomen Urheiluliitto

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1 JOHDANTO	1
2 KOKONAISSVALTAINEN KAKSOISURA JA KAKSOISURAYMPÄRISTÖT	6
2.1 Opiskelijaurheilijan kokonaisvaltainen kaksoisura	7
2.2 Kaksoisuravalinnan perustelut ja kehitysvaihemallien kritiikki	11
2.3 Kaksoisuran kehitysympäristöt	14
3 TOIMIJUUDEN TUKEMINEN KAKSOISURAYMPÄRISTÖSSÄ	20
4 LAADULLINEN TUTKIMUSASETELMA, HAASTATTELUAINEISTO SEKÄ SISÄLLÖNANALYYSI JA SISÄLLÖN ERITTELY	23
4.1 Puolistrukturoitu teemahaastattelu aineistonkeruumenetelmänä ja haastatteluaineiston kokonaisuus	24
4.2 Laadullinen sisällönanalyysi ja sisällön erittely	26
4.2.1 Toimijaroolien analyysi	28
4.2.2 Tuen tehtävien analyysi: tehtäväteemat aineistotasolla ja tehtävät toimijaroleittain	30
4.3 Tutkimusasetelman luotettavuuden arviointi	33
5 TULOKSET: URHEILUAKATEMIAVALMENTAJIEN KUVAUS NUORTEN OPISKELIJAUURHEILIJOIDEN TUKEMISESTA KAKSOISURAYMPÄRISTÖSSÄ	35
5.1 Valmentajien kuvaamat nuorta tukevat toimijat kaksoisuraympäristössä	35
5.2 Urheiluakatemiavalmentajien kuvaamat nuoren tukemisen tehtävät	46
5.2.1 Tuen tehtävien jakautuminen toimijaryhmittäin	50
5.2.2 Urheiluakatemiavalmentajien väliset erot ja yhtäläisyydet toimijuuden tehtävien maininnoissa	53
6 POHDINTA	56
LÄHTEET	62
LIITTEET	

Liite 1: Tutkimustiedote

Liite 2: Haastattelurunko

Liite 3: Litteraationäyte

Liite 4: Käsitteellistettyjen tuen tehtävien määrällinen vertailu koko aineistossa

Liite 5: Toimijaryhmittäin luokitellut tuen tehtävät

Liite 6: Tuen tehtävien valmentajakohtainen luokittelu

1 JOHDANTO

Suomessa urheilevien nuorten elämänuriin kohdistuvat odotukset ovat olleet eurooppalaisen trendin mukaisesti muutoksessa, kun väestömme koulutustaso on kasvanut sekä pirstaloitu-neille, tilapäisille ja epävarmoille työmarkkinoille kiinnittyminen on ollut entistä haasteellisempaa (esim. Vanttaja ym. 2019, 492; Westerback & Rissanen 2020, 159–160; Storm ym. 2021, 2). Myös urheilun maailmassa on etsitty tapoja, kuinka turvata urheilu-uran valinneille nuorille tyydyttäviä ja hyvinvointia tukevia keinoja vastata ajankohtaisten työmarkkinoiden vaatimukseen sekä heidän tarpeeseensa toimeentulon hankkimisesta, arjen rutiinien turvaamisesta, vastuun kantamisesta ja yhteiskunnan jäsenyyden hankkimisesta (Westerback & Rissanen 2020, 160–164). Koska suomalaisessa yhteiskunnassa koulutus on usein työmarkkinoille kiinnittymisen ehto (Vanttaja ym. 2019, 492) ja nuoret mieltävät työn osaksi tavoittelemaansa ”normaalia” elämänuraa (Westerback & Rissanen 2020, 159), on urheilumaailmassa tarvittu ratkaisuja nuorten koulutuksen ja työurien tuen muotoilemiseksi. Tällaisiin tarpeisiin on rakentunut vuosien kehitystyössä suomalainen urheiluakatemiajärjestelmä, kokonaisvaltainen (urheilu)valmennus sekä tavoite kaksoisuran kehitysympäristöjen eteenpäin viemisestä (esim. Ryba ym. 2016a, 2; Ryba ym. 2016b, 89; Korhonen ym. 2020, 108, 115; Nikander ym. 2022a, 257–259; Nikander 2022, 4–9). Kaksoisurasta on tullut nuorille tavallinen, yleisesti hyväksytty ja sosiaalisesti tuettu tapa toimia urheilun ja koulutuksen yhdistävällä elämänuralla (esim. Suomen Olympiakomitea 2023).

Kaksoisuran käsitteellä tarkoitetaan urheilun aiheyhteydessä urheilu-uran ja koulutus- tai työ-uran yhdistämistä (esim. Ryba ym. 2016a, 2–3; Ryba ym. 2016b, 89; Suomen Olympiakomitea 2023). Kaksoisura on akateemisessa tutkimuksessa suositeltu (esim. Stambulova & Wylleman 2019, 74; Aquilina 2013, 389; Christensen & Sørensen 2009, 129–130) ja Euroopassa poliittisella päätöksenteolla tuettu (esim. Euroopan komissio 2012; Euroopan komissio 2016) uramalli, jonka on katsottu turvaavan yksilöille edellytyksiä esimerkiksi hyvinvointiin sekä tulevaisuuden ja työelämän valintoihin. Kaksoisuran tukeminen on lisäksi suomalaisen urheilun ja urheiluakatemia toiminnan arvovalinta (Suomen Olympiakomitea 2023; Suomen Olympiakomitea 2020, 12). Kaksoisuratutkimusta tarkasteltaessa on mielekästä huomioida myös termin käyttö muissa useamman elämänuran yhdistämisen tutkimusteemoissa, kuten taiteeseen liittyvän uran ja koulutuksen yhdistämisessä (esim. Piispa 2013b, 145–155; Varrio 2021, 7–9) tai perhe-elämän ja työuran yhdistämistä koskevista teemoista (esim. Arnett 2014, 215; Scurry &

Clarke 2022, 1832–1833). Nämä käsitteen muut käyttötarkoitukset voivat auttaa hahmottamaan kaksoisuralla koettujen päällekkäisten urien keskinäistä dynamiikkaa myös urheilun teema-alueella. Toisaalta on tärkeää ymmärtää, että urheilijan ja nuorten opiskelijaurheilijoiden kaksoisuran tutkimus on kehittynyt selkeästi omaksi tutkimusalueekseen ja tämän pro gradu -tutkielman painopiste onkin kiistatta urheilun ja koulutuksen yhdistävän elämäntavan parissa.

Akateemisen urheilututkimuksen kentällä kaksoisuran tarkastelussa on käytetty sekä yksilöllisempiä uratutkimuksen näkökulmia että yhteisöllisempiä järjestelmän rakenteelliseen tarkasteluun tähtääviä näkökulmia. Vidal-Vilaplana ym. (2022, 10) mukaan kaksoisuran holistinen eli kokonaisvaltainen jäsentäminen on yksi kaksoisuratutkimuksen merkittävimmistä teema-alueista. Sillä viitataan yksilön eri elämäntilanteiden keskinäisten, päällekkäisten ja limittäisten vaikutusten huomioimiseen elämäntavan kehityksen tarkastelussa (esim. Ryba ym. 2016a, 3; Ryba ym. 2016b, 90). Käytännössä tämä voi tarkoittaa esimerkiksi perheen tai talouden vaikutusten huomioimista nuoren uravalintoihin vaikuttajana tai urheilu-uran menestyksen vaikutusten ymmärtämistä koulutusuran valintoihin vaikuttajina. Yksilö ei siis tee tietyn elämäntilanteen päätöksiä irrallaan muista, vaan uravalintojen, kehittymisen ja siirtymien onnistumisessa on huomioitava elämäntapahtumien laajemmat vaikutukset. Kaksoisuran kokonaisvaltaisen kehittämisen jäsentäminen toimii tässä tutkimuksessa keskeisenä kaksoisura-käsitteen yksilötasoa määrittelevänä taustana, vaikka käsillä olevaa tutkimusta ei luokitellakaan kaksoisuran yksilöllisen uratutkimuksen perinteeseen sijoitettavaksi (vrt. Vidal-Vilaplana 2022, 10).

Tarkasteltaessa kaksoisuran toteutumisen ympäristöjä - yksilöllisen uratutkimuksen rinnalla myös rakenteellisella tasolla - on kaksoisuran katsottu kehittyvän holistisessa yhteistyöverkostossa (Henriksen ym. 2020, 3, 9–10). Tämä tarkoittaa kaksoisuraympäristöjen kehittämisen perustavanlaatuaista pyrkimystä huomioida edellä kuvattu kokonaisvaltainen yksilön uran rakentuminen, mutta myös erityisesti eri elämäntilanteille ja eri vuorovaikutuksen ekologisille tasoille sijoittuvien toimijoiden vaikutukset yksilön uraan sekä toisiinsa. Nämä vaikutukset ovat dynaamisia eli koko ajan kehityksessä ja muutoksessa olevia. (Henriksen ym. 2020, 2; Henriksen & Stambulova 2017, 272–273.)

Kaksoisuraympäristöjen tutkimuksessa *holistinen tarkastelu* on jaettu kolmeen osa-alueeseen, joita ovat urheilu, opiskelu ja yksityiselämä. *Ekologisella tarkastelulla* viitataan kaksoisuraympäristön vuorovaikutusmuotojen jakaantumiseen ihmisten väliseen (mikrotaso), sosiaaliseen (mesotaso) ja poliittiseen (makrotaso) tasoon. Nämä rakentuvat jokaisella nuorella yksilöllisesti

henkilökohtaisen elämänuran ympärille. Lisäksi kaksoisuraympäristöjen kehittymistä voidaan tarkastella ajallisella jatkumolla: mennyt – nykyhetki – tulevaisuus. (Henriksen ym. 2020, 2; Henriksen & Stambulova 2017, 272) Holistis-ekologiset kaksoisuran kehitysympäristöjen jäsenyydet (Henriksen ym. 2020, 3; Nikander 2022, 4–6, 15–23; Nikander ym. 2021, 81) asettavat tutkimuksellisen lähtökohdan (työskentelymallin) esimerkiksi yksilöllisesti, paikallisesti, kansallisesti tai kansainvälisesti rakentuvien kaksoisuraympäristöjen tarkastelulle. Tämä jäsenyys tarjoaa kaksoisuran kanssa työskenteleville ammattilaisille ja myös tämän tutkimuksen lukijoille reflektiopinnan, johon verraten voidaan työstää ymmärrystä kaksoisuraympäristöjen rakentumisesta.

Suomalainen urheiluakatemiajärjestelmä on kansallisesti keskeinen kehitysympäristö nuorten opiskelijaurheilijoiden kaksoisurien rakentumisen tukemiseksi (esim. Korhonen ym. 2020, 115; Nikander ym. 2021, 78–83). Urheiluakatemiaoissa tavoitteena on rakentaa nuorten ympärille (kaksoisura)tavoitteita tukeva kokonaisvaltainen ja tarkoituksenmukainen kehittymisen konteksti (esim. Nikander ym. 2021, 78–80; Korhonen ym. 2020, 108–109; Morris ym. 2021, 141–144). Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi koulutus- ja urheilu-uran koordinoitua, tukea päivittäisvalmennukseen, asiantuntijapalveluita (esim. urheilupsykologi, fysioterapeutti, urheilulääkäri) tai valmentajakoulutusta. Suomessa urheiluakatemiavalmentajat työskentelevät urheiluakatemiaoissa tukien nuorten opiskelijaurheilijoiden kaksoisuraa. Urheiluakatemiaoissa työn keskiössä ovat nuoren urheilijan urheilupotentiaalin saavuttaminen, vastuullisen ja suunnitelmallisen ”siiviiliuran” hoitaminen sekä laadukkaan päivittäisvalmennuksen ja toimintaympäristön tarjoaminen (Suomen Olympiakomitea 2020, 4). Urheiluakatemiavalmentajat ovat lähellä kaksoisuran kehitystyötä ja siten rakenteellisten kehitystavoitteiden suunnassa johdetun ammattitoimijoiden ryhmän jäseniä. Heidän ammatillinen valmennustoimintansa näyttäytyy mielekkäänä tämän tutkimuksen näkökulmasta, jossa tarkastellaan nuorelle kaksoisuran valintavaiheessa tarjottavan tuen muodostumista kaksoisuraympäristön sosiaaliskulttuurisissa rakenteissa.

Tässä tutkimuksessa kuvaan kaksoisuran kehitysympäristöjä urheiluakatemiavalmentajien näkökulmasta käsin. Tutkimuksen viidessä yksilöhaastattelussa kysyin nuoria valmentaneilta urheiluakatemiavalmentajilta heidän tavoistaan tukea nuoren elämää ja tulevaisuuden suunnittelua valmennuksessaan. Lisäksi pyysin haastateltavia kertomaan heidän keskeisistä yhteistyöverkostoistaan. Aineistosta tehdyn sisällönanalyysin ja sisällön erittelyn avulla olen pyrkinyt lisäämään ymmärrystä siitä, kuinka yhdestä kaksoisuran tukitoimijoiden keskeisestä mikrot-

son joukosta (esim. Nikander ym. 2022a, 253–254) käsin kuvaillaan nuorten opiskelijaurheilijoiden ympärille rakentuvaa tuen kokonaisuutta – erityisesti sen toimijoita ja toimijoihin kohdistuneita tuen tehtävien odotuksia. Tutkimusta ovat ohjanneet seuraavat tutkimuskysymykset:

TK1 Miten urheiluakatemiavalmentajat kuvailevat nuorten opiskelijaurheilijoiden tukemista kaksoisuraympäristössä?

TK1.1 Miten kaksoisuran kehitysympäristöt ja kaksoisuran tukijoiden osaamisen alueet jäsentävät urheiluakatemiavalmentajien kuvausta nuorten opiskelijaurheilijoiden tukemisesta?

TK1.2 Millaisena nuorten opiskelijaurheilijoiden toimijuuden tukeminen näytetään urheiluakatemiavalmentajille?

Analyysi avaa haastateltujen urheiluakatemiavalmentajien perspektiiviä kaksoisuran kehitysympäristöihin ja tarjoaa teoreettisen viitekehyksen tuella lukijalle mahdollisuuden peilata tutkittujen urheiluakatemiavalmentajien näkemyksiä kaksoisuran kehitysympäristöjen teoretoisointeihin. Urheiluakatemiavalmentajien kuvaamaa nuoren tuen käytäntöjen kokonaisuutta tarkastellaan tutkimuksen tuloksissa haastatteluissa esiintyvien valmentajien mainitsemien kaksoisuraympäristön *tukijoiden* sekä valmentajien itselleen ja muille tuen toimijoille mainitsemien *tuen tehtävien* avulla. Jäsennyksellä olen pyrkinyt havainnollistamaan sitä, millaisena valikoituneen kaksoisuraympäristön toimijajoukon sisällä (tässä urheiluakatemiavalmentajat) nuoren kaksoisuran tukemiseen liittyvät käytännöt näyttäytyivät haastatteluhetkellä. Tämä auttaa ymmärtämään kaksoisuraympäristössä vallitsevia arvostuksia siitä, millainen kaksoisuran kehittyminen tai kaksoisuran kehitysympäristön vuorovaikutuksellinen toiminta nähdään pohjimmiltaan kaksoisuran kannalta sosiaalisesti hyväksyttävänä ja toivottuna tässä tutkitussa jouskossa.

Tukijoiden tarkastelussa olen hyödyntänyt Henriksenin ym. (2020, 3) holistis-ekologista kaksoisuraympäristöjen jäsenystä, jonka avulla olen rakentanut analyysissä kuvaa tunnistettujen tuen toimijoiden kokonaisuudesta. Tuen tehtävien sisältöjen jäsenyksessä tukeuduin aikaisemmassa kaksoisuratutkimuksessa muotoiltuihin kaksoisuran tukitiimien kompetensseihin eli osaamisen osa-alueisiin (Defruyt ym. 2019, 11–12), kokonaisvaltaisen kaksoisuran teoriaan (Ryba ym. 2016b, 90; Nikander ym. 2021, 81) sekä yliopisto-opiskelijoiden toimijuuden tuen

jäsennykseen (Jääskelä ym. 2017, 2064–2067). Toimijuuden tukemisen näkökulma näyttäytyi kiinnostavana, sillä kaksoisuran kehitysympäristöjen mallinnuksissa (Henriksen ym. 2020, 3; Korhonen ym. 2020, 110–111; Nikander ym. 2021, 78–81) on tunnistettu opiskelijaurheilijan keskeinen rooli aktiivisena toimijana elämänsä valinnoissaan sekä valmennussuhteen merkitys keskeisenä kaksoisuran muotoutumista määrittelevänä vuorovaikutussuhteena.

Tämän tutkimuksen näkökulmasta on oleellista ymmärtää, kuinka urheiluakatemiavalmentajan tai muun kaksoisuraympäristön toimijan tuen voidaan katsoa muotoilevan nuoren toimijuuden potentiaalia sosiaalisessa vuorovaikutuksessa, kuten valmennussuhteessa. Coffeyn ja Farrugian (2014, 472) mukaan ajankohtaisessa sosiologisessa tutkimuksessa toimijuudella tarkoitetaan ”yksilön potentiaalia muotoilla suhdettaan materiaalsiin rakenteisiin, diskursseihin ja ihmisten välisiin ympäristöihin”. Tämän vuoksi olen kokenut oleellisena esittää myös kysymyksen siitä, onko tässä aineistossa toimijuuden tuen pedagogisilla käsitteellistyksillä merkitystä urheiluakatemiavalmentajien kuvaaman tuen jäsenyksessä. Toimijuuden tuen teoreettisena jäsentäjänä päädyin tukeutumaan Jääskelän ym. (2017, 2064–2067) yliopisto-opiskelijoiden toimijuuden tuen tutkimukseen vastaavan teoreettisen jäsenyyksen puuttuessa valmennuksen tutkimusaluelta. Vaikka Jääskelän ym. (2017; 2021) kohderyhmän eroavaisuus asettaa haasteensa tuloksien luotettavuudelle, on kuitenkin todettava sen tarjoavan tutkimuksellisen suunnan, jossa koulutuksen kentällä tunnistettua ja toimivana koettua opiskelijan toimijuuden pedagogista tukea voidaan kehittää myös laajemmin kaksoisuran kentille hyödynnettäväksi.

2 KOKONAISVALTAINEN KAKSOISURA JA KAKSOISURAYMPÄRISTÖT

Tässä tutkimuksessa kaksoisuralla (*dual career, DC*) tarkoitetaan urheilun kontekstissa urheilu-uran ja koulutus- tai työuran yhdistämistä. Tämä määritelmä vastaa myös kansainvälisen ja kansallisen urheilututkimuksen (ks. esim. Vidal-Vilaplana 2022, 2; Nikander ym. 2021, 78; Nikander 2022, 4–6) sekä Suomen Olympiakomitean (2023) ajankohtaista käsitteen määrittelyä. Tutkimukseni kohdistuu nuoruuden ikävaiheeseen, jossa edellä esitellyistä urayhdistelmistä tyypillisempi kaksoisuran muoto on opiskelun ja urheilun yhdistäminen. Vaihetta nimitetään kaksoisuran kentällä myös urheilu- tai kaksoisuran valintavaiheeksi ja erikoistumisen vaiheeksi (esim. Coté & Vierimaa 2014, S67; Ryba ym. 2016b, 90; Suomen Olympiakomitea 2023). Edellä esiteltyjen perustelujen pohjalta käytän tässä tutkimuksessa käsitettä opiskelijaurheilija (*student-athlete*) viitatessani nuoriin, joiden kanssa tutkimukseni kohderyhmä - urheilukategoriavalmentajat - työskentelevät.

Kaksoisurien akateeminen tutkimus on kehittynyt viime vuosina merkittävästi. Vidal-Vilaplanan ym. (2022, 6) mukaan Eurooppa on kaksoisurateeman kannalta kansainvälisesti merkittävin tutkimusalue ja Suomi sijoittuu kaksoisuraan liittyvässä tutkimuksessa tuotteliaisuuden perusteella kärkimaiden kolmikkoon. Viimeaikaista kaksoisuran tutkimusta ovat vauhdittaneet erityisesti kaksoisuraan liittyvä poliittinen kiinnostus, josta keskeisimpinä kansainvälisen politiikan avauksina ovat toimineet *EU Guidelines on DC* (Euroopan komissio 2012) sekä kaksoisuraan liittyvän tutkimuksen ja kansainvälisen yhteistyön vahvistaminen Erasmus+-rahoituksen avulla. Nämä ovat siivittäneet kaksoisuran ympärillä useita tutkimusprojekteja, joista esimerkkeinä *Gold in Education and Elitesport* (GEES, 2015-2016), *Winning in the long run* (2016-2018), *Be a Winner In elite Sport and Employment before and after athletic Retirement* (B-WISER, 2017-2018), *Mind the Gap* (MtG, 2018-2020), *Ecology of Dual-Career* (ECO-DC, 2018-2019) ja *Dual Career for Mental Health* (DC4MH, 2021-2022).

Liikuntatieteen kentällä kaksoisuran tutkiminen on kasvattanut kiinnostusta etenkin sosiologisista ja psykologisista näkökulmista, sillä nuorten urien siirtymävaiheet on nähty merkityksellisinä yksilöllisillä elämänpoluilla (psykologinen näkökulma) ja niiden onnistuminen on isomassa kuvassa keskeistä myös yksilöitä ympäröiville instituutioille (sosiologinen näkökulma) (Vidal-Vilaplana ym. 2022, 2). Vidal-Vilaplanan ym. (2022, 8–12) mukaan kaksoisuratutki-

muksen perinnettä voidaan luokitella sisällöllisesti viiteen eri aihealueeseen, joita ovat 1) kaksoisuratutkimuksen eurooppalainen konteksti ja tuen käytännöt, 2) holistinen näkökulma urheilu-uran kehittymiseen ja siirtymiin, 3) urheiluidentiteetti ja nuorten opiskelijaurheilijoiden kaksoisuran tulkinnat, 4) hyödyt ja haasteet kaksoisuran kehityksessä sekä 5) kaksoisuran empiirinen tutkimus. Verrattaessa tutkimustani mainittuihin teema-alueisiin voidaan se sijoittaa fokuksensa vuoksi selkeimmin ensin mainittuun eurooppalaisen tutkimuksen kontekstiin.

2.1 Opiskelijaurheilijan kokonaisvaltainen kaksoisura

Kaksoisuran kokonaisvaltaisuudella (*holistic lifespan perspective on the DC*) viitataan yksilön urakehitykseen, joka tapahtuu yhtäaikaaisesti useilla elämäalueilla, kuten koulutuksessa, urheilussa, sosiaalisissa suhteissa, työelämässä tai taloudellisessa kehityksessä (Wylleman & Lavallee 2004; Wylleman ym. 2013, 162–164; Ryba ym. 2016b, 90). Näin ollen kaksoisuran kehityksen jäsentämiseksi on tarkasteltava myös urheilun ja koulutuksen ulkopuolisia tekijöitä, eikä käsitteen nimen mukainen ”kahden uran” tarkastelu anna kokonaiskuvaa opiskelijaurheilijan uran kehittymisestä. On ymmärrettävä päällekkäisten, limittäisten ja toisiaan seuraavien urien keskinäiset vaikutukset. Yksilön elämänuralla ei ole esimerkiksi koulutussiirtymää, joka ei vaikuttaisi jollain tavalla sosiaalisiin suhteisiin tai urheilu-uran siirtymää, joka ei vaikuttaisi nuoren taloudellisen kokonaisuuden rakentumiseen.

Kokonaisvaltaisen kaksoisura-ajattelun taustat ovat urheilijan uratutkimuksessa, jossa lahjakaiden urheilijoiden uria on jäsennetty kuvaamalla kehitysvaihemallien avulla urheilijoiden normatiivisia elämänvaiheita. Tällaisia mallinnuksia ovat olleet esimerkiksi urheilun elämäalueella tapahtuviin siirtymiin painottuva Coté ym. (2007, 90–93) ja Coté & Vierimaa (2014, S64) urheilijan uravaihemalli (Developmental Model of Sport Participation, DMSP) sekä kokonaisvaltaisempaa näkökulmaa ottava Wyllemanin ja Lavalleen (2004, 520) urheilijan uran kehitysvaihemalli.

Coté ym. (2007, 90–97) ja Coté & Vierimaa (2014, S67) kuvaavat urheilijan polkua urheiluun osallistumisesta tapahtuvina ikään sitoutuvina siirtyminä, joiden kautta edetään urheiluharjoittelussa kohti mahdollista tuloksellista huippua. Nämä vaiheet ovat nimeltään aloitusvaihe, erikoistumisvaihe, huippu-urheiluvaihe ja huippu-urheilun lopettamisvaihe (Coté ym. 2007, 92–93, 97; Coté & Vierimaa 2014, S67). Coté ym. (2020, 589) ovat myös erottaneet tutkimuksessaan varhaisen erikoistumisen lajit, joissa lajiympäristö ja kilpailujärjestelmä edellyttävät uralla

varhaisempaa siirtymää tavoitteellisen harjoittelun vaiheeseen. Suomessa vastaavaa kansallista tutkimusta huippu-urheilijoiden poluista ovat tehneet Salasuo, Piispa ja Huhta (2015). Heidän tutkimuksessaan huomioidaan toisistaan poikkeavat lajiryhmäkontekstit (yksilölajit, joukkuelajit ja elämäntapalajit) sekä tunnistetaan suomalaisesta huippu-urheilu-urista seuraavat normatiiviset vaiheet: initiaatio urheiluun, etsimisen ja kokeilun vaihe, kehitysvaihe, harrasturheiluun siirtymä tai panostusvaihe ja panostusta seuraava mahdollinen huippuvaihe (Salasuo ym. 2015, 299–305).

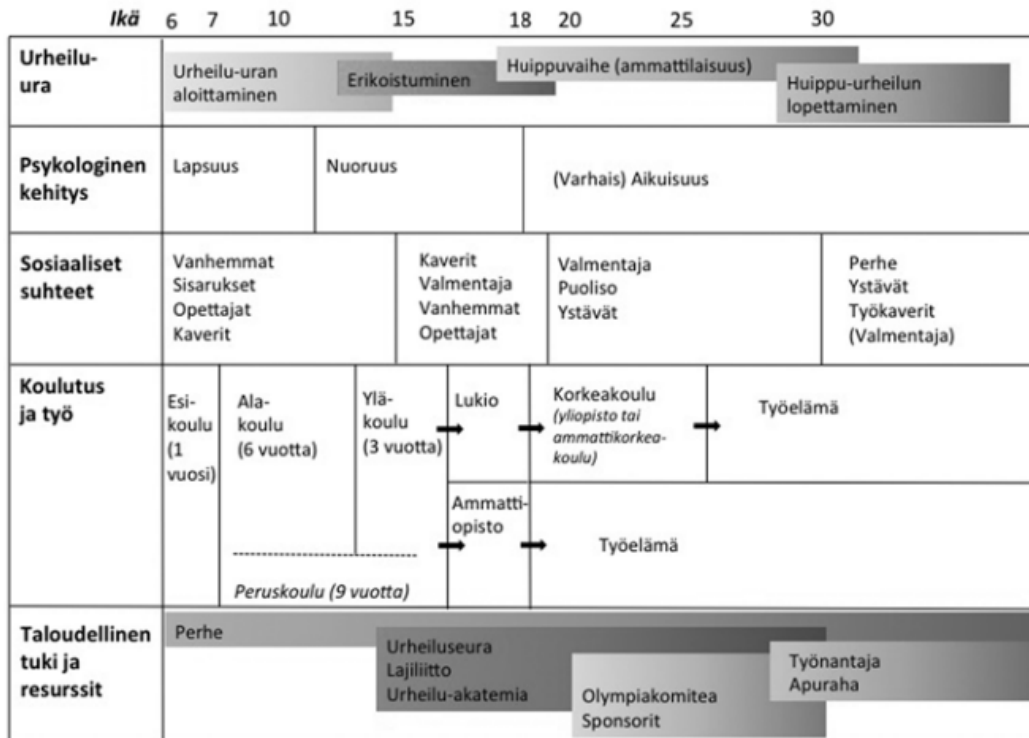
Wyllemanin ja Lavalleen (2004, 520) kokonaisvaltaisen urheilijan uran kehitysvaihemalli on ottanut huomioon urheilu-uran lisäksi myös muita tutkittuja urasiirtymiä urheilijoiden elämänpoluilla (ks. kuva 1). Heidän tutkimuksensa painopiste on kuitenkin vielä selkeästi urheilu-uran tutkimisessa kaksoisurien sijaan. Urheilu-uran kehitysvaiheet ovat Wyllemanin ja Lavalleen (2004, 520) mallissa jokseenkin Cotén ym. (2007, 92–93) teoriasta tutut initiaatiovaihe, kehitysvaihe, huippuvaihe (*mastery*) sekä lopettaminen. Niiden rinnalla esitellään myös kokonaisvaltaisemmin esimerkiksi urheilijan psykososiaalisen verkoston kehittyminen sekä koulutuspolun siirtymävaiheet (Wylleman & Lavallee 2004, 520). Wyllemanin ja Lavalleen (2004, 520) malli on toiminut kaksoisuran kehittymisen mallintamisen kannalta keskeisen suomalaisen teorian - Ryban ym. (2016b, 90) suomalaisen kaksoisuran kehitysvaihemallin pohjana.

IKÄ	10	15	20	25	30	35
Urheilullinen taso	Initiaatiovaihe	Kehitysvaihe	Huippuvaihe		Urheilun lopettaminen	
Psykologinen taso	Lapsuus	Nuoruus	Aikuisuus			
Psykososiaalinen taso	Vanhemmat Sisarukset Vertaiset	Vertaiset Valmentaja Vanhemmat		Kumppani Valmentaja	Perhe (Valmentaja)	
Akateemisen-ammattillinen taso	Perusasteen koulutus	Toisen asteen koulutus	Korkeakoulutus	Ammatillinen koulutus Ammattityö		

Huomio. Katkoviiva kuvaa, että siirtymävaiheen ikä on arvioitu.

KUVA 1. Wyllemanin ja Lavalleen kehitysvaihemalli (2004, 520) suomeksi mukailtuna.

Ryban ym. (2016b, 90) tavoitteena on ollut kuvata kaksoisuran toteutumista suomalaisessa kontekstissa. Tutkimuksen painopiste on siirtynyt yksin urheilu-urasta laajemmin kaksoisuran kehityksen mallintamiseen. Suomalaisen kokonaisvaltaisen kaksoisuravaihemallin (ks. kuva 2) mukaan kaksoisuran kehitystä voidaan tarkastella ikään sitoutuvina urheilu-uran kehityksen, psykologisen kehityksen, sosiaalisten suhteiden kehityksen, koulutuksen ja työn kehityksen sekä taloudellisen tuen ja resurssien kehityksen limittäisyyksinä. Näiden kehityksellisten urien sisällä yksilön urakehitystä on lisäksi kuvattu kyseisellä elämänalueella tapahtuvina toisiaan seuraavina vaiheina ja siirtyminä, josta esimerkkinä psykologisen kehityksen jakaminen lapsuuteen, nuoruuteen ja (varhais)aikuisuuteen tai koulutuksen jakaminen esikouluun, peruskouluun (ala- ja yläkoulu), lukioon / ammattiopistoon ja korkeakouluun. (Ryba ym. 2016b, 90)

KUVA 2. Kaksoisuran kehitysvaihemalli Ryban ym. (2016b) mukaan.

Tämän tutkimuksen kannalta keskeisenä Ryban ym. (2016b, 90) mallista on nostettava esiin: a) nuoruuden ikävaiheessa päällekkäiset muutokset sekä b) valmentajan merkitys nuoruuden ikävaiheessa. Ryban ym. (2016b, 90) mukaan nuoruuden ikävaiheessa (n. 12–18 vuotta) limittyvät seuraavat keskeiset vaiheet: urheilu-uran erikoistumisen vaihe; nuoruus psykologisen kehityksen vaiheena; kaverit, vanhemmat, valmentaja ja opettajat sosiaalisesti merkityksellisinä suhteina; koulutukselliset siirtymät alakoulusta yläkouluun ja peruskoulusta toiselle asteelle sekä urheiluseuran, lajiliittojen ja urheiluakatemioiden merkitys kaksoisuran resursseina. Kaksoisuran kehityksen mallintamisen etuna voidaan pitää mahdollisuutta tunnistaa kehitykselle merkittäviä solmukohtia, joissa limittyy siirtymiä useilla elämänosa-alueilla. Kaksoisuran kontekstissa tällaisiksi solmukohdiksi on tunnistettu edellä esitellyn lisäksi esimerkiksi toisen asteen siirtymän ja juniorisarjoista seniorisarjoihin etenemisen päällekkäisyys (esim. Tekave ym. 2015, 32). Valmentajien tarjoaman ammatillisen tuen näkökulmasta nuoren kaksoisuran ja elämän kokonaisuuden ymmärtäminen näyttäytyy merkityksellisenä sekä yksilötasolla että kehitettäessä kaksoisuraa tukevia rakenteita Suomessa (esim. Storm ym. 2021, 11; Nikander ym. 2021, 81).

2.2 Kaksoisuravalinnan perustelut ja kehitysvaihemallien kritiikki

Kiinnostuksen nuorten opiskelijaurheilijoiden kaksoisuran tutkimiseen voidaan katsoa syntyneen kaksoisuran eduista, kuten elämän tasapainoisuudesta ja kaksoisuran tarjoamista avointen vaihtoehtojen säilymisestä elämänuran suunnittelussa (esim. Aquilina 2013, 385–389). Kaksoisuravalinnan perusteluna on käytetty uravalinnan positiivisten vaikutusten merkitystä esimerkiksi siirryttäessä urheilu-uralta muille työmarkkinoille tai tarkasteltaessa nuorten mahdollisuuksia toteuttaa arvojensa mukaista elämää. Nuorten elämässä kaksoisura luo turvaa ja mahdollistaa sen, ettei vaativistakaan päällekkäisillä urilla olevista tavoitteista tarvitse luopua toisen uran onnistumisen vuoksi. (Ryba ym. 2016b, 89–90; Aunola ym. 2018, 40–42) Toisaalta valinnan taustalla voivat olla yksilön mahdollisuudet rinnastaa kouluttautuminen tai työnteko urheilun puoliammattilaisuuteen tai varmistaa parempi toimeentulo ja taloudellinen turva (Aquilina 2013, 375; Condello ym. 2019, 12).

Kokonaiskuva ei kuitenkaan ole niin yksiselitteisen positiivinen kuin ensimmäiset kaksoisuran perustelut antavat ymmärtää. Tutkimusten avulla on ymmärretty, ettei kaksoisuran valinta siinä luo täydellistä nuoren hyvinvointia tukevaa ratkaisua jokaisen urheilevan nuoren elämään (esim. Kegelaers ym. 2024, 12; Christensen & Sørensen 2009, 129–130; Stambulova ym. 2015, 11–12; Aquilina 2013, 383–385; Olesen & Treumer Gregersen 2023, 232–233). Muutoinkin koulutus- ja urheilututkimuksessa keskeiset ilmiöt, kuten koulupudokkuus, uupuminen tai urheiluharrastuksen lopettaminen murrosiässä säilyvät merkittävinä kaksoisuramahdollisuuksien tarjonnasta huolimatta (esim. Baron-Thiene & Alfermann 2015, 42–43; Salasuo ym. 2015, 299–305; Joronen ym. 2023, 66–70).

Kaikilla kaksoisuravalinnasta kiinnostuneilla ei myöskään ole mahdollisuutta tai pääsyä kaksoisuravalintaa tukeviin konteksteihin. Tämä tarkoittaa esimerkiksi urheiluoppilaitosten opiskelijavalintoja ja jo ennen nuorten henkilökohtaisten hakemusten täyttämistä rakentuvia valintapäätöksiä. Perusopetuksen jälkeisen koulutuksen sekä korkeakoulutuksen valintaperusteet ja oppilaaksiotto rajaavat osan kiinnostuneista ja motivoituneista nuorista ulos valikoiduista kaksoisuraa tukevista konteksteista (esim. ammatilliset urheiluoppilaitokset, urheilulukiot). Lisäksi on tutkittu kaksoisurien sukupuolittuneisuutta sekä monikulttuurisen taustan vaikutusta (esim. Ryba ym. 2021, 8–10; Saarinen ym. 2023a, 22888–22890; Saarinen ym. 2023b, 5–7; Huhta 2013, 135–139; Blodgett ym. 2015, 118–123). Myös nuoren perheen tuki ja sen sosioekonomi-

nen asema, kuten perheen ajalliset tai taloudelliset resurssit, perherakenne ja vanhempien välittämät elämänarvot, vaikuttavat nuorten kaksoisuravalintoihin ja tulevaisuuden suunnitelmiin (Condello ym. 2019 9–13; Sorkkila ym. 2019, 1060–1062; Ryba ym. 2021, 3; Tessitore ym. 2021, 6–7).

Erilaisten kehitysvaihemallien heikkoutena on niiden normalisoiva ote yksilöiden elämäntapaan. Sillä onko kyse erityisesti urheilun tai kaksoisuran kehitysvaihemallista, ei ole tässä kriittisessä keskeistä merkitystä. Kriittikki kohdistuu kehitysvaihemallien kaavamaisuuteen, jossa siirtymät nähdään deterministisinä, toisiaan seuraavina ja vääjäämättöminä (vrt. esim. Savickas ym. 2009, 242–244). Toisaalta pyrkimyksiä tähän kritiikkiin vastaamiseksi on osoitettu myös edellä esiteltyissä normatiivisissa kehitysvaihemalleissa. Tällaisista esimerkkeinä voidaan pitää ei-normatiivisten siirtymien mahdollisuuksien esiin tuomista. Wyllemanin ja Lavalleen (2004, 509) mukaan tällaisia urheiluun liittyviä siirtymiä ovat esimerkiksi valmentajan vaihtuminen tai loukkaantuminen. Tällaisten muutosten ei nähdä kiinnittyvän tiettyyn kehitysvaiheeseen (esim. ikä), mutta niiden merkitys on nostettu esiin yksilön kehityksen kannalta eri elämänalueita läpäisevinäkin siirtyminä.

Kriittisimpiä kehityskohtia Ryban ym. (2016b, 90) mallissa suomalaisen kaksoisuran toteutumisesta ovat täydentäneet myös Nikander ym. (2021, 81, ks. kuva 3), jossa Ryban ym. (2016b, 90) kokonaisvaltaisen kaksoisuran malliin on lisätty esimerkiksi suomalaisessa kontekstissa erityisesti juridiselle miessukupuolelle merkityksellinen asevelvollisuuden suorittaminen sekä tarkentuneet – joskin edelleen kokonaisuutta yksinkertaistavat (esim. koulujärjestelmän kokonaisuus puutteellinen) – kuvaukset suomalaisen nuoren kohtaamista koulutusjärjestelmän rakenteellisesti ohjaamista siirtymistä. Lisäyksistä huolimatta kehitysvaihemallien haasteet säilyvät kuvattaessa yksilöllisiä uria toisiaan seuraavina vaiheina.

Ikä	6	7	10	12	15	18	19	20	25	30	
Psykologinen kehitys	Lapsuus		Nuoruus			(Varhais) Aikuisuus					
Sosiaaliset suhteet	Vanhemmat Sisarukset Opettajat Kaverit			Kaverit Valmentaja Vanhemmat Opettajat			Valmentaja Puoliso Ystävät		Perhe Ystävät Työkaverit (Valmentaja)		
Urheilu-ura	Urheilu-uran aloittaminen				Erikoistuminen				Huippuvaihe (ammattilaisuus)		Huippu-urheilun lopettaminen
Koulutus ja työ	Esikoulu (1 vuosi)	Alakoulu (6 vuotta)	Yläkoulu (3 vuotta)		Lukio Ammattiopisto		Korkeakoulu	Armeija/ siviilipalvelus (6-12kk)		Työelämä	
DCDE	Liikuntapainotteinen peruskoulu (9 vuotta)			Yläkoulun urheiluluokka		Yläkoululeiritys		Urheilulukio Ammatillinen urheiluoppilaitos		Urheilumyönteinen korkeakoulu	
						Urheilumyönteinen oppilaitos		Puolustusvoimien urheilukoulu		Uraohjelma	
						Urheiluopisto/ valmennuskeskus		Puolustusvoimat		Pelaajajyhdistys	
				Urheiluakatemia							
Taloudellinen tuki ja resurssit	Perhe			Urheiluseura Lajiliitto Urheiluakatemia			Olympiakomitea Sponsorit		Työnantaja Apuraha		

KUVA 3. Kaksoisuran suomalainen kehitysvaihemalli ja kaksoisuran kehitysympäristöt Ryban ym. (2016b, 90) ja Nikanderin ym. (2021, 81) mukaan.

Kaksoisuravalinnan seurauksia on kuvattu akateemisessa tutkimuksessa useimmiten hyvin yksilöllisesti muotoutuvina. Näin todettiin esimerkiksi Aquilinan (2013, 389) tutkiessa huippu-urheiluvaiheen saavuttaneiden opiskelijaurheilijoiden kokemuksia kahden uran keskinäisestä dynamiikasta. Yksilön kokemat hyödyt voivat koskettaa yhtä tai useampaa uraa tai sen yksilöityä tavoitetta / yksilöityjä tavoitteita. Positiivisena on koettu esimerkiksi kahden uran avulla saavutettu elämän tasapainoisuus, vertaisvuorovaikutuksen monipuolisuus ja erilaisten taitojen kehittyminen (Aquilina ym. 2013, 385–389; Defruyt ym. 2020, 664–671; Harrison ym. 2022, 140–144). Toisaalta kaksoisurakokemukset eivät ole vain positiivisia; nuori voi kokea kaksoisuran myös haasteena yhdelle tai useammalle uratavoitteelleen. Kaksoisuralta poistyöntäviksi haittatekijöiksi on tunnistettu esimerkiksi oppilaitoksen ja urheilun heikko muodollinen (formaali) yhteys, loukkaantumiset, akateemisen nautinnon puuttuminen tai taloudelliset haasteet (Harrison ym. 2022, 142–143).

Kaksoisuran kannattavuutta ja onnistumista on tutkittu myös yksilöllisten urataitojen ja ominaisuuksien näkökulmista. Baron-Thienen & Alfermanin (2015, 47) mukaan yksilölliset kehitettävissä olevat ominaisuudet, kuten motivaatio ja yksilön oma tahto edistävät kaksoisuralla urheilu-uran jatkamista. Itsesäätelytaidot, kuten harjoitteluun sitoutuminen, tehokas ajankäyttö,

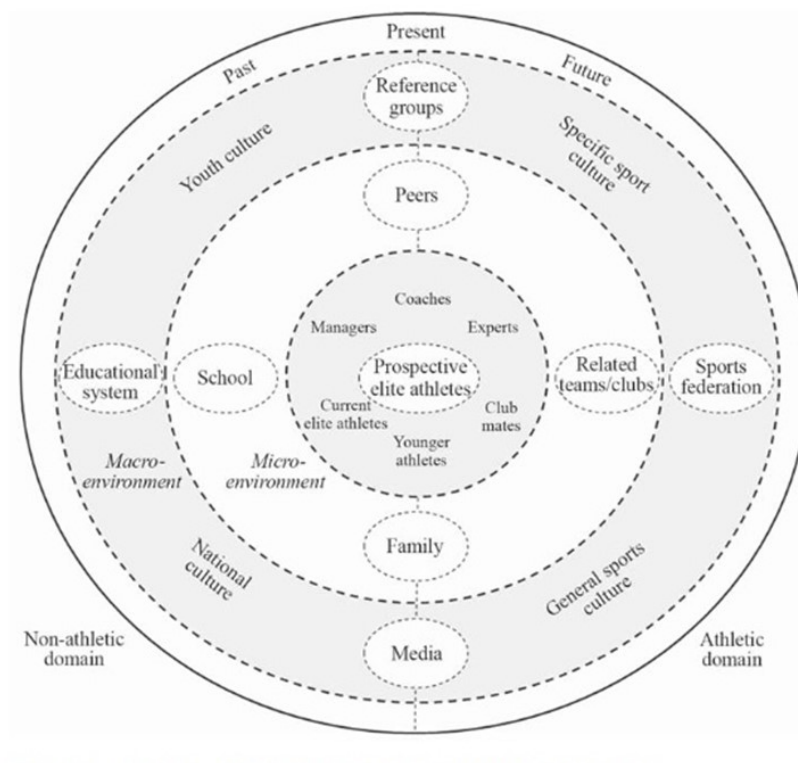
tavoitteellisuus ja haasteista selviämisen taidot, edistävät kaksoisuran jatkuvuutta (Baron-Thiene & Alferman 2015, 47; Linnér ym. 2019, 9). Taitojen ja ominaisuuksien näkökulmaa ovat tuoneet tutkimuksessaan esiin myös Ojala ym. (2023, 4–7); heidän tutkimuksensa kohdistui kaksoisuralla olevien nuorten urheilun lopettamisen ja koulumenestyksen yhteyteen urasopeutuvuuteen liittyviin yksilöllisiin piirteisiin. Ojalan ym. (2023, 7) tutkimuksessa todettiin, että tietyt piirteet, kuten itsesäätelykyky tai avointen ongelmien ratkaisukyky, voivat edistää kaksoisuran onnistumista. Lisäksi on tutkittu esimerkiksi yksilön kaksoisuralle identifioitumisen (Joronen ym. 2023, 67–70) ja attribuutioprofiilien (Saarinen ym. 2023c, 22) merkitystä kaksoisuran kehittymiselle sekä toiveiden ja tavoitteenasettelun (Sääksi ym. 2023, 11–13) näkökulmia yksilöllisessä kaksoisuran muotoutumisessa. Lisäksi Kegelaers ym. (2024, 16–17) ja Kegelaers & Wylleman (2019, 244) ovat tuoneet tutkimuksissaan esiin valmentajan keskeistä roolia urheilijan resilienssin kehittämisessä.

Yksilölliseen urakehitykseen keskittyvien tutkimusten tulosten pohjalta voidaan todeta, että nuorten opiskelijaurheilijoiden yksilöllisten elämänurien (esim. urheilijan ura, opiskelijaurheilijan ura) ja niitä edistävien piirteiden kehittymiseksi tarvitaan rakenteeltaan joustavaa, yhteistyökykyistä ja orientaatioiltaan kaksoisuralla olevien nuorten kehittämiseen keskittyvää kontekstia (esim. Storm ym. 2021, 5). Tätä urheilijan uratutkimuksen ja ekologisen ajattelun yhteiskehittelyn seurauksena muotoutunutta kontekstisidonnaisempaa holistis-ekologista näkökulmaa esittelen seuraavassa alaluvussa 2.3.

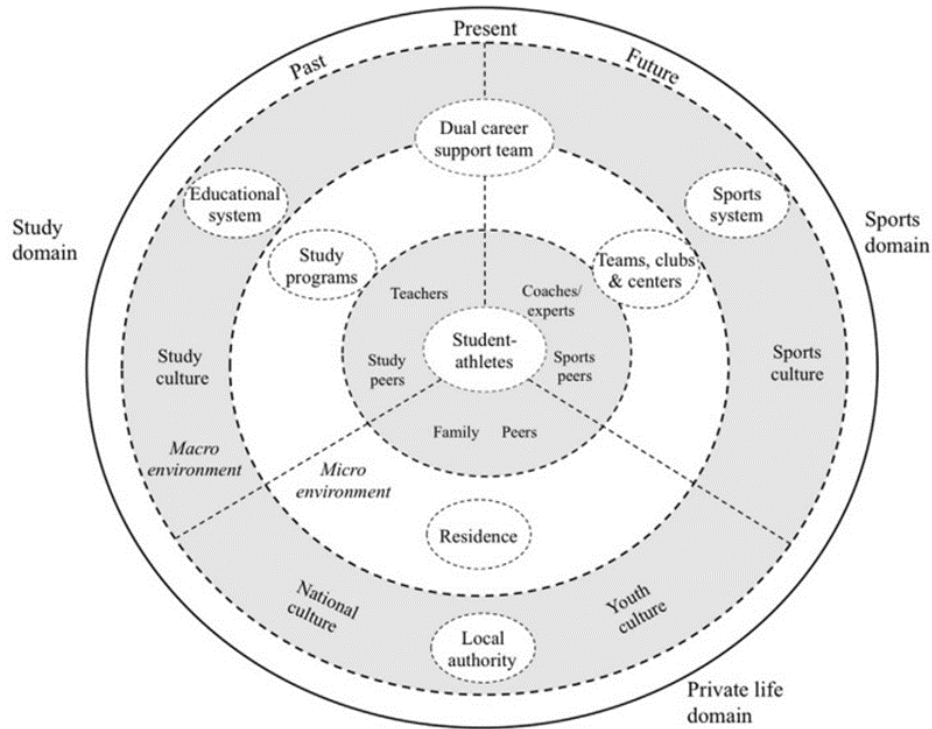
2.3 Kaksoisuran kehitysympäristöt

Nuoren opiskelijaurheilijan elämänura ei rakennu tyhjiössä. Sosiaaliset ja kulttuuriset yhteisöt sekä niiden verkostot ovat keskeisessä asemassa siinä, millaiseksi nuoren elämä muotoutuu. Kaksoisurien teoretisointeja tarkastellessa on tiedostettava, että kaksoisura on eurooppalainen ja suomalainen poliittinen tavoite (ks. esim. Euroopan komissio 2012; Michelsen ym. 2022, 19–20). Siten on katsottu, että kaksoisura-ajatteluun kiinnittymisestä voidaan tunnistaa myös yhteiskunnallisia ja kansainvälisiä tavoitteita esimerkiksi tutkintojen suorittamisaikataulujen tehostamisesta, koulupudokkuuden minimoinnista tai kansallisen urheilullisen tai koulutuksellisen tason kehittämisestä. Kaksoisurassa kyse onkin Ryban ym. (2016b, 88) mukaan eettisen ja yhteiskuntavastuullisen huippu-urheilun kehittämisestä. Kaksoisuran kehittämisessä vaaditaan ekologista ajattelutapaa, joka ulottuu yksilön arjen mikroympäristöistä lopulta globaalille tasolle saakka.

Kehityspsykologian kentällä merkittävän Bronfenbrennerin (1979, 21–42) ekologisen systeemitteorian ja holistisen ajattelutavan yhteiskehittelyssä syntyneen holistis-ekologisen lähestymistavan (*holistic ecological approach, HEA*) käyttö urheilijoiden urien kontekstissa on saanut alkunsa ensin urheilijan kehitysympäristöjen tarkastelusta (*Athletic Talent Development Environment, ATDE*; ks. kuva 4) (Henriksen & Stambulova 2017, 271–273), josta mallinnusta on sittemmin laajennettu kaksoisurien kehitysympäristöjen (*Dual Career Development Environment, DCDE*, ks. kuva 5) (Henriksen ym. 2020, 3–8) näkökulmiin. Tanskalaisen kaksoisuran kehitysympäristöjen teoreettisen mallinnuksen (Henriksen ym. 2020, 3) lisäksi kaksoisuran kehitysympäristöjä on tutkittu empiirisesti Suomessa käyttäen etnografista tutkimusmenetelmää (Korhonen ym. 2020, 109–110).

KUVA 4. Urheilijan kehitysympäristöt Henriksenin ja Stambulovan (2017, 273) mukaan.

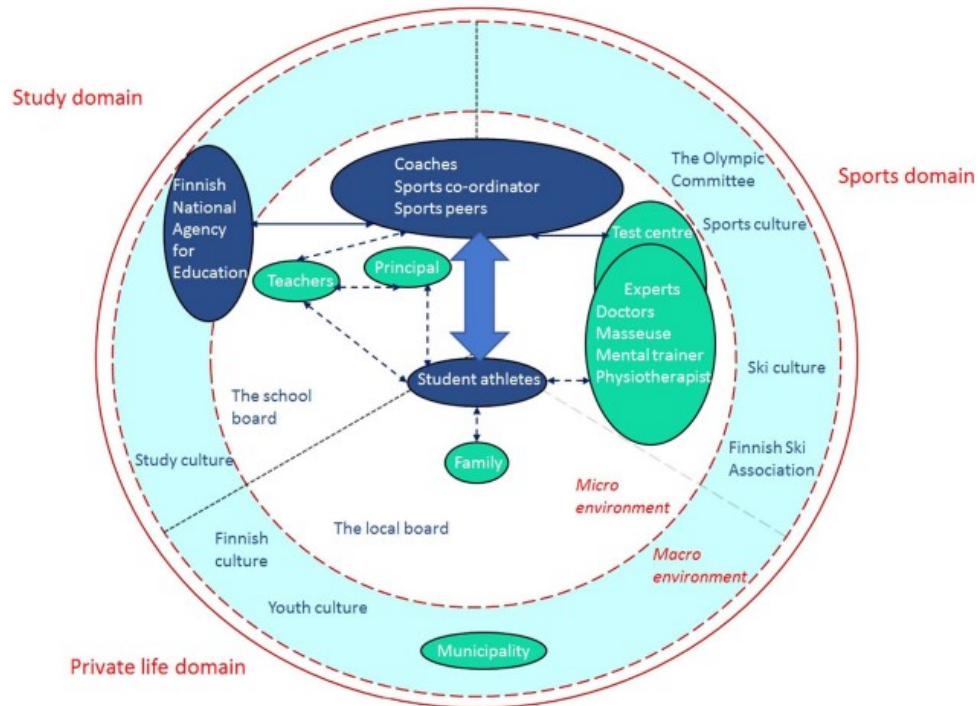

KUVA 5. Kaksoisuran kehitysympäristöt Henriksenin (2020, 3) mukaan.

Ekologinen ajattelutapa näyttäytyy teoreettisissa malleissa urheilijan tai opiskelijaurheilijan ympärille kootuista vuorovaikutusympäristöistä. Nämä on jaoteltu mikro-, meso- ja makrotasolle. Mikrotason vuorovaikutussuhteita ovat esimerkiksi perhe, valmentaja ja opettajat. Näihin urheilija tai opiskelijaurheilija on arjessaan välittömässä ja kiinteässä vuorovaikutussuhteessa. Mesotason sosiaalisia ympäristöjä ovat esimerkiksi koulu ja koulutusohjelmat tai seurat ja harjoittelukeskukset. Makrotason ympäristöjä ovat esimerkiksi paikalliset viranomaiset, urheilukulttuuri ja koulutusjärjestelmä. Meso- ja makrotason ympäristöihin urheilija tai opiskelijaurheilija on yhteydessä epäsäännöllisemmin tai välillisesti toisten hänen elämänympäristönsään vaikuttavien toimijoiden kautta. (Henriksen ym. 2020, 2)

Urheilijan tai kaksoisuran kehitysympäristöjen mallit eivät erittele vuorovaikutusympäristöjen informaaliutta / formaaliutta, vaikka siten on toimittu esimerkiksi vastaavassa holistis-ekologisessa mallinnuksessa ohjauksen tieteenalalla (ohjattavakeskeinen holistisen ohjauksen malli (Van Esbroeck 2008, 38–41)). Toisaalta tämä voi kuvata myös urheilu- ja kaksoisuraympäristöjen rakennetta, jossa mikro- ja mesotasojen erottelu on osoittautunut empiirissä tutkimuksessa osin kankeaksi esittämistavaksi (Korhonen ym. 2020, 111–115, ks. kuva

6); formaaleista lähtökohdista käynnistyvät suhteet (esim. valmentajan ammatillinen palkka-suhde) rakentuvat käytännössä hyvin läheisiksi vuorovaikutussuhteiksi ja ottavat urheilijan nuoren arjessa tilaa ja aikaa esimerkiksi suhteessa koulutuksen kentän vertaisvuorovaikutus-suhteisiin tai yksityiselämän perhesuhteisiin (Korhonen ym. 2020, 110–115).

KUVA 6. Kaksoisuran kehitysympäristöjen suomalainen empiirinen malli Korhosen ym. (2020) mukaan.

ATDE- ja DCDE-mallien holistinen ote näyttäytyy erilaisten elämänalueiden esiin nostoissa. Urheilijan kehitysympäristöjen mallissa urheilijan elämän ympäristöt jaotellaan urheilun ja ei-urheilun elämän osa-alueille. Kaksoisuran kehitysympäristön mallinnus jakaa vuorovaikutus-ympäristöt opiskelun, urheilun ja yksityiselämän osa-alueille. Kansallisessa empiirisessä tutkimuksessa Korhonen ym. (2020, 110–115) ovat tutkineet kaksoisuran kehitysympäristöjen tilannetta suomalaisissa kaksoisuraympäristöissä ja todenneet Henriksenin ym. (2020, 3) teoreettisen (työskentely)mallin kuvaavan kaksoisuralla olevan opiskelijaurheilijan ympäristöjen kokonaisuutta vielä epäsäännöllisesti. Korhonen ym. (2020, 111) ja Nikander ym. (2022a, 158–159) ovat todenneet suomalaisen kaksoisuraympäristön olevan taipuvainen urheilun elämänalueen painottumiseen. Nuoren opiskelijaurheilijan elämänvaiheessa tämä aiheuttaa epätasapainoa, jolla voi olla vaikutuksia etenkin nuoruuden kehitysvaiheen jälkeiseen elämään. Korhonen

ym. (2020, 114) pitävätkin tärkeänä, että jo nuoruuden ikävaiheessa eri kaksoisuraympäristön toimijat tukevat nuorta suuntaamaan kehityksen resursseja aikaisempaa monipuolisemmin.

Holistisuuden näkökulmasta tutkimuksellisesti mielenkiintoisena kehittämissuuntana näyttäytyy erityisesti niiden kehitysympäristöjen tunnistaminen, joissa esimerkiksi arvot, maailmankuva, luovuus tai terveys kehittyvät kaksoisuralla olevan opiskelijaurheilijan elämässä (vrt. esim. Peavy ym. 2021, 42–43). Yleisesti hyväksyttävän ja tuetun kaksoisuran käsitys on sosiaalisesti muotoutuva. Saarinen ym. (2020, 639–641) ovat tutkimuksessaan todenneet käytännön valmennustoiminnan mahdollisuuden viestiä kaksoisurakäsityksiä ja kaksoisurakeskustelussa vallitsevia painotuksia. Ronkainen ym. (2018, 41–43) ovat myös todenneet urheilu-uran ensisijaisuuden tuettuna uranäkemyksenä urheilun konteksteissa ja esimerkiksi valmentajien toiminnassa välittyvänä näkökulmana; tämä asettaa myös omat haasteensa elämänuran kokonaisvaltaisuukselle. Sekä urheilijat että valmentajat ovat osa kaksoisuraympäristöjen sosiaalista järjestelmää, jossa muotoillaan käsitystä siitä, millainen on hyvä, arvostettu ja tuettu kaksoisurajärjestelmä tai yksilöllinen kaksoisura (Knight ym. 2018, 142–149).

Koska kaksoisurien toteutuminen voidaan nähdä parhaimmillaan eri kaksoisuraympäristöjen verkoston osapuolten etuina (esim. koulutuksen järjestäjä, nuori, nuoren sponsorit, suomalainen huippu-urheilu), ei kaksoisuraympäristöjen kehittäminen ole ainoastaan kaksoisuralla olevan yksilön saama hyöty. Kuten Knight ym. (2018, 138, 143–146) tutkimuksessaan ovat todenneet, toimivasta asiantuntijaverkostosta hyötyvät alalla toimivat ammattilaiset, kun yhteisön rakenteet ovat läpinäkyviä ja toimiminen ei rajoitu epäselviin ympäristön rakenteisiin tai toisiinsa törmääviin uskomuksiin ja odotuksiin. Kaksoisuraympäristössä jaettu mukautumiskykyinen käsitys kaksoisuran tukemisesta on osa optimaalista, tehokasta ja yhtenäistä tukijärjestelmää (Knight ym. 2019, 142–144). Yhteisymmärryksessä työtä voidaan jakaa tasaisemmin, kuten asettaa tarvittavia resursseja oikea-aikaisesti etenkin niille kaksoisuraympäristön osa-alueille, joille työmäärä näyttää kuormittuvan. Kaksoisuraympäristöjen kehittäminen voi avata mahdollisuuksia myös niille nuorille, jotka eivät tavoittele määrätietoisesti urheilun korkeinta huippua.

Kaksoisuraympäristöjen kehittämiseksi on tehty myös asiantuntijuuteen ja ammatilliseen osaamiseen keskittyvää tutkimusta. Kuten Knight ym. (2018, 143–146) tutkimuksessaan on osoittanut, opiskelijaurheilijan kaksoisuran tukitiimin on toimiakseen jaettava yhteisiä uskomuksia ja odotuksia siitä, miten yksilön kaksoisuraa ja kaksoisuran ympäristöjä kehitetään. Yhteistä suuntaa rakentaa jaettu asiantuntijuus, mutta myös yhteinen käsitys siitä, millaisia valmiuksia

kaksoisuran tukitiimissä työskentelemiseltä vaaditaan (Knight ym. 2018, 145–146; Storm ym. 2021, 5). Defruytin ym. (2019, 11–12) tutkimuksessa kaksoisuran tukitiimin kompetenssien eli osaamisen osa-alueiksi on tunnistettu 1) asianajo- ja yhteistyöosaaminen, 2) reflektion ja itsensä johtamisen taidot, 3) organisatorinen osaaminen, 4) tietoisuus nuoren opiskelijaurheilijan ympäristöstä, 5) voimaannuttamisen taidot sekä 6) ihmissuhdeosaaminen. Lisäksi Defruyt ym. (2021, 53–55) ovat tutkineet edellä mainittujen osaamisen alojen yhteensopivuutta tyypillisesti kaksoisuralla kohdattujen haasteiden skenaarioihin todeten, että osaamisen jaottelu vastaa todennukaisten käytännötilanteiden tarpeisiin.

3 TOIMIJUUDEN TUKEMINEN KAKSOISURAYMPÄRISTÖSSÄ

Toimijuudella on viitattu omaehtoiseen ja merkitykselliseksi koettuun toimintaan tai toiminnan mahdollisuuteen, jossa sen sosiaalisista ehdoista / rakenteista ollaan tietoisia ja niihin voidaan myös vaikuttaa (esim. Biesta & Tedder 2007, 134–137; Hitlin & Elder 2007, 38–39; Coffey & Farrugia 2014, 472; Spencer & Doull 2015, 904–905; Rikala 2020, 1023–1024). Kaksoisuran kontekstissa nuorelle opiskelijaurheilijalle tällainen toimijuus voi tarkoittaa esimerkiksi mielekkään koulutusuran valinnassa vaikuttavan perhetaustan tai sukupuolen vaikutuksen tunnistamista sekä potentiaalia toimia valinnassaan merkityksellisellä tavalla nämä sosiokulttuuriset ja rakenteelliset ehdot huomioiden.

Tarkasteltaessa toimijuutta aikaisemminkin tämän tutkimuksen teoriassa esitellystä ekologisesta näkökulmasta, voidaan toimijuutta kuvata aktiivisesti vuorovaikutussuhteissa rakentuvana generatiivisena prosessina (Biesta & Tedder 2007, 134–137; Coffey & Farrugia 2014, 470). Biestan ja Tedderin (2007, 134–137) mukaan toimijuus voidaan saavuttaa yksilön aktiivisella osallisuudella toimintaympäristöissä – erityisesti tietoisena niiden sosiaalisista ehdoista. Tässä toimijuuden näkökulmassa Henriksenin ym. (2020, 2–8) kaksoisuran kehitysympäristön teoreettinen malli antaa resursseja tarkastella kaksoisuralla olevan opiskelijaurheilijan toimijuuteen vaikuttavien sosiaalisten vuorovaikutussuhteiden ja niiden tasojen verkostoa sekä yhteisöjen mukanaan tuomien sosiaalisten ehtojen moninaisuutta. Toimijuuden näkökulmasta katsottuna kaksoisuraympäristöt siis pitävät sisällään normatiivisia rakenteita ja sitoumuksia, jotka edeltävät yksilön valintaa ja joihin yksilön subjektiivisuus asemoituu (Coffey & Farrugia 2014, 468–469). Francen (2016, 26–28) mukaan erityisesti mikrotason epäsymmetriset valtasuhteet ovat toimijuuden muotoutumisen kannalta merkityksellisiä (esim. valmennussuhde, opettaja-oppilas-suhde). Ajatus toimijuuden sosiaalisesta rakentumisesta kaksoisuraympäristöjen kontekstissa asettaa myös erilaiset toimijuuden vahvistamisen tavat mielenkiinnon kohteiksi – erityisesti pyrittäessä edistämään mielekkäiden kaksoisurien toteutumista. Kuten Hitlin ja Elder (2007, 43, 49–50) kuvaavat, voi sosiaalinen tuki vaikuttaa positiivisesti toimijuuden kokemusten rakentumiseen.

Jääskelä ym. (2017, 2064–2067) ovat määritelleet yliopisto-opiskelijan toimijuutta (*Agency of University Students, AUS*) mahdollisuutena toimia yksilöllisten (*personal resources*), relationaalisten (*relational resources*) ja osallistumisen resurssien (*participatory resources*) avulla

kohti tavoitteellista ja merkityksellistä toimintaa ja oppimista opiskelun konteksteissa (ks. kuva 7). Jääskelä ym. (2020, 6–11) ovat tarkastelleet toimijuuden määritelmäänsä myös pohjana muotoillessaan opiskelijoiden toimijuusprofiileihin perustuvaa opiskelijakeskeistä toimijuuden tuen mallia korkeakouluissa.

KUVA 7. Opiskelijan toimijuuden ulottuvuudet Jääskelän ym. (2017, 2064–2067; 2021, 794) mukaan.

Jääskelän ym. (2020, 3–6; 2021, 794) tutkimuksessa toimijuuden resurssit on nähty osa-alueina, joita oppimisessa hyödynnetyt opiskelijakeskeiset toiminnot (esim. tutkiva oppiminen, interaktiivinen oppiminen, tavoitteiden asettaminen, itsearviointi), dialogiset ohjeiden antotavat sekä vuorovaikutteiset ja vastavuoroiset opiskelija-opettaja-roolit tukevat. Yksilöllisten resurssien tuki, aktivoiva pedagogiikka sekä ilmapiirin ja suhteiden tuki ovat näkökulmia, joissa toimijuutta voidaan rakentaa interpersoonallisesti (Jääskelä ym. 2020, 2; 2021, 794). Yksilölliset resurssit (esim. minäpystyvyyden kokemus, osaaminen) ja aktivoiva pedagogiikka (esim. mahdollisuudet osallistua, vaikuttaa ja valita) luovat yksilölle mahdollisuuden aktiiviseen osallistumiseen. Lisäksi aktivoiva pedagogiikka ja sosiaalisiin suhteisiin vaikuttava tuki (esim. koettu luottamus, yhdenvertaisuus, vertaissuhteiden mahdollistaminen) rakentavat toimintaan osallistumisen helppoutta (Jääskelä ym. 2020, 2–3; 2021, 794–800). Kuvatun opiskelijakeskeisen toi-

mijuuden tuen mallin avulla Jääskelä ym. (2020, 6–11; 2021, 803) ovat tutkineet erilaisia muotoutuvia opiskelijoiden toimijuuden profiileita ja niiden yhteyttä opiskelijoiden tulkintoihin käytetyistä pedagogisen tuen keinoista. Jääskelän ym. (2020, 6–11; 2021, 802–803) tutkimuksissa on voitu osoittaa, että koetut toimijuuden tuen tavat ja toimijuuden kokemus korreloivat keskenään.

Opinnoissa koetun toimijuuden näkökulman avulla on kehitetty myös sen esiin nostavaa oppimisanalytiikkaa (Saarela ym. 2021, 137444–137445; Jääskelä ym. 2021, 803). Oppimisanalytiikan avulla on voitu rakentaa opiskelijakeskeisen oppimisen ja toimijuuden tukea yliopiston kurssien tasolla. Aktiivisen opiskelijakeskeisen oppimisen osalta Jääskelä ym. (2021, 803) ovat todenneet, että opiskelijaprofiilien tunnistamisen avulla voidaan kohdentaa opiskelijoille heidän toimijuuden kokemukseensa perustuvaa räätälöityä tukea (vrt. SUL:n ja KIHU:n toteuttama urheiluakatemiapulssi ja urheilijan pulssi). Opiskelun kontekstissa tukea voidaan Jääskelän ym. (2021, 803) mukaan tarjota esimerkiksi yksilöllisemmin dialogisina reflektoinnin mahdollisuuksina tai laajemmin kurssitasoisena ohjauksena (esim. toimijuutta koskevan tiedon tarjoaminen, toimijuuden itsearviointi). Toimijuutta tukevat pedagogiset työtavat on nähty tärkeinä aktiivisen oppimisen organisoinnille (Jääskelä ym. 2021, 803).

4 LAADULLINEN TUTKIMUSASETELMA, HAASTATTELUAINEISTO SEKÄ SISÄLLÖNANALYYSI JA SISÄLLÖN ERITTELY

Käsillä olevassa kaksoisuran kehitysympäristöjen konteksteihin kohdistuvassa tutkimuksessa nojataan sosiokulttuuriseen ajatteluun tiedon rakentumisesta sekä sosiaaliseen oppimiskäsitykseen (Rogoff 2003, 37–62; Vygotsky 1978, 24–30; Bandura 1986); kaksoisuraympäristöjä rakennetaan kontekstin toimijoiden välisessä vuorovaikutuksessa sekä suhteessa ajassa ja yhteisön kulttuurissa rakentuvaan kehitysjatkumoon (Henriksen ym. 2020, 2; Korhonen ym. 2020, 108, 115). Tässä tapaustutkimuksen kaltaisessa laadullisessa tutkimuksessa (esim. Piekkari & Welch 2020, luku 13) olen kiinnostunut siitä, kuinka urheiluakatemiavalmentajat kuvaavat nuorten kaksoisuriin ja niiden tukemiseen kohdistuvassa empiirisessä haastatteluaineistossa kaksoisuraympäristön toimijoita ja heihin liittämiään tuen tehtäviä. Urheiluakatemiavalmentajat valikoituivat tutkimuksen kohdejoukoksi tutkittavassa ilmiössä vallitsevan keskeisen asemansa vuoksi (esim. Nikander ym. 2022a, 253–258; Korhonen ym. 2020, 111–112; Davis & Jowett 2014, 1454, 1459–1462).

Ajattelen, että urheiluakatemiavalmentajien kuvaukset auttavat ymmärtämään kaksoisuraympäristöjen sosiaalista rakentumista yhden niissä toimivan ammattiryhmän näkökulmasta. Kaksoisuraympäristössä vallitsevat sosiaaliset ja kulttuuriset ehdot vaikuttavat urheiluakatemiavalmentajien kuvauksiin kaksoisuran kehitysympäristöstä, mutta urheiluakatemiavalmentajat myös vaikuttavat niiden kehittymiseen omassa ammatillisessa toiminnassaan (Storm ym. 2021, 10–11). Tutkimushaastatteluin olen pyrkinyt tavoittamaan tätä asiantuntijanäkökulmaa tutkimusaiheeseen (Alastalo ym. 2017, luku 2.9). Empiirisen haastatteluaineiston tarkastelua sisällönanalyysin ja sisällön erittelyn keinoin tukee edellä kuvattu tutkimuksen teoreettinen viitekehys. Tutkimukseni tarkoituksena eivät ole laajat yleistyksset, vaan pikemminkin tarkka sisällönanalyysin ja sisällön erittelyn menetelmillä rakennettu kuvaus urheiluakatemiavalmentajien näkökulmasta sekä mahdollinen kaksoisurien kehitysympäristöihin kohdistuvan käytännöllisen ymmärryksen lisääminen.

Tämä pro gradu -tutkielma toteutetaan opinnäytteenä Jyväskylän yliopiston liikuntatieteen tiedekunnan liikuntapedagogiikan koulutusohjelmassa. Lisäksi tutkimusaiheen valikoitumiseen ja aineistonhankintaan on vaikuttanut aikaisempi opintotaustani Itä-Suomen yliopiston ohjauksen

koulutuksessa sekä siellä vuonna 2021 toteutettu pro gradu -tutkielmani *Urheiluakatemiavalmentajat nuorten kaksoisuran ohjaajina*. Tutkielmissani olen hyödyntänyt yhteistä haastatteluaineistoa, josta tässä tutkimustyössä olen ottanut käyttöön rajatun osan (kuvattu tarkemmin luvussa 4.1). Tutkijana asemoidun kaksoisuran aihepiiriin sen ulkopuolelta käsin; minulla ei ole henkilökohtaista urheilu- tai kaksoisurataustaa, vaan tutkimuksellinen kiinnostukseni aiheeseen rakentuu pedagogisista ja ohjauksellisista elämänuran tukemisen näkökulmista käsin.

4.1 Puolistrukturoitu teemahaastattelu aineistonkeruumenetelmänä ja haastatteluaineiston kokonaisuus

Tässä tutkimuksessa olen käyttänyt tutkimusaineistona laadullista vuonna 2019 keräämääni urheiluakatemiavalmentajien yksilöhaastatteluaineistoa. Haastateltavat rekrytoitiin tutkimushaastatteluihin urheiluakatemiatoiminnan välityksellä sähköpostikutsuin vuonna 2019. Rekrytoinnissa hyödynnettiin asiantuntijavalintaa, jossa akatemian kontaktihenkilö välitti haastattelupyynnön kohderyhmään kuuluville henkilöille. Haastateltavien rekrytoinnissa valittiin urheiluakatemiavalmentajien joukosta nuorten opiskelijaurheilijoiden valmennuksen kannalta merkittäviä avaininformantteja (Hirsjärvi & Hurme 2022, 46; Alastalo ym. 2017, luku 2.9). Valinnassa otettiin huomioon tutkimushenkilön osoittama mielenkiinto tutkimukseen osallistumiseksi sekä monilajisuuden ja eri sukupuolien edustavuuden tavoitteet.

Alun perin vuonna 2019 tutkimukseen osallistui yhdeksästä haastatteluun kutsutusta henkilöstä kahdeksan urheiluakatemiavalmentajaa. Yhtä haastatteluun kutsutuista ei tavoitettu vastaamaan haastattelun toteuttamiskutsuun. Aikaisemmin haastateltuihin kahdeksaan tutkimushenkilöön otettiin tämän tutkimuksen osalta uudelleen yhteyttä vuonna 2022, jolloin heistä kontaktoitiin uudelleen viisi valmentajaa. Näin ollen tämän tutkimuksen osallistujaprosentti suhteessa alun perin tutkimukseen kutsutuista on 62 %. Kaikki urheiluakatemiavalmentajat, joihin saatiin uudelleen yhteyttä, osoittivat kiinnostuksensa uuteen tutkimukseen ja antoivat haastatteluaineiston hyödyntämiseen uuden asianmukaisen tutkimusluvan. Tutkimuslupa pyydettiin tutkimustiedotteen (ks. liite 1) kanssa henkilökohtaisin sähköpostein.

Vuonna 2019 tutkimuspyyntöön hyväksyvän vastauksen seurauksena sovin henkilökohtaisesti haastatteluajan jokaisen valmentajan kanssa. Haastattelut toteutettiin yliopiston haastattelutilassa. Tapaaminen alkoi tutkimuseettisistä syistä (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023, 12)

tutkielman tarkoituksen esittelyllä sekä haastateltavan oikeuksien kuvaamisella (esim. tutkimuksen vapaaehtoisuus, aineiston käyttö ja säilyttäminen, aineiston hävittäminen). Lisäksi haastattelujen nauhoittamiseen pyydettiin lupa. Alustuksen jälkeen aloitin haastattelun nauhoittamisen ja haastattelun. Haastattelut nauhoitettiin kahdella ääninauhurilla. Tässä tutkimuksessa hyödynnettyä ääninauhaa kertyi yhteensä 8 h 45 min. Haastattelun olivat kestoltaan 97–115 min. Litteroin ääninauhat sanatarkasti, jolloin haastattelujen kirjallista aineistoa kertyi 96 A4-sivua (Times New Roman, fonttikoko 11, riviväli 1,0).

Haastattelujen muoto oli puolistrukturoitu teemahaastattelu, joka jakautui kahteen pääteemaan: 1) urheiluakatemiavalmentajien tulkintoihin opiskelijaurheilijoiden elämästä ja 2) urheiluakatemiavalmentajien tulkintoihin suomalaisesta kaksoisuraympäristöstä ja roolistaan osana sitä. Haastattelun kulussa esitin jokaiselle haastatellulle valmentajalle samat kysymykset, joskin kysymysten järjestys oli vaihteleva ja seuraili joustavasti valmentajan esiin nostamia teemoja (vrt. Hirsjärvi & Hurme 2022, luku 4.2.3). Haastatteluiden kysymysrunko on luettavissa liitteessä 2. Joustavuuden kautta pyrin toteuttamaan haastattelun perusajatusta tutkittavan kuuntelemisesta ja haastateltavan kerrontaan luonnollisesti reagoimisesta (Puusa ym. 2020, luku 6).

Kaikki tämän tutkimuksen aineistonkeruussa haastatellut urheiluakatemiavalmentajat olivat miehiä; tämän mahdollinen vaikutus on syytä huomioida tutkimustuloksiin tutustuesssa. Lisäksi jatkossa aihetta tarkasteltaessa on pyrittävä heterogeenisempään haastateltavien joukkoon; haastatteluaineisto ei vastaa suomalaista valmentajapopulaatiota, josta noin kolmasosa on naisia (Blomqvist ym. 2019, 7–8). Haastattelujoukossa eri ikäryhmät olivat hyvin edustettuina, sillä haastatelluista nuorin oli tutkimushetkellä alle 30 vuotta ja vanhin yli 50 vuotta.

Kaikki haastatellut akatemiavalmentajat olivat työskennelleet tai työskentelivät toisen asteen opiskelijaurheilijoiden kanssa. Haastatellut valmentajat olivat kouluttautuneet vaihtelevin tavoin; koulutukset pitivät sisällään lajiliittojen koulutuksia, valmentajien ammattitutkintoja sekä eri tieteenalojen yliopistokoulutusta. Tässä aineistossa valmentajat edustivat viittä eri urheilulajia, joita voidaan tarkastella Piispa (2013a, 15–17) lajijaottelun mukaisesti seuraavalla tavalla: yksilölajit (n=4) – joukkuelaji (n=1) ja talvilajit (n=2) – kesälajit (n=3) (ks. taulukko 1). Kaikki edustetuista lajeista ovat olympialajeja (n=5). Osalla valmentajista (n=3) oli lisäksi valmennuskokemusta jonkin toisen lajin parista. Kilpailulliset tasot, joilla valmentajat työskentelivät, vaihtelivat kansalliselta tasolta nuorten olympiatasolle. Akatemiavalmentajien anonymiteetin

säilyttämiseksi olen valinnut olla esittämättä valmentajien yksilöityjä lajeja edellä mainittua tarkemmin.

TAULUKKO 1. Haastateltujen valmentajien lajit.

Valmentaja	Yksilö-/joukkuelaji	Kesä-/Talvilaji	Olympialaji
Valmentaja 1	yksilölaji	kesä	x
Valmentaja 2	yksilölaji	kesä	x
Valmentaja 3	yksilölaji	talvi	x
Valmentaja 4	joukkuelaji	kesä	x
Valmentaja 5	yksilölaji	talvi	x

4.2 Laadullinen sisällönanalyysi ja sisällön erittely

Tässä tutkimuksessa olen noudattanut laadullisen sisällönanalyysin menetelmää, jonka tavoitteena on ollut systemaattisesti ja aineistolähtöisesti rakennetun joustavan analyysirungon avulla tiivistää tutkittavasta ilmiöstä kerättyä aineistodataa tutkimuskysymysten näkökulmasta (Schreier 2012, luku 1). Lisäksi olen tehnyt määrällistä aineiston sisällön erittelyä (Tuomi & Sarajärvi 2018, luku 4.4.1 ja luku 4.4.7), joka tarjoaa tähän aineistoon sisällönanalyysiä tukevan näkökulman. Seuraavaksi kuvaan sanatarkkojen litteraatioiden (ks. litteraationäyte liitteessä 3) pohjalta käynnistynyttä aineiston tiivistämisen, analyysikehyksen rakentamisen ja analyysin prosessia.

Sisällönanalyysin ensimmäisessä vaiheessa jaoin eli segmentoin litteroidun haastatteluaineiston merkityksellisiin katkelmiin. Merkitykselliset katkelmat olivat sanoja, lauseita ja useampien lauseiden mittaisia puheenosia. Yksi merkityksellinen katkelma kantoi sisällään yhden tai useamman merkityksen. Erotin merkitykselliset katkelmat toisistaan numerokoodein (esim. 1.45, 7.82), joissa desimaaliluvun kokonaisluku kuvasi litteroidun haastattelun numeroa ja desimaalit yksilöivät merkityksellisen katkelman. Numerotunnuksien tarkoituksena oli säilyttää analyysin edetessä kytkös alkuperäiseen aineistokohtaan. Merkityksellisten katkelmien erottamisvaiheessa poistin analysoitavasta aineistosta sellaisen haastattelusisällön, joka ei pitänyt sisällään tutkimuksen kannalta oleellista haastattelusisältöä (toisin sanoen relevantin aineiston valinta (Schreier 2012, luku 4)). Tämä tarkoitti esimerkiksi puheessa syntyviä täytesanoja ja -lauseita sekä haastattelun osia, joissa ei puhuttu tutkimukseen liittyvistä aiheista (esim. ”*niin tuota, kyl-lähän se varmaan sitten on, on silleesti*”).

Yleiskielistämistä ja yleiskielistettyjen ilmausten pelkistämistä voidaan yhdessä kutsua Tuomen ja Sarajärven (2018, 124) mukaan sisällönanalyysille tyypillisesti aineiston redusoinniksi eli tiivistämiseksi; tämä oli sisällönanalyysini seuraava vaihe. Siirsin ensin merkitykselliset ilmaukset Microsoft Excel -taulukointiohjelmaan, jossa yleiskielistin haastatteluiden merkitykselliset ilmaukset yksitellen. Tässä vaiheessa erotin yhdestä merkityksellisestä katkelmasta liittäiset merkitykset omiksi ilmauksikseen. Yleiskielistämisen vaiheessa toisena tavoitteena oli kasvattaa haastateltavien yksityisyyden suojaa, jonka vuoksi näistä ilmauksista jätettiin pois tutkimuksen sisällön kannalta tarpeettomat tai merkityksettömät viittaukset valmentajia yksilöihin tietoihin (esim. valmennusympäristön tai lajin yksilökohtainen kuvailu).

Redusoinnin toisessa vaiheessa tiivistin tutkimusaineistoa edelleen pelkistettyihin ilmauksiin, joissa erotin systemaattisesti jokaisesta segmentoidusta yleiskielistetystä ilmauksesta katkelman toimijat ja ilmauksessa kuvatut (tuen) tehtävät. Tässä vaiheessa analyysiani ohjasi seuraava analyysikysymys: *Millaisia nuoren elämänuraan liittyviä tehtäviä ja rooleja valmentajat kuvaavat haastatteluaineistossa?* Mainittujen nuorta tukevien toimijoiden tunnistamisen tarkoituksena oli koota tietoa urheiluakatemiavalmentajien vuorovaikutuksen kokonaisuudesta nuorten valmentamisen näkökulmasta kaksoisuraympäristössä. Tehtävien tunnistamisen tavoitteena oli ymmärtää, millaista nuoren tukemiseen liittyvää toimintaa valmentajan tunnistavat kaksoisuraympäristössä.

Redusoinnin jälkeen etenin varsinaiseen luokittelun vaiheeseen, joka eteni alaluokkien rakentamisesta kohti pääluokkia ja aineiston koodausta rakennettujen analyysikehysten avulla. Luokittelun ensimmäinen vaihe oli aina aineistolähtöinen, jonka jälkeen analyysikehysten käsitteellistämisen vaiheessa käytin tukena teorialuvussa kuvaamaani tutkimuksen teoreettista perustaa ja sen käsitteistöä. Analyysikehysten käsitteellistämistä seurasi aineiston koodaamisen vaihe, josta olen antanut esimerkin taulukossa 2. Tämä mahdollisti myöhemmin sisällön erittelyssä aineiston kvantifiointia eli määrällistämistä. Määrällinen aineisto on toiminut keskeisenä osana tulosten tulkintaa, jossa havaintoja on mahdollista esittää lukijalle mielekkäällä tavalla myös tiiviissä numeerisessa muodossa. Tarkemmin toimijaroolien ja tuen tehtävien analyysikehysten rakentamista ja kullekin kysymykselle tyypillistä luokittelua kuvaan seuraavaksi luvuissa 4.2.1 *Toimijaroolien analyysi* ja 4.2.2 *Tuen tehtävien analyysi: tehtäväteemat aineistotasolla ja tehtävät toimijarooleittain*.

TAULUKKO 2. Esimerkki haastatteluaineiston toimijaroolien pelkistämisestä ja luokittelusta.

Alkuperäinen ilmaus	Pelkistetty ilmaus	Toimija	Alaluokka	Pääloukka
7.121 [Mutta uskon, että se, kun ne on vielä nuoria ja kun ne on kuitenkin, kun ne on tämmösessä ryhmässä, mitkä on aika, että mä uskon, että sieltä se tulee sen ryhmän myötä se kasvu siihen aika selkeästi.]	ura- ja elämänvalintojen pohdinta: harjoitusryhmän vaikutus jäsenten suunnittelu- taitoihin	harjoitusryhmä	harrastusryhmä (Db)	sosiaaliset suhteet (D)
1.135 [se suunnitelmallisuus, et sitä niinkun jaksotetaan, vaikka jos se on viiden vuoden koulu, niin lähtökohtaisesti, et tehään seittemässä vuodessa tai kymmenessä vuodessa, että. Ja niinkun sitten opojen -- kanssa, et se suunniteltas]	opiskelun jaksottamisen ja aikatauluttamisen opinto-ohjaajan kanssa	opinto-ohjaaja	koulutusjärjestelmä (F)	koulutusjärjestelmä (F)

4.2.1 Toimijaroolien analyysi

Aineiston tiivistämisen jälkeen muodostin aineistolähtöiset toimijaluokat. Tämä toimijoiden tunnistamista ohjasi analyysikysymys: *Kuka tai ketkä nuorta tukevat?* Tunnistin aineistosta yhteensä 2622 kappaletta mainintoja, jossa valmentajat viittasivat eri nuoren elämässä vaikuttavien toimijoiden rooliin. Näistä yhdistin aluksi 17 aineistolähtöistä alaluokkaa yhteneväisyyteen ja eroavaisuuteen perustuen. Tämän jälkeen tarkastelin syntyneitä alaluokkia niitä abstrahoiden eli käsitteellistäen, kuten Tuomi ja Sarajärvi (2018, 125) analyysivaihetta kuvaavat. Käsitteellistyksessä minua ohjasi Henriksenin ym. (2020, 3) malli kaksoisuran kehittämisen toimintaympäristöistä, Korhosen ym. (2020) empiirinen malli suomalaisesta kaksoisuran kehitysympäristöstä sekä Nikanderin ym. (2021, 81) mukailema malli suomalaisesta urheilu-uran kokonaisvaltaisen kehityksen mallista ja kaksoisuran kehitysympäristöistä sen osana. Käsitteellistyksessä alaluokkien määrä kaventui 13 pääloukaksi. Käsitteellistämisen perusteella rakensin

analyysikehyksen toimijoiden analyysille; tämä on esitetty taulukossa 3. Analyysikehyks perustuu luokkien sisällölliselle yhteneväisyydelle, jolloin esittämistapaa on ohjannut myös sisällöllisen johdonmukaisuuden tavoite.

TAULUKKO 3. Analyysikehys 1: Toimijoiden käsitteellistetty luokittelu.

Pääluokka	Alaluokka
A valmennussuhde	
B nuoret	Ba nuoret Bb urheilijat
C valmentajat	Ca valmentajat Cb valmentajien yhteisö
D sosiaaliset suhteet	Da läheiset Db harrastusryhmät Dc kaverit
E urheilu- ja liikuntaseurat	
F koulutusjärjestelmä	
G kaksoisurajärjestelmä	Ga kaksoisura yleisellä tasolla Gb urheiluakatemit
H terveydenhuolto	
I armeija	
J muut	Ja muut nimetyt toimijat Jb muut yleisellä tasolla nimetyt toimijat Jc muut nimeämättömät toimijat

Pääluokkien nimeämisessä käytin sekä aineiston analyysivaihetta selkeyttävää koodia että sisältöä kuvaavaa käsitteellistettyä nimeä. Annoin pääluokille koodit aakkosittain A-J. Pääluokilla oli 0–3 alaluokkaa, jotka nimesin samoin aakkosin a-c. Sisällön käsitteellistykseen tavoitteena oli verrata aineistolähtöisiä luokkia suhteessa aikaisempaa teoriaan sekä yhdistää edelleen sisällöllisesti yhdenmukaisia alaluokkia sellaisten pääluokkien alle, joiden nimet eivät välttämättä sellaisenaan nousseet aineistosta. Teorian vaikutus näkyy esimerkiksi *koulutus* alaluokan nimen vaihtumisena *koulutusjärjestelmäksi* ja ei-aineistosta nousseesta pääluokan nimestä toimii esimerkkinä *sosiaaliset suhteet*. Luokkien nimeämisessä tukeuduin lisäksi Yleinen suomalainen ontologia -sanastoon (Kansalliskirjasto 2024). Poikkesin asiasanaston linjauksesta

ainoastaan Dc-luokan nimeämisessä; asiasanaston mukaisen ”ystävät”-käsitteen sijaan nimesin luokat Dc ”kaverit” aineiston alkuperäistä merkitystä kunnioittaen.

Toimijoiden viimeisessä luokitteluvaiheessa käytin analyysikehyksessä nimettyjä luokkia haastatteluaineiston toimijoiden koodaamiseen. Näin haastatteluista tuli keskenään vertailtavissa olevia samojen luokkien ollessa käytössä jokaisen haastattelun kohdalla. Tässä vaiheessa kvantifioin myös toimijamainintojen määrän haastattelukohtaisesti. Toimijamainintojen kvantifiointi on esitetty tulosluvussa 5.1.

4.2.2 Tuen tehtävien analyysi: tehtäväteemat aineistotasolla ja tehtävät toimijaroolittain

Toimija-analyysikehyksen muodostamisen jälkeen jatkoin aineiston luokittelua toimijaryhmiin liitettyjen tuen tehtävien suhteen. Analyysillä oli kaksi tavoitetta: 1) kuvata aineistotasolla nuoren tukemiseen liittyviä tehtäviä teemoittain sekä 2) kuvata toimijaryhmätasolla nuoren tukemisen tehtäviä. Aineistotasolla tapahtuvan analyysin tavoitteena oli esittää haastateltujen valmentajien käsitystä nuoren tuen sisällöstä (*Mitä tuetaan tai on tuettava?*). Toimijaryhmätasolla tapahtuvan tuen tehtävien analyysin tarkoituksena taas oli tarkentaa kuvaa valmentajien näkemyksestä eri toimijoiden tuen vastuiden jakautumisesta (*Kenelle vastuu tuen tehtävästä osoitetaan?*).

Yhdistin tässä vaiheessa eri haastatteluista kutakin toimijaryhmää koskevat tuen tehtävät samoihin analyysitaulukoihin käyttäen toimijoiden analyysikehyksessä rakentamaani koodaustapaa. Näin muodostuneiden taulukoiden avulla ryhmittelin tuen tehtäviä yhteneväisyyteen ja eroavaisuuteen perustuen. Jäsensin toimijaluokittain yhdistettyjä tehtäviä tiivistäen niitä yhteneväisyyteen ja eroavaisuuteen perustuen ensin toimijaryhmän sisällä. Toimijaryhmän sisällä yhdistin tehtävät sisällöllisesti yhteneviksi teemoiksi. Valmentajakohtaisesti kullekin toimijaryhmälle nimettyjen tehtävien määrät vaihtelivat 3–43 välillä ja yhteensä mainittuja tehtäväteemoja oli kaiken kaikkiaan 275 kappaletta.

Kuvatakseni tuen tehtävien teemoja koko aineistossa yhdistin toimijaryhmätasolla rakentuneet teemat vielä yhteen koko aineistoa kuvaavaan taulukkoon. Tässä vaiheessa koodasin teemat

yhteneväisyyteen ja eroavaisuuteen perustuen eri värein. Yhteensä näin syntyneitä aineistolähtöisiä luokkia oli tässä vaiheessa 21. Tämän jälkeen käsittelin tehtäviä luokkia kerrallaan siten, että muodostin alaluokat. Yhdellä aineistolähtöisellä pääluokalla oli tässä vaiheessa 0–8 alaluokkaa. Sellaiset aineistolähtöiset pääluokat, joille en muodostanut alaluokkia olivat määrällisesti pieniä tai sisällöllisesti niin yhteneviä, ettei erillisiä alaluokkia tässä tarvittu.

Kun aineistolähtöinen tuen tehtävien luokittelu oli valmis, tarkastelin sitä edelleen käsitteellistään, kuten toimin edellä tuen toimijoiden analyysirunkoa muodostaessani. Näin rakensin analyysirungon, jossa pääluokkia oli yhteensä 3. Näillä pääluokilla oli 1–7 alaluokkaa. Käsitteellistämässä hyödynsin Defruytin ym. (2019, 11–12) kaksoisuran tukijoiden osaamisalueiden luokittelua, Nikanderin ym. (2021, 81) mukailemaa mallia suomalaisesta urheilu-uran kokonaisvaltaisen kehityksen mallista ja kaksoisuran kehitysympäristöistä sen osana sekä Jääskelän ym. (2020, 2–11) yliopisto-opiskelijan toimijuuden tuen mallia. Edellä mainittu Defruytin ym. (2019, 11–12) osaamislukittelu toimi pohjana tuen tehtävien jäsentämiseen koko aineiston tasolla. Se auttoi muodostamaan kokonaiskuvan urheiluakatemiavalmentajien näkemyksistä tuen tehtäviin liittyen.

Kaksoisuran tukitiimin osaamisaloja koskevaa Defruytin ym. (2019, 11–12) teorian jäsenystä täydensin Nikanderin ym. (2021, 81) urheilijan uramallin ja Jääskelän ym. (2020, 2–3; 2021, 794) opiskelijan toimijuuden tuen mallin avulla. Nikanderin ym. (2021, 81) kokonaisvaltaisen urheilijan uramalli auttoi jäsentämään Defruytin ym. (2019, 11–12) opiskelijaurheilijan ympäristöä koskevan tietoisuuden osaamisalan osalta nuoren kaksoisuran tuntemukseen liittyviä tuen tehtäviä eri uran osa-alueisiin. Jääskelän (2020, 2–3; 2021, 794) opiskelijoiden toimijuuden tuen malli puolestaan toimi tarkentamaan Defruytin ym. (2019, 11–12) esittämiä voimaannuttamisen ja ihmissuhteisiin liittyvää osaamista. Tässä jäsenyksessä tavoittelin tutkimuksen osatavoitteena olleen urheiluakatemiavalmentajien toimijuuden tukemisen kuvailuiden jäsentämistä tarjoamalla opiskelun kentältä näkökulman toimijuuden osa-alueista ja tukemisen käytännöistä. Käsitteellistyksessä syntynyt tuen tehtävien analyysirunko on nähtävissä taulukossa 4.

TAULUKKO 4. Analyysikehys 2: Tuen tehtävien käsitteellistetty luokittelu.

Pääloukka	Alaluokka
Urheiluvalmennus ja valmentajan ammatillinen osaaminen (VAO)	1 Valmentajanyhteisön toimintaan osallistuminen, valmentajien työn kokonaisuuden hallinta ja työsuhteet (VAO1) 2 Valmentajan ammattiura, henkilökohtaisen osaamisen kehittäminen ja työssä jaksaminen (VAO2) 3 Päivittäisen valmennustyön kehittäminen (VAO3)
Nuoren kaksoisuraympäristön tuntemus (NU)	1 Nuoren kehitys (NU1) 2 Nuoren sosiaalinen tukiverkko (NU2) 3 Nuorten urheilu (NU3) 4 Koulutus ja työelämä (NU4) 5 Kaksoisura (NU5) 6 Nuoren talous (NU6) 7 Muut nuoren elämään liittyvät asiat (NU7)
Nuoren toimijuuden tukeminen (TT)	1 Yksilölliset resurssit (TT1) 2 Ilmapiiri ja suhteet toisiin (TT2) 3 Aktivoiva pedagogiikka (TT3)

Tuen tehtävien luokittelun viimeinen vaihe vastasi toimijoiden luokittelun viimeistä vaihetta eli koodasin tuen tehtävät käsitteellistettyjen luokkien alle. Näin muodostui koodattu aineisto, jonka avulla mahdollistui tuen tehtävien tarkastelu koko aineiston tasolla, toimijaryhmittäin tapahtuva tuen tarkastelu sekä haastateltujen valmentajien vertailu esiin nostetuissa tuen tehtävien teemoissa. Tuen tehtävien määrällinen aineistotasoinen vertailu on nähtävissä liitteessä 4, taulukossa 12. Tuen tehtävien määrällinen vertailu toimijatyypeittäin on luettavissa liitteessä 5, kuvassa 8. Valmentajien välinen vertailu tuen tehtävien mainintojen määrässä on nähtävissä liitteessä 6, taulukossa 13.

4.3 Tutkimusasetelman luotettavuuden arviointi

Aineiston hankintatavan valinnassa otettiin huomioon, kuinka tutkimuskysymyksiin pystyttiin vastamaan mahdollisimman autenttisesti urheiluakatemiavalmentajien näkökulmasta. Valideetin eli tutkimuksen pätevyyden kannalta (esim. Gibbs 2018, 131–136) on ymmärrettävä, että tutkimus kohdistuu urheiluakatemiavalmentajien kuvauksiin, jotka muotoilevan kaksoisuralla toteutettavan tuen sosiaalisia ehtoja. Tämä tutkimus ei kuitenkaan kerro, toteutuuko kuvausten mukainen tuki käytännössä. Tavoitteena on ollut kuitenkin tutkittavien ajatuksien tavoittaminen välillisesti sekä niistä tehdyt tutkijan tulkinnat (Puusa ym. 2020, luku 6). Haastateltujen urheiluakatemiavalmentajien määrä ylitti puolet tutkimukseen kutsutuista (63 %), vaikka yksittäisten haastattelujen määrä oli vähäinen (n=5). Tutkimuksen tarkoituksena ei ole kuitenkaan ollut tulosten yleistettävyys, vaan tarkka kuvaus ja tutkimuskohteen ymmärtäminen (Gibbs 2018, 138–139; Schreier 2012, luku 2).

Aineisto on hankittu henkilökohtaisesti ja on minulle tutkijana tuttu. Tutkimuksen tekemiseen ja aineiston säilyttämiseen on pyydetty haastatelluilta valmentajilta Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (2023, 10–12) hyvän tieteellisen käytännön mukaiset tutkimusluvut. Olen myös aikaisemmin tässä luvussa tuonut ilmi kvalitatiiviselle tutkimukselle tyypillisesti henkilökohtaisen asemoitumiseni tutkimusaiheeseen kaksoisurakontekstin ulkopuolelta. Haastattelutilanteissa puolistrukturoidulla haastattelurungolla on pyritty tukemaan vertailukelpoisen aineiston hankintaa sekä kylläntymistä valikoidussa tutkimusaiheessa.

Aineiston analyysissä on pyritty systemaattiseen ja rehelliseen työtapaan (Schreier 2012, luku 4). Aineiston tiivistämisen prosessi sekä aineistolähtöisesti rakentunut analyysikehysten muodostaminen ovat kuvattuina tarkoin tässä luvussa ylempänä. Tällä on pyritty läpinäkyvyyteen ja prosessin etenemisen seurattavuuteen. Menetelmässä yhdistettiin sekä sisällönanalyysiä että sisällön erittelyä, jonka tavoitteena oli tarkentua aiheeseen moninäkökulmaisesti. Laadullisen sisällönanalyysin reliabiliteetin eli tutkimustulosten toistettavuuden heikkoutena voidaan pitää, ettei aineiston luokittelua toistettu ajallisesti ensimmäisen luokittelun jälkeen. Tämä työvaihe olisi lisännyt sekä analyysikehysten että tekemäni luokittelun luotettavuutta. Myöhemmin toistettavalla luokittelulla olisin varmistunut siitä, että sama aineistokatkelma olisi sijoittunut samaan luokkaan tulkinta-ajankohdasta riippumatta. (Schreier 2012, luku 9) Luokittelussa ei myöskään hyödynnetty kahden tai useamman tutkijan tutkijatriangulaatiota (esim. Tuomi &

Sarajärvi 2018, luku 6.5), jossa tavoitteena olisi ollut vastaavan luokittelun kertaluoteisuudesta syntyvän luotettavuushaasteen ratkaiseminen useamman tutkijan kanssa yhteistyössä.

Tutkimuksen tulosten tulkinnan etuna voidaan pitää analyysin jatkokäsittelyssä käytettyä kvantifiointia eli määrällistämistä aineiston erittelyä sekä tähän perustunutta tulosten vertailua tulkintojen tukena (Tuomi & Sarajärvi 2018, luku 4.4.1 ja luku 4.4.7). Tällä aineiston käsitteilytavalla on vastattu systemaattisuuden vaatimukseen, jossa tutkimushavaintojen merkityksellisyys ei perustu yksin tutkijana minulle herääviin tuntemuksiin esim. jonkin seikan merkityksellisyydestä, vaan on voitu tunnistaa tietyn kuvauksen toistuvuutta aineistossa. Lisäksi laadullisten tulkintojen luotettavuuden tukena olen esittänyt aineistolainauksia, jossa lukija pääsee tutustumaan alkuperäiseen tutkimusaineistoon ja arvioimaan tutkijan tekemien tulkintojen paikkansapitävyyttä. Tulosluvussa (luku 5) olen pyrkinyt esittämään tulosten tulkinnassa ja luokittelusta syntyviä haasteita.

5 TULOKSET: URHEILUAKATEMIAVALMENTAJIEN KUVAUS NUORTEN OPISKELIJAUURHEILIJOIDEN TUKEMISESTA KAKSOISURAYMPÄRISTÖSSÄ

Tässä luvussa esittelen sisällönanalyysin ja sisällön erittelyn avulla muodostamani aineistoluokittelut ja luokittelun pohjalta rakennetut tulokset. Alaluvussa 5.1 kuvaan toimijaroolien analyysiä ja alaluvussa 5.2 tuen tehtävien analyysiä vertaillen sekä eri toimijaryhmiä että eri haastateltujen valmentajien tulkintoja.

5.1 Valmentajien kuvaamat nuorta tukevat toimijat kaksoisuraympäristössä

Tunnistin tutkimuksessa valmentajien haastatteluaineistosta kymmenen eri toimijajoukkoa (ks. taulukko 5), jotka vaikuttavat nuoren elämänuraan ja sen tukemiseen. Nämä joukot olivat urheiluvalmennussuhde, nuoret itse, urheiluvalmentajat, nuoren sosiaaliset suhteet, urheilu- ja liikuntaseurat, koulutusjärjestelmä, kaksoisurajärjestelmä, terveydenhuolto, armeija sekä muista toimijoista koostuva joukko.

TAULUKKO 5. Toimijamainintojen jakautuminen määrällisesti koko aineistossa.

Toimijaluokka	Mainintojen määrä
A valmennussuhde	794
B nuoret	766
Ba nuoret	707
Bb urheilijat	59
C valmentajat	603
Ca valmentajat	577
Cb valmentajien yhteisö	26
D sosiaaliset suhteet	109
Da läheiset	66
Db harrastusryhmät	35
Dc kaverit	8
E urheilu- ja liikuntaseurat	66
F koulutusjärjestelmä	53
G kaksoisurajärjestelmä	67
Ga kaksoisura yleisellä tasolla	32
Gb urheiluakatemit	35
H terveydenhuolto	6
I armeija	5
J muut	153
Ja muut nimetyt toimijat	5
Jb muut yleisellä tasolla nimetyt toimijat	126
Jc muut nimeämättömät toimijat	22

Nuorten joukkoa tarkennettiin aineistossa myös urheilija-käsitteellä, joten päätin esittää tuloksissa myös erityisesti urheilijoita koskevat maininnat nuorten joukosta erillisenä alaluokkana. Valmentajien joukkoa koskevat maininnat jakautuvat kahteen alaluokkaan, joita ovat yksittäisiä valmentajia koskevat maininnat ja valmentajien yhteisöä koskevat maininnat. Nuorten sosiaalisten suhteiden joukon esittelen kolmen alaluokan avulla, joita ovat läheiset, harrastusryhmät ja kaverit. Kaksoisurajärjestelmän osalta esitän erikseen sekä sitä yleisellä tasolla koskevat maininnat että tarkemmin urheiluakatemiaa koskevat maininnat. Viimeisen muut-joukon esitän siten, että ensimmäiseen alaluokkaan olen liittänyt yhteen sellaiset toimijat, jotka on nimetty

aineistossa nimeltä, toiseen alaluokkaan ne toimijat, jotka on mainittu yleisellä tasolla ja kolmanteen tuntemattomiksi jääneet toimijat, joille kuitenkin osoitettiin nuoren tukemisen vastuuta. Toimijajoukkojen mainintojen määrät ja prosentuaalinen jakauma on esitetty taulukossa 6 mainintojen yleisyysjärjestyksessä.

TAULUKKO 6. Valmentajien tunnistamat toimijajoukot, mainintojen määrä ja prosentuaalinen osuus.

Toimijajoukko	Mainintojen määrä	%
Valmennussuhde	794	30,3
Nuoret	707	27,0
Valmentajat	577	22,0
Muut yleisellä tasolla nimetyt toimijat	126	4,8
Läheiset	66	2,5
Urheilu- ja liikuntaseurat	66	2,5
Urheilijat	59	2,3
Koulutusjärjestelmä	53	2,0
Harrastusryhmät	35	1,3
Urheiluakatemit	35	1,3
Kaksoisura yleisellä tasolla	32	1,2
Valmentajien yhteisö	26	1,0
Muut nimeämättömät toimijat	22	0,8
Kaverit	8	0,3
Terveystuolto	6	0,2
Armeija	5	0,2
Muut nimetyt toimijat	5	0,2
Yhteensä	2622	100

Haastattelemieni urheiluakatemiavalmentajien mukaan valmennussuhde näyttäytyi keskeisimpänä vuorovaikutussuhteena (30,3 % maininnoista), jossa nuorta opiskelijaurheilijaa tuetaan hänen elämänurallaan. Tämän jälkeen toiseksi suurimpana luokkana näyttäytyi valmentajien nuoreen kohdistamat maininnat (27 %, urheilijoita koskevat maininnat 2,3 %, yhteensä 29,3 %) ja kolmanneksi suurimpana valmentajien itseensä kohdistamat maininnat (22 %). Kolmen mainituimman toimijaroolin yleisyyttä (n. 80 % kaikista maininnoista) tässä aineistossa voidaan perustella tutkittavien näkökulman painottumisesta käsin; valmentajat kuvaavat tarkasti heidän elämässään lähellä olevia, tuttuja toimijoita, joihin heillä on myös konkreettista kosketuspintaa sekä omaa toimintaansa. Haastattelut olivat myös lähtökohtaisesti rakennettu niin, että niissä oltiin kiinnostuneita valmennussuhteessa tapahtuvasta vuorovaikutuksesta; tällä on automaattisesti vaikutusta kyseisen roolin painottumiseen sekä määrällisesti että laadullisesti tutkimusaineistossa.

Huomattavaa on, että valmentajien ja nuorten joukot nähdään sekä yksilöllisinä toimijoina että keskinäisessä, kollektiivisessä suhteessa nuoren elämänuraan vaikuttajina. Nuorten nostaminen omalla urallaan keskeisiksi toimijoiksi viestii nuoren aktiivisen roolin merkityksellisenä pitämisestä. Kuten Henriksen ym. (2020, 3) kaksoisuran kehitysympäristöjen työskentelymallissa, Korhonen ym. (2022, 112) kaksoisuraympäristön empiirisessä mallissa tai näiden taustalla vaikuttavassa urheilijan kehitysympäristöjen työskentelymallissa (Henriksen & Stambulova 2017, 271–273), nuoret on asetettu kaksoisuran tukitoiminnan keskiöön ja ympäristön tukipalvelujen rakentumista tarkastellaan heidän ympärillään.

Tulos valmentajien keskeisestä roolista nuorten tukemisessa on yhdenmukainen aikaisempien tutkimuksen kanssa. Davis & Jowett (2014, 1454, 1459–1462) ovat nostaneet valmentajan nuoren kehitysvaiheessa merkitykselliseen asemaan. Korhonen ym. (2020, 111–112) ovat tunnistaneeet valmentajien vahvan roolin nuorten päivittäisen koulun ja urheilun yhdistämisessä. Nikanderin ym. (2022a, 253–258) suomalaisiin kaksoisuraympäristöihin kohdistuvassa tutkimuksessa on todettu valmentajien näyttäytyvän läheisimpinä nuoren tukijoina, joiden tehtävänä on tarjota apua tuen tarpeen sisällöstä riippumatta. Kyseisessä tutkimuksessa valmentajan läheistä asemaa perusteltiin myös muiden tukipalvelujen puutteella. Lisäksi Saarinen ym. (2020, 634–641) ovat tutkineet voimaannuttavan valmennuksen ja motivaatioilmapiirin vaikutuksia nuorten kaksoisurakokemuksiin; tutkimuksessa todettiin valmennuksella olevan vaikutuksia myös nuoren urheilu-uran ulkopuolisiin asioihin (esim. tulevaisuuden urapohdinnat, opiskelumoti-

vaatio). Valmentajan aktiivista roolia nuoren kaksoisurakäsityksen muotoutumisen ja merkitysten rakentamisen tukemisessa ovat vahvistaneet myös esimerkiksi Ryba ym. (2017, 138) ja Ronkainen ym. (2018, 42–44). Valmentajan merkityksellistä asemaa kuvataan tässä aineistossa esimerkiksi seuraavasti:

“Mut se on tietysti, valmentajana on semmonen ensimmäinen asiantuntija siinä verkostossa, monestikin ja varmasti, jos kysytään, niin monen mielestä tärkein. Että se on sitä perusurheilua, ja sitten ne muut asiat niinkun on, tukee sitä ja on lieveilmiöitä ja muuta.” (Valmentaja 1)

Vähiten aineistossa saavat mainintoja muut-kokoomaluokkaan asetetut nimetyt toimijat (n=5, 0,2 %), armeija (n=5, 0,2 %) ja terveydenhuolto (n=6, 0,2 %). Armeijan vähäisiä mainintoja (0,2 %) voi perustella kansallisen asevelvollisuuden sukupuolisen epätasa-arvon näkökulmasta. Asevelvollisuutta ei ole välttämättä pidetty koko ikäluokkaa koskevana elämäntapahtumana, ja siten armeijan rooli nuoren elämään vaikuttavana toimijana on näyttäytynyt vähäisenä. Terveydenhuollon osalta toimijarooli on varsin rajattu tietyille vastuille, joka voi selittää mainintojen vähäisyyttä (0,2 %) aineistossa.

Vähäisiä mainintoja tarkastellessa yllättävältä näyttää etenkin läheisiin kohdistuvien mainintojen määrällinen vähyys aineistossa (2,5 %); tämä tulos asettuu merkityksen kannalta ristiriitaan aikaisemman Nikander ym. (2022b, 7–8) tutkimuksen kanssa, jossa on todettu esimerkiksi äidin roolin olevan merkityksellinen nuoren opiskelijaurheilijan kaksoisuralla menestymiselle. Merkityksen kannalta ristiriitaisena tulos näyttäytyy myös Tessitoren ym. (2021, 2) kaksoisuratutkimuksen kanssa, jossa vanhempien rooli nähtiin keskeisenä sekä yksilöllisellä (käsitykset ja kokemukset kaksoisurasta) että interpersoonallisella (vuorovaikutussuhde kaksoisuralla olevaan lapseen) tasolla. Laadullisesti tarkasteltuna läheisten ryhmän kuvauksissa nousee tässä aineistossa esiin ristiriitaisuutta siitä, millaisena esimerkiksi perheen rooli koetaan kaksoisuraympäristössä. Toisaalta perheen rooli näyttäytyy keskeisenä esimerkiksi joukkue toiminnan järjestämisen kannalta (esim. varainkeruu, harjoituksiin kuljettaminen), mutta perheen sisäiset asiat kuvataan myös (kapeasti) yksityisinä. Eräs nuori yksilölajin urheiluakatemiavalmentaja kuvasi perheen yksityisiä asioita seuraavalla tavalla:

”Vaikka valmentajana tietää, että siellä ehkä kotona kaikki asiat ei oo kuitenkaan ihan hyvin, mutta ne [nuoret] ei sitten halua niistä kertoa. Sit siinä on vaikee jotenkin puuttua niihin aikuisten tekemisiin.” (Valmentaja 3)

Tässä esimerkissä vastuuta perheen yksityisten asioiden hoitamisesta annetaan perheille itselleen. Korhonen ym. (2020, 114) tutkimuksessa on osoitettu huoli nuoruuden elämänvaiheessa läheisiin vuorovaikutussuhteisiin (esim. perhe, kaverit) kohdistettujen resurssien (esim. aika) niukkuudesta, joka voi osaltaan vaikuttaa läheisten käsittelyn vähäisyyteen myös tässä aineistossa. Perhesuhteet ovat voineet näyttäytyä valmentajille myös itsestäänselvyyksinä, joita ei vakiintuneen roolinsa vuoksi ole nostettu esiin haastattelutilanteissa.

Tarkasteltaessa aineistosta tunnistamiani toimijajoukkoja suhteessa Henriksenin ym. (2020, 3–8) mallinnukseen kaksoisuraympäristöistä, voidaan todeta, että haastattelemani urheiluakatemialmentajat tunnistavat kaksoisuraympäristön toimijoita monipuolisesti eri kaksoisuran alueilta (opiskelun, urheilun ja yksityiselämän ulottuvuudet). Tarkasteltaessa toimijajoukkoja koskevien mainintojen jakautumista Henriksenin ym. (2020, 2–8) mallinnuksen eri elämänulottuvuuksille (ks. taulukko 7), voidaan huomata urheilun ulottuvuudelle kuuluvien toimijajoukkojen mainintojen olevan prosentuaalisesti kaikkein yleisintä (63 %). Toimijoiden vertailussa eri ulottuvuuksille sijoitettuna toiseksi sijoittui yksityiselämän ulottuvuuden toimijat (5 %), kolmanneksi ulottuvuuksilta erilleen nostettu kaksoisuran tukijoiden joukko (3,9 %) ja neljänneksi opiskelun ulottuvuuden toimijat (3,1 %). Tässä vertailussa on kuitenkin huomioitava, että jätin kaksi pääluokkaa 1) nuoret (sis. nuoret ja urheilijat -alaluokat) ja 2) muut (sis. muut nimetyt toimijat, muut nimeämättömät toimijat ja muut yleisellä tasolla nimetyt toimijat) pois vertailusta.

TAULUKKO 7. Roolien jakautuminen eri kaksoisuraympäristön (Henriksen ym. 2020, 3) ulottuvuuksille, pois lukien pääluokat: nuoret ja muut-kokoomaluokka.

Ulottuvuus	Mainintojen määrä	%
Urheilun ulottuvuus	1498	88,0
Yksityiselämän ulottuvuus	85	5,0
Kaksoisura	67	3,9
Opiskelun ulottuvuus	53	3,1
Yhteensä	1703	100,0

Nuoria koskevat maininnat ovat luonteeltaan kokonaisvaltaisia ja asettuvat Henriksenin ym. (2020, 3–6) mallissa keskelle (ei ulottuvuuksille). Muut-pääluokkaan luokitellut toimijat eivät taas puolestaan olisi asettuneet yksin tietylle ulottuvuudelle, vaan luokkiin sijoitettuja roolien mainintoja oli eri ulottuvuuksilta.

Toimijajoukkojen vertailu eri ulottuvuuksille sijoitettuna tuo esiin, kuinka valmentajien kuvauksissa painottuvat voimakkaasti urheilun ulottuvuuden toimijajoukot. Tämä voi selittyä osin heille tutun toimintaympäristön ja läheisyyden vuoksi tai osin esimerkiksi oman urheilutaustan vaikutusten seurauksena. Tutkimustulos on itsessään linjassa Nikanderin ym. (2022a, 258–259) aikaisemman tutkimuksen kanssa, jossa suomalaisen kaksoisuraympäristön on katsottu rakentuvan ”urheilu ensin”-periaatteelle ja kaikkien kaksoisuratoimijoiden on katsottu omaksuneen tämän periaatteen.

Henriksenin ym. (2020, 2–3) mallin ekologisella ulottuvuudella (mikro-, meso- ja makrotasot) tehdyssä tarkastelussa (ks. taulukko 8) huomataan, että valmentajat mainitsevat kaikkein eniten mikrotason toimijoita (60 %) nuoren tukea kuvatessaan. Tämän jälkeen tulevat mesotason (6,3 %) ja makrotason (2,0 %) toimijoiden kuvaukset. Tässä tulosten tarkastelussa huomattavaa on, että koulutusjärjestelmä-luokka jaettiin vertailussa tasan kaikille tasoille, sillä luokkaan nimetyt toimijat sijoittuivat eri ulottuvuuksille. Lisäksi sisällytin vertailuun nuorta koskevat maininnat, jotta lukijalle hahmottuisi kuva nuoren itsensä ja hänen kanssaan välittömässä vuorovaikutuk-

sessä olevien tukiroolien merkityksestä (91,7 %). Haastateltujen valmentajien tunnistamien toimijoiden voidaan katsoa vastaavan tutkimuskentällä jaettua kiinnostusta mikrotason toimijoita kohtaan (Stambulova & Wylleman 2019, 75; Guidotti ym. 2015, 16).

TAULUKKO 8. Roolien jakautuminen eri kaksoisuraympäristön (Henriksen ym. 2020, 3) ulottuvuuksille, pois lukien pääluokat: nuoret ja muut-kokoomaluokka.

Ekologinen taso	Mainintojen määrä	%
Nuori keskiössä	766	31,0
Mikrotaso	1498	60,7
Mesotaso	156	6,3
Makrotaso	50	2,0
Yhteensä	1703	100,0

Urheiluakatemiavalmentajat tunnistavat yksittäisiä toimijoita kaksoisuraympäristössä tarkasti. Henriksenin ym. (2020, 3) malliin verrattuna ainoastaan kaksoisuran tukiryhmää ja paikallisista viranomaisia koskevia tukemiseen liittyviä tehtäviä ei tunnistettu sellaisenaan aineistosta. Toisaalta valmentajat taas nimesivät sellaisia toimijoita, joita Henriksenin ym. (2020, 3) mallissa ei ollut. Näitä olivat esimerkiksi terveydenhuolto ja armeija. On kuitenkin huomioitava, että terveydenhuollon ja armeijan toimijoiden tehtävät voidaan katsoa viranomaistehtäviksi ja siten myös niiden yhteys Henriksenin ym. (2020, 3–8) malliin on löydettävissä. Urheiluun liittyvä terveydenhuolto voidaan katsoa myös osaksi kaksoisuran tukiryhmää (dual career support team), kuten Korhosen ym. (2020) empiirisessä suomalaisen kaksoisurajärjestelmän mallinnuksessa ovat sen osalta tehneet. Kaksoisuran tukiryhmän puuttuminen valmentajien maininnoista on linjassa Stormin ym. (2021, 4) ja Nikanderin ym. (2022a, 258) suomalaista kaksoisurajärjestelmää koskevien tutkimustulosten kanssa; Henriksenin ym. (2020) teoriaan verraten suomalaiset kaksoisuran kehitysympäristöt ovat rakenteiltaan puutteellisia ja varsinaista tukitiimiä tai tukihenkilöä ei suomalaisessa kaksoisurajärjestelmässä nuorille ole tarjolla.

Haastatteluaineistossa osaa Henriksenin ym. (2020, 3) mallissa olevia kaksoisurajärjestelmän toimijaryhmistä eriteltiin tässä aineistossa kaksoisuraympäristön teoreettista mallinnusta tarkemmin. Tällaisia olivat esimerkiksi kaksoisuran tukijärjestelmään lukeutuvat urheiluakatemit

tai yksittäisten valmentajien lisäksi tarkempi valmentajien yhteisön esittely. Nämä tulokset ovat ymmärrettäviä tutkimusjoukon vaikutus huomioon ottaen; urheiluakatemiavalmentajat ovat läheisessä yhteydessä toimintaansa organisoiviin urheiluakatemioiden ja tunnistavat urheiluakatemian merkityksen nuoren tukijana. Lisäksi haastatteluissa tutkittu valmentajien näkökulma kaksoisurajärjestelmään tuo ymmärrettävästi syvällisempää tarkastelukulmaa juuri valmentajien roolista kaksoisuraympäristössä, ja siten Henriksenin ym. (2020, 6–7) mallia yksityiskohteisempi valmentajan roolin erittely on johdonmukaista. Esitän taulukossa 9 valmentajakohtaisen vertailun siitä, kuinka valmentaja-toimijajoukon mainintojen määrä asettui suhteessa kaikkiin toimijajoukkojen mainintoihin. Taulukosta voidaan huomata, että valmentaja-toimijajoukon mainintamäärät pysyivät systemaattisesti runsaina riippumatta haastatellusta valmentajasta.

TAULUKKO 9. Valmentaja-toimijajoukon maininnat prosentuaalisesti koko aineiston toimijajoukkojen maininnoista.

Valmentaja	Valmentaja-toimijajoukon maininnat, %
Valmentaja 1	15,8
Valmentaja 2	19,4
Valmentaja 3	26,0
Valmentaja 4	21,3
Valmentaja 5	17,6
Yhteensä	100,0

Edellä käsiteltyjen luokkien lisäksi mielenkiintoisena näyttäytyvät kaksoisura yleisellä tasolla -luokka sekä muut nimeämättömät toimijat -luokka, joille nimetään nuoren tukemisen vastuita, mutta varsinaiset vastuunkantajat jäävät tuntemattomiksi. Myös muut yleiset toimijat -luokkaan nimetyt toimijat jäävät vailla tarkempaa vastuunkantajan määrittelyä yleiselle tasolle (esim. ”urheilun kenttä” tai ”harjoitteluolosuhteet”). Tämä tutkimustulos viittaa Nikanderin ym. (2022a, 259) tutkimustuloksia myötäillen kaksoisuran tavoitteiden (Euroopan komissio 2012) jäämiseksi retorisen puheen tasolle konkretisoituneiden toimijoiden tai toimintojen sijaan.

Vertailtaessa valmentajien kuvauksia keskenään eri toimijajoukkojen mainintojen määrässä voidaan huomata, että ne jakautuvat aineistossa melko tasaisesti valmentajien välillä (ks. taulukko 10). Eniten toimijajoukkoja määrällisesti maininnut valmentaja oli valmentaja 3 (681 mainintaa, 26 %) ja vähiten toimijoita maininnut valmentaja oli valmentaja 1 (414 mainintaa,

15 %). Kaikilla valmentajilla kolme mainituinta toimijajoukkoa olivat valmennussuhde, nuoret ja valmentajat. Näiden keskinäinen järjestys vaihteli kuitenkin valmentajien kesken. Koko aineistoon verrattuna puuttuvia toimijajoukkoja tarkasteltaessa voidaan huomata, että valmentaja 3 on ainut, joka mainitsee kaikki aineistosta luokitellut toimijajoukot. Muilla valmentajilla puuttuvia luokkia on 2–4 kappaletta. Puuttuvat maininnat kohdistuivat seuraaviin luokkiin: kaverit, kaksoisura yleisellä tasolla, terveydenhuolto, armeija sekä muut yleiset toimijat. Nämä luokat olivat myös koko aineiston tasolla vähän mainintoja saaneita toimijaluokkia. Mainintojen vähyys voi perustua esimerkiksi palvelujen kohdalla (holistis-ekologiseen) etäisyyteen suhteessa nuoreen tai valmentajaan.

Tämän analyysin osalta vaikuttaa siltä, että urheiluakatemiavalmentajien näkökulmasta kaksoisuraympäristöjen mikrotason toimijat ovat nuoren opiskelijaurheilijan kaksoisuran tukemisessa tärkeimmässä roolissa. Valmentajat kokevat oman tukijan roolinsa merkityksellisenä sekä yksilöinä että osana valmennussuhteen intersoonallista vuorovaikutussuhdetta. Myös nuoren omalle vastuulle kaksoisuransa subjektina annetaan paljon painoarvoa. Henriksenin ym. (2020, 3–8) ja Korhosen ym. (2020) holistis-ekologisiin tutkimuksiin verrattuna antaa tämä urheiluakatemiavalmentajien näkökulmasta tehty tukiroolien kuvaus teoreettisten mallien kokonaisvaltaisuuteen verrattuna kaksoisuraympäristöjen tukijoukoista kapeamman ja varsin yksilökeskeisesti orientoituneen kuvan. Haastatellun tutkimusjoukon ammatillinen näkökulma on erityisesti määrällisesti painottunut, vaikka urheiluakatemiavalmentajat kuvaavat laadullisesti myös muita tukirooleja. Tämä voi viestiä kaksoisuraympäristöjen tukijoiden arkikäytäntöjen itsenäisistä työtavoista ja siten kokonaisvaltaisuuden tavoitteen kannalta mahdollisesta tarpeesta toimijoiden välisen yhteistyön syventämiselle. Toimijaroolien tarkastelu urheiluakatemiavalmentajien näkökulmasta tuo kaksoisuraympäristöjen tarkasteluun uuden tarkastelun keskiön (holistis-ekologinen positio), jossa ammatillisen tuenverkostojen kuvaaminen on urheiluakatemiavalmentajien ammattiryhmälle tunnuksenomainen.

TAULUKKO 10. Valmentajien keskinäinen vertailu eri toimijajoukkojen mainintojen välillä.

Toimijarooli	Valmentaja 1		Valmentaja 2		Valmentaja 3		Valmentaja 4		Valmentaja 5		Yht.
	Main-intojen määrä	%	Main-intojen määrä	%	Main-intojen määrä	%	Main-intojen määrä	%	Main-intojen määrä	%	
A Valmennussuhde	143	34,5	186	36,6	175	25,7	118	21,1	172	37,3	794
Ba Nuoret	88	21,3	128	25,2	232	34,1	126	22,6	133	28,9	707
Bb Urheilijat	27	6,5	8	1,6	9	1,3	9	1,6	6	1,3	59
Ca Valmentajat	97	23,4	76	15,0	124	18,2	192	34,4	88	19,1	577
Cb Valmentajien yhteisö	1	0,2	4	0,8	6	0,9	8	1,4	7	1,5	26
Da Läheiset	11	2,7	11	2,2	24	3,5	12	2,2	8	1,7	66
Db Harrastusryhmät	2	0,5	9	1,8	10	1,5	13	2,3	1	0,2	35
Dc Kaverit	0	0,0	1	0,2	7	1,0	0	0,0	0	0,0	8
E Urheilu- ja liikunta-seurat	3	0,7	30	5,9	1	0,1	27	4,8	5	1,1	66
F Koulujärjestelmä	8	1,9	7	1,4	23	3,4	8	1,4	7	1,5	53
Ga Kaksoisura yleisellä tasolla	0	0,0	0	0,0	21	3,1	8	1,4	3	0,7	32
Gb Urheiluakatemit	4	1,0	5	1,0	17	2,5	2	0,4	7	1,5	35
H Terveystenhoito	0	0,0	4	0,8	2	0,3	0	0,0	0	0,0	6
I Armeija	0	0,0	0	0,0	4	0,6	0	0,0	1	0,2	5
Ja Muut nimetyt toimijat	3	0,7	0	0,0	1	0,1	0	0,0	1	0,2	5
Jb Muut yleisellä tasolla nimetyt toimijat	19	4,6	38	7,5	20	2,9	29	5,2	20	4,3	126
Jc Muut nimeämättömät toimijat	8	1,9	1	0,2	5	0,7	6	1,1	2	0,4	22
Yht.	414	100,0	508	100,0	681	100,0	558	100,0	461	100,0	2622

5.2 Urheiluakatemiavalmentajien kuvaamat nuoren tukemisen tehtävät

Tutkimuksessa erittelin aineistosta kolme urheiluakatemiavalmentajien mainitsemien tuen tehtävien pääluokkaa. Ne olivat urheiluvalmennus ja valmentajan ammatillinen osaaminen (VAO), nuoren kaksoisuraympäristön tuntemus (NU) ja nuoren toimijuuden tukeminen (TT). Urheiluvalmennus ja valmentajien ammatillinen osaaminen -luokka jakautuu kolmeen alaluokkaan, jotka ovat valmentajanyhteisön toimintaan osallistuminen, valmentajien työn kokonaisuuden hallinta ja työsuhteet (VAO1), valmentajan ammattiura, henkilökohtaisen osaamisen kehittäminen ja työssä jaksaminen (VAO2) sekä päivittäinen valmennustyö ja sen kehittäminen (VAO3). Nuoren kaksoisuraympäristön tuntemus -pääluokka jakautuu seitsemään alaluokkaan, joita on nuoren kehitys (NU1), nuoren sosiaalinen tukiverkko (NU2), nuoren urheilu (NU3), nuoren koulutus ja työelämä (NU4), nuoren kaksoisura (NU5), nuoren talous (NU6) ja muut nuoren elämään liittyvät asiat (NU7). Kolmas pääluokka eli nuoren toimijuuden tukeminen jakautuu edelleen kolmeen alaluokkaan, joita ovat yksilölliset resurssit (TT1), ilmapiiri ja suhteet toisiin (TT2) ja aktivoiva pedagogiikka (TT3).

Verrattaessa haastateltujen valmentajien mainitsemien tuen tehtävien luokittelua Defruytin ym. (2019, 11–12) luokitteluun kaksoisuran tukihenkilöiden osaamisalueista voi urheiluvalmennus ja valmentajan ammatillinen osaaminen -luokkaan (VAO) jaoteltujen tehtävien katsoa vastaavan osaamisaloja 1–3, joita ovat asianajo- ja yhteistyöosaaminen, reflektion ja itsensä johtamisen taidot sekä organisatorinen osaaminen. Nuoren kaksoisuraympäristön tuntemus -pääluokka (NU) vastaa Defruytin ym. (2019, 12) tietoisuus opiskelijaurheilijoiden ympäristöstä -osaamisalaa ja mukailee alaluokiltaan Nikanderin ym. (2021, 81) mallinnusta kokonaisvaltaisesta kaksoisurasta. Kolmas pääluokka nuoren toimijuuden tukeminen (TT) vastaa Defruytin ym. (2019, 11) voimaannuttamisen taitojen ja ihmissuhdeosaamisen aloja. Nuoren toimijuuden tukeminen -pääluokan (TT) alaluokat mukailevat Jääskelän ym. (2020, 2–3; 2021, 794) mallinnusta opiskelijan toimijuuden tuen osa-alueista. Luokittelun vertailun avulla voidaan tämän aineiston urheiluakatemiavalmentajien tuen tehtäviin liittyvää kuvailua pitää monipuolisena. Tässä tutkimuksessa tuen tehtävien tarkasteluun käytetyt edellä mainitut teoriat eivät ole puhtaasti valmentajien kohderyhmälle tehtyjä, joka tulee huomioida tulosten luotettavuuden tarkastelussa.

Urheiluakatemiavalmentajat nimesivät kaikkein eniten nuoren toimijuuden tukemiseen liittyviä tehtäviä (53,62 %). Toiseksi eniten mainintoja saivat nuoren kaksoisuraympäristön tuntemukseen liittyvät tehtävät (33,41 %). Kolmanneksi mainintojen määrässä jäi urheiluvalmennukseen

ja valmentajan ammatilliseen osaamiseen liittyvät tehtävät (12,97 %). Olen esittänyt luokittelun tarkemmin alla taulukossa 11. Vähiten mainintoja saaneen tehtäväluokan suuruutta voi selittää se, että nämä tehtävät painottuvat vain rajalliselle osalle nuorta tukevista toimijoista; tämä tarkoittaa pääasiassa urheilun ulottuvuudelle sijoittuvia toimijoita. Sen sijaan nuoren kaksoisuraympäristön tuntemukseen liittyvät tuen tehtävät kuuluivat urheiluakatemiavalmentajien kuvailujen mukaan kaikille muille toimijajoukoille paitsi nuoren kavereille. Samalla tavalla urheiluakatemiavalmentajat kuvasivat toimijuuden tukemisen tehtävien jakautumista laajalle osalle nuorta tukevia toimijoita. Tästä poikkeuksena oli muut nimetyt toimijat -luokka, jolle nuoren toimijuuden tukemisen tehtävävastuita ei asetettu.

TAULUKKO 11. Tehtävien mainintojen määrä ja prosentit aineistossa.

Koodi	Luokka	Maininnat	
		kpl	%
VAO	Urheiluvalmennus ja valmentajan ammatillinen osaaminen	340	12,97
VAO1	Valmentajanyhteisön toimintaan osallistuminen, valmentajien työn kokonaisuuden hallinta ja työsuhteet	142	5,42
VAO2	Valmentajan ammattiura, henkilökohtaisen osaamisen kehittäminen ja työssä jaksaminen	86	3,28
VAO3	Päivittäisen valmennustyö ja sen kehittäminen	112	4,27
NU	Nuoren kaksoisuraympäristön tuntemus	876	33,41
NU1	Nuoren kehitys	45	1,72
NU2	Nuoren sosiaalinen tukiverkko	18	0,69
NU3	Nuoren urheilu	197	7,51
NU4	Nuoren koulutus ja työelämä	108	4,12
NU5	Nuoren kaksoisura	135	5,15
NU6	Nuoren talous	118	4,50
NU7	Muut nuoren elämään liittyvät asiat	255	9,73
TT	Nuoren toimijuuden tukeminen	1406	53,62
TT1	Yksilölliset resurssit	189	7,21
TT2	Ilmapiiri ja suhteet toisiin	808	30,82
TT3	Aktivoiva pedagogiikka	409	15,60
		2622	100,00

Nuoren toimijuuden tukemiseen liittyvistä tehtävistä Jääskelän ym. (2020, 2–3) mukaisen relationaalisen toimijuuden ulottuvuuden tukeminen eli ilmapiiri ja suhteet toisiin -luokka näyttäytyi urheiluakatemiavalmentajien tehtäväkuvauksissa maininnoiltaan yleisimpänä. Luokka piti sisällään mainintoja esimerkiksi ryhmätoiminnan tukemisesta, roolien vaikutusten tunnistami-

sesta ja vuorovaikutuksen tukemiseen liittyvistä tehtävistä. Aktivoivan pedagogiikan eli osallistuvan toimijuuden tuen ulottuvuus näyttäytyi toimijuuden tuen tehtävistä toiseksi yleisimpänä. Tehtävät pitivät sisällään esimerkiksi seuraavia mainintoja: yhteisten sääntöjen rakentaminen, toiminnan tarkastelu, päätöksenteko ja nuoren valintojen tukeminen. Yksilöllisten resurssien eli toimijuuden henkilökohtaisen ulottuvuuden tukea kuvattiin tämän luokan sisällä vähiten. Esimerkkejä, joita haastatellut mainitsivat, olivat tavoitteiden asettaminen ja arviointi, motivaation tukeminen, nuoren itsetuntemuksen tukeminen ja unelmointi. Haastatteluaineistossa eräs valmentaja kuvasi nuoren toimijuuden tukemista urheiluharjoitusten sosiaalisissa suhteissa seuraavasti:

”Monesti huomaa, että jos joku jää ulkopuolelle siitä ryhmästä, ni sit se aika äkkiä loppuu se harrastus. Niin koittaa aina saada nekin yksinäiset sinne mukaan porukkaan ja kyllä ne monesti sitten jossain vaiheessa ryhmäytyy ihan siihen kaikki. Osa aina haluaa olla yksin, mutta heidänkin on hyvä oppia toimimaan kuitenkin ryhmässä. Niin, jossain vaiheessa voi olla aika yksinäistä puurtaa jokainen harjoitus yksinään.” (Valmentaja 3)

Nuoren kaksoisuraympäristön tuntemukseen liittyvistä tehtävistä valmentajat näkivät keskeisimpinä nuoren urheilun tukemiseen liittyvät tehtävät ja muut nuoren elämän tukemiseen liittyvät tehtävät. Kaikkia Nikanderin ym. (2021, 81) suomalaisen kokonaisvaltaisen kaksoisuran kehitysmallin mukaisia nuoren uran kehitysalueita tunnistettiin, ja sen osalta nuoren kaksoisuran tuntemukseen liittyvää tuen tehtävien kuvailua voidaan pitää kokonaisvaltaisena. Nuoren kaksoisuraympäristön tuntemiseen (NU) liittyviä tehtäviä olivat esimerkiksi nuorelle tärkeiden opiskelutapahtumien tuntemus, käsitys ammattiurheilusta sekä sponsorien hankinnan tuen kehittäminen. Tulos nuoren urheilun tukemisen (NU3) nostamisesta kaksoisuraympäristön tuntemukseen liittyvien tukitoimien keskiöön on yhdenmukainen Nikanderin ym. (2022a, 258–259) tutkimuksen kanssa, jossa todettiin kaksoisuraympäristön sidosryhmien (esim. nuoret, opettajat, valmentajat) omaksuneen urheilu ensin -periaatteen kaksoisuran tukemisessa. Nuoren urheilun tukemiseen liittyviä ammattiurheilukäsityksen rakentamiseen liittyviä tehtäviä kuvattiin tässä aineistossa esimerkiksi seuraavasti:

”Mitä se ammattiurheilu on ja mistä sen palapelin palaset koostuu, niin sitä minä ehkä, semmosta niinkun kaipaisin. Et sitä tuotas esille ja tietysti ite yrittäny sitä tuodakin.” (Valmentaja 1)

ja

”Oon mä jutellu heijän kanssa siitä polusta, mitä se vaatii, että jos sää sanot, että sä haluat olla ammattiurheilija. Mutta se sit myös pitää avata myös se, et kui moni, monta miljoonaa pelaajaa maailmassa haluaa siihen samaan pisteeseen, kun sää.” (Valmentaja 4)

Urheiluvalmennukseen ja valmentajan ammatilliseen osaamiseen liittyen tärkeimpänä nuoren tukemisen tehtävänä urheiluakatemiavalmentajat näkivät valmentajayhteisön toimintaan osallistumisen, valmentajien työn kokonaisuuden hallintaan ja työsuhteeseen liittyvät tehtävät. Urheiluvalmennus ja valmentajan ammatillinen osaaminen -pääluokkaan (VAO) kuuluvia tuen tehtävien mainintoja olivat esimerkiksi valmentajan työsuhteen erilaisten muotojen vaikutus, valmennuksen järjestäminen seurassa, valmentajien kouluttautuminen tai valmentajan oman ammatillisen uran refleктоiminen. Valmentajanyhteisön toimintaan osallistuminen, valmentajien työn kokonaisuuden hallinta ja työsuhteet -luokan (VAO1) keskeisyys viittaa siihen, että haastatellut valmentajat tunnistavat hyvin tarpeen kaksoisuraympäristön yhtenä menestyspiirteenäkin pidetylle kommunikaatiolle eri toimijoiden välillä (Henriksen ym. 2020, 9–10; Nikander ym. 2021, 80). On kuitenkin huomattava, että yhteistyötä pidettiin aineistossa myös puutteellisena ja kerrottiin sen jäävän esimerkiksi valmentajilla tehtävien prioriteettilistan pohjalle; mainintojen määrällinen tulos ei siis kerro aina asian laadusta. Mainittua yhteistyön haastetta kuvattiin esimerkiksi seuraavasti:

”[Olisi] tärkeää, että lajit pystys niinkun keskustelemaan paljon toistensa kanssa. Meillä on monen eri lajin ammattilaisia, ni siellä ois aika paljon tietoa jaettavana ja se nyt meinaa aina vähän jäädä jakamatta. Oli laji mikä [tahansa] laji, niin se lajien välinen yhteistyö on monesti aika vaikeeta, että siihen pitäis ehkä yrittää saada enemmän satsattua, niin kaikki hyötys vähän enemmän.” (Valmentaja 3)

Koko aineistotasolla vähäisimmiksi tuen tehtävien alaluokkien maininnoiksi jäivät nuoren kehitys (NU1), nuoren sosiaalinen verkko (NU2) ja nuoren koulutus ja työelämä (NU3). Tulosta voi selittää osittain luokittelun kautta; jos nuoren kehitystä tarkasteltiin valmennuksen näkökulmasta, sijoitettiin maininta luokkaan päivittäinen valmennus ja sen kehittäminen (VAO3). Sama luokittelun haaste on otettava huomioon myös tarkasteltaessa nuoren sosiaaliseen verkkoon liittyviä mainintoja; jos sosiaalisiin suhteisiin liittyvät maininnat koskivat sosiaalisten suhteiden tukemista tai sosiaalisia taitoja, luokiteltiin ne luokkaan ilmapiiri ja suhteet toisiin

(TT2). Toisaalta tulos on yhdenmukainen Ronkainen ym. (2018, 44) ja Nikander ym. (2022a, 256–259) tutkimusten kanssa, jossa katsottiin kaksoisuran koulutuspolun tukemisen ja kaksoisuran kehitysympäristön tavoitteiden toteutuvan käytännössä heikosti ja kehitystyön toteutuvan vielä Suomessa varsin retorisella tasolla. Myös kaksoisuratutkimuksessa aikaisemmin on tunnistettu heikkouksia opiskelijaurheilijoiden työelämään liittyen (Vidal-Vilaplana ym. 2022, 2). Tähän tulokseen liittyvänä haasteena voi siten näyttäytyä Ronkaisen ym. (2018) esittämä koulutusuran instrumentaalinen luonne kaksoisurakehityksessä; kaksoisuran koulutuspolkua ei nähdä merkityksellisenä kaksoisuran sidosryhmissä.

5.2.1 Tuen tehtävien jakautuminen toimijaryhmittäin

Kuten edellä luvussa 5.2 jo lyhyesti kuvasin, jakautuivat urheiluakatemiavalmentajien mainitsemat tehtävät eri tavoin eri toimijoille. Tämän tutkimuksen tulosten avulla on mahdollista tarkastella sitä, kuinka yhden toimijaluokan sisällä maininnat jakautuivat eri tuen tehtävien luokkiin. Tässä alaluvussa tarkastelen jakaumat kolmen yleisimmän tuen toimijajoukon sisällä, joita ovat yllä kuvatusti nuori, valmentaja ja valmennussuhde. Lisäksi lukijan on mahdollista tarkastella muiden toimijaryhmien sisäistä tuen tehtävien jakaumaa liitteessä 5.

Nuoren toimijaryhmän sisällä urheiluvalmennus ja valmentajan ammatillinen osaaminen -luokan (VAO) tehtäviä ei kuvattu. Tämä on osin ymmärrettävää, sillä vastuu nähdään kuuluvan ennen kaikkea kaksoisuraympäristön (valmennuksen) asiantuntijoille. On kuitenkin myös todettava, että nuoren osallisuutta urheiluvalmennuksen ja valmentajan ammatillisen osaamisen tehtävissä ei tunnistettu aineistossa. Tämä voi kertoa nuoren vaikutusmahdollisuuksien vähyydestä kyseisen osa-alueen tehtävissä. Kaksoisuraympäristöön liittyviä nuorien tehtäviä (NU) kuvattiin 52,8 % nuorille kohdistetuista tehtävien kuvauksista ja toimijuuteen liittyviä tehtäviä (TT) 47,2 % vastaavista maininnoista. Myös suurin yksittäinen osuus (42,6 %) nuoren kaksoisuraympäristön tuntemukseen liittyvistä tehtävistä (NU) kohdistettiin nuorille itselleen. Nuoria koskeva tulos vastuusta koskien omaan elämänympäristöönsä liittyviä tehtäviä (erityisesti koulutukseen ja kaksoisuraan liittyvät tehtävät) viittaa samaan ilmiöön, jonka Aquilina (2013, 383) on todennut tutkimuksessaan nuoren henkilökohtaisesta vastuuroolista etenkin koulutusuraansa liittyvissä asioissa kaksoisurallaan.

Valmennussuhteessa eniten tehtäviä liitettiin toimijuuden tukemiseen (81,0 %), toiseksi eniten urheiluvalmennukseen ja valmentajan ammatilliseen osaamiseen (15,1 %) ja kolmanneksi mainintojen määrässä asetui nuoren kaksoisuraympäristön tuntemiseen liittyvät tehtävät (3,9 %). Nuoren toimijuuden tukeminen -luokka liitettiin myös kaikkein eniten (45,7 %) valmennussuhteessa tapahtuvaksi. Toimijuuden tukeminen nähtiin siis merkityksellisenä tehtävänä valmennussuhteessa. Toimijuuden yksilöllisten resurssien tukemisesta esimerkkinä toimii tavoitteen asettelua koskeva kuvaus, jossa valmentajan ja urheilijan vuorovaikutus käy esiin:

”Yleensä ne [tavoitteet] urheilijan kanssa keskustellaan keskenään. Että minä kysyn ensin ne heidän omat tavoitteet ja sitten aletaan juttelemaan siitä, että mikä se tavoite voisi olla sitten, semmonen realistinen tavoite siinä. Että onko se nyt sitten, vaikka että pääsee lukioon [lajikeskukseen], että – siinä nyt on yks tavoite jo, mutta – ihan pienistä asioista lähetään liikkeelle.” (Valmentaja 5)

Urheiluakatemiavalmentajien valmentajien toimijajoukkoon liittämät tuen tehtävät jakautuivat tasaväkisesti urheiluvalmennuksen ja valmentajan ammatillisen osaamisen (42,5 %) ja nuoren toimijuuden tukemisen (43,2 %) tehtäviin. Valmentajien vastuulle kuuluvien tehtävien maininnoista 14,4 % kosketti nuoren kaksoisuraympäristön tuntemiseen liittyviä tehtäviä. Valmentajien tehtävien jakaumassa näkyy jälleen toimijaryhmälle tyypillisesti tiettyjen tehtäväsältöjen erityisyys. Urheiluakatemiavalmentajat kuvasivat tarkasti juuri valmentajan työssä olevia nuoren tuen tehtäviä ja omasta näkökulmasta etäisemmät kaksoisuran tuntemiseen liittyvät tehtävät näyttäytyivät tehtävien maininnoissa määrällisesti vähäisempänä. Haastateltujen urheiluakatemiavalmentajien maininnoissa myös suurin osa (72,1 %) urheiluvalmennuksen ja valmentajan ammatilliseen osaamiseen liitetyistä tehtävistä kohdistettiin valmentajien toimijajoukolle. Tämä tulos voi viestiä urheilu-uran kehittymistä koskevasta vastuusta, joka on liitetty Aquilinan (2013, 383) tutkimuksessa valmentajan ja urheilun harjoittelukeskuksien asiantuntijoiden rooliin.

Valmennussuhteeseen ja valmentajiin liittyvien tuen tehtävien osalta haastatteluaineistossa oli havaittavissa myös huolta ja kritiikkiä liittyen valmennussuhteeseen keskeisyyden ja kokonaisvaltaisen tuen odotuksiin. Tällaisia olivat esimerkiksi valmentajalle kasautuva osaamisen vaatimusten paine, huoli huonoon valmennussuhteeseen päättämisestä (esim. valmennussuhteiden

muodostamisen satunnaisuus, vallankäyttö, kapea-alainen tuki) tai valmennussuhteen onnistuminen ihmissuhteen näkökulmasta (esim. luottamus, persoonien kohtaaminen). Eräs urheilukatemiavalmentaja kuvasi kaikkietävyuden odotuksesta syntyviä paineita seuraavasti:

”Mut sitten taas – valmentajakoulutuksissa [puhuttiin] ni sit pitäs olla niinkun kaikki tietosuus, -- et siinä pitää olla niinkun lääkäri ja psykologi ja tuki ja turva ja osata puhua sitten niinkun positiivisesti ja viedä sitä motivaatioo niinkun mahdollisimman paljon eteenpäin. Et valmentajalle ladataan nykypäivänä aika paljon. Toki sillon, kun on palkkaa saava ihminen, niin se on ihan ok. Mut sit, jos on vapaaehtosesti toimiva, niin se voi olla vähän eri asia.” (Valmentaja 1)

Toinen valmentaja kuvasi puolestaan tuen kokonaisvaltaisuuden haasteita ja toisaalta huonon valmennussuhteen vaaraa seuraavalla tavalla:

”Voi olla, -- ettei oo ihmistä, aikuista kelle puhua, ni sit se on herkästi se valmentaja, joka on se, jolta kysytään sitten, jos ruetaan niinku keskustelemaan asioista. – Valmentajan rooli on aika isossa vastuussa muustakin, kun siitä urheilemisesta; mitä sää puhut niille nuorille, mitä sää kerrot yhteiskunnasta, et mitä yhteiskunnassa pitää tehdä ja niin edelleen. Ni se on aika, välillä saa ihan tarkkaan miettiä, että mitä puhuu. Mut luultavasti se on sitä vaan, että se valmentaja on se aikuinen, johon ehkä eniten luotetaan. Ja sehän on sitten myös nuorelle tavallaan vaarallinenkin tilanne, jos se sattuu, et se valmennussuhde ei oo kauheen hyvä tai jos se urheiluvalmentaja keskittyy itse siihen urheilulajiin eikä sitten sen kummemmin halua auttaa.” [Valmentaja 2]

Liitteessä 5 olevasta kuvasta voidaan tarkastella laajemmin toimijaroleihin liitettyjä tuen tehtäviä. Kuvasta voidaan huomata, että haastateltavien urheilukatemiavalmentajien toimijaroleihin liittyvät tehtävät ovat varsin loogisia suhteessa toimijan alkuperäiseen perustehtävään kaksoisuraympäristön kentässä. Tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että sellaisille toimijoille, joita urheiluvalmennus ja valmentajan ammatillisen osaaminen ei suoraan kosketa, ei myöskään anneta kyseisiä vastuutehtäviä. Tällaisessa kaksoisuraympäristön tuen tehtävien jakamisessa voi kuitenkin piillä myös Nikanderin ym. (2022a, 259) tunnistama vaara, jossa kaksoisuran tukitehtävistä tulee itsestään selvinä pidettyjä perusolettamuksia, ja kaksoisuran kehitysympäristön kehitystavoitteet eivät toteudu konkreettisina toimina.

5.2.2 Urheiluakatemiavalmentajien väliset erot ja yhtäläisyydet toimijuuden tehtävien maininnoissa

Vertailtaessa keskenään urheiluakatemiavalmentajien kuvauksia (ks. liite 6) nuoren tuen tehtävistä voidaan huomata, että kaikki valmentajat ovat kuvailleet eniten ilmapiiri ja suhteet toisiin-luokan (TT2) tehtäviä. Relationaalisen toimijuuden tukeminen näyttää siis urheiluakatemiavalmentajien kuvauksissa toimijatyypistä riippumatta yksimielisesti tärkeimpänä nuoren tukemisen tehtävänä. Toisena tässä vertailussa olivat aktivoivaan pedagogiikkaan liittyvät tehtävät (TT3). Kolmannen sijan osalta urheiluakatemiavalmentajien välisessä tärkeimpien tuen tehtävien vertailussa on kuitenkin vaihtelua; eniten kolmansia sijoja sai luokka muut nuoren elämään liittyvät asiat (NU7). Tämä luokka asettui kolmanneksi valmentajilla 3, 4 ja 5. Myös luokat yksilölliset resurssit (TT1, valmentaja 1) ja nuoren kaksoisura (NU5, valmentaja 3) asettuivat kolmanneksi eniten mainintoja saaneiden tuen tehtävien luokkien joukkoon.

Urheiluakatemiavalmentajien välinen vertailu osoittaa, että tuen tehtävien kuvailut vastaavat varsin hyvin toisiaan yleisimmin mainittujen tuen tehtävien osalta. Erilaiset nuoren toimijuuden tukemiseen liittyvät tehtävät (henkilökohtaisen, relationaalisen, osallistumiseen liittyvän toimijuuden tukemisen osa-alueet (Jääskelä ym. 2020, 2–3)) nähtiin tärkeinä. Lisäksi nuoren kaksoisuraan liittyvät tuen tehtävät saivat erään valmentajan haastattelussa paljon mainintoja; tätä havaintoa voi selittää esimerkiksi haastateltavan nuori ikä ja siten omien kaksoisuraan liittyvien kokemusten ajallinen läheisyys haastatteluhetkeen verrattuna. Kaiken kaikkiaan haastateltujen välistä yhdenmukaisuutta eniten mainintoja saaneissa tuen tehtävissä voi myös selittää saman ammatillisen työtehtävän vaikutus ja urheiluakatemiaan liittyvä kontekstuaalinen pääoma (esim. tietoisuus kaksoisurapolitiikasta ja toimintamalleista).

Tarkasteltaessa vähiten saaneita tuen tehtävien mainintoja valmentajittain huomattavissa oli enemmän hajontaa kuin eniten mainintoja saaneiden tuen tehtävien luokkien kanssa. Kolme valmentajaa (valmentajat 2, 4 ja 5) olivat maininneet vähiten nuoren sosiaalinen tukiverkko-luokkaan (NU2) kuuluvia tehtäviä. Tämä luokka löytyi myös kahdelta muulta kolmen vähiten mainintoja saaneen luokan joukosta. Kyseisten kuvausten vähäisyyttä voi selittää osittain se, että luokka ilmapiiri ja suhteet toisiin (TT2) pitää sisällään nuoren sosiaalisten suhteiden tukemiseen ja sosiaalisten taitojen tukemiseen liittyvät tuen tehtävät. Toisaalta tukiverkon muodos-

tamista kuvattiin lähinnä sen rakentamisen tukemisen näkökulmasta. Tästä esimerkkinä haastattelulainaus, jossa urheiluakatemian tukipalveluiden kokonaisuutta pohdittiin tuen tehtävän vahvuuksien ja heikkouksien näkökulmasta:

“Mut siis, et tavallaan on hyvä verkosto, mut tavallaan joissakin tilanteissa tulee vähän semmonen sormi suuhun, et mihkäs tätä nuorta nyt lähtis niinkun ohjaamaan. Et tota, ne ois hyvä, kun niitä ois enemmän olemassa niitä ammattilaisia ja apuja. Mut tuolla akatemiaurheilijoilla, jos se urheilija tulee urheilulukioon ja se akatemiaurheilijana on siellä, ni kyllä se nyt aika hyvin jo niitä apuja kuitenkin [saa]. Et lääkäripalvelut vähä ohi jonojen tyyppisesti ja fysioterapeutit ja näin.” (Valmentaja 2)

Valmentajat 1 ja 3 oli maininneet vähiten luokkaan nuoren kehitys (NU1) liittyviä tuen tehtäviä. Vastaavasti tätä luokittelun tulosta voi osittain selittää se, että kehityksen tarkastelu urheiluvalmennuksen näkökulmasta luokiteltiin päivittäinen valmennus ja sen kehittäminen -luokkaan (VAO3) ja mahdolliset muut nuoren kehitykseen liittyvät yksilöidymmät maininnat luokiteltiin niitä tarkemmin kuvaaviin luokkiin. Tämä tarkoittaa, että urheiluakatemiavalmentajat, jotka ovat maininneet vähän yksin nuoruuden kehitysvaiheen tukemiseen liittyviä tehtäviä, eivät automaattisesti tunne nuoren kehitykseen liittyviä tukitehtäviä huonosti, vaan ovat voineet yksilöidä kehitykseen liittyviä tuen tehtäviä tarkemmin tietyistä näkökumista käsin. Esimerkiksi nuoruuden ikävaiheessa toisen asteen koulutukseen ja urheiluakatemiaoihin liittyvää urheilijan ammattiurakäsityksen ja urheiluharjoittelun ammattimaistumisen kehittymisvaihetta (vrt. Salasuo 2015, 299–305; Wylleman & Lavallee 2004, 520; Coté & Vierimaa 2014, S67) kuvattiin seuraavasti:

”Lukiovaiheessa ei hirveesti siihen [urheilijan ammattiuraan] vielä olla puututtu, mutta tottakait se urheiluakatemia yrittää kasvattaa huippuja, ja se on niinku tavoitteena siellä. Että se ei ois mikään semmonen harrastekerho, vaan siellä niinku pyritään siihen ja pyritään luomaan semmosia mahdollisuuksia, että sen lukiovaiheen jälkeen pystys sitten harjoittelemaan kuin ammattilaiset. Ja ohjaamaan sitä harjoittelua siihen suuntaa, mutta ei oikeestaan millään muulla tavalla olla siihen kiinnitetty huomiota. (Valmentaja 3)

Haastateltavien urheiluakatemiavalmentajien kesken toiseksi vähiten tuen tehtävien mainintoja saaneet luokat erosivat toisistaan paljon; näitä luokkia olivat valmentajanyhteisön toimintaan

osallistuminen, valmentajien työn kokonaisuuden hallinta ja työsuhteet (VAO1, valmentaja 1), nuoren kehitys (NU1, valmentaja 5), nuoren sosiaalinen tukiverkko (NU2, valmentaja 3), nuoren kaksoisura (NU5, valmentaja 2) sekä nuoren talous (NU6) ja nuoren koulutus ja työelämä (NU4), jotka saivat tasamäärän mainintojen vähydessä valmentajalla 4. Kolmanneksi vähiten tuen tehtävien mainintoja saivat lisäksi luokat nuoren sosiaalinen tukiverkko (NU2, valmentaja 1), nuoren kehitys (NU1, valmentaja 2), valmentajanyhteisön toimintaan osallistuminen, valmentajien työn kokonaisuuden hallinta ja työsuhteet (VAO1, valmentaja 3) ja nuoren koulutus ja työelämä (NU4, valmentaja 5). Valmentajanyhteisön toimintaan osallistuminen, valmentajien työn kokonaisuuden hallinta ja työsuhteet -luokan (VAO1) vähäisten mainintojen syy voi selittyä osin jälleen sillä, että kyseisten tuen tehtävien nähdään koskettavan vain tiettyä osaa nuoren kaksoisuraympäristössä toimivista tukihenkilöistä. Lisäksi nuoren koulutukseen ja työelämään liitetyt tuen tehtävät voivat olla urheiluakatemiavalmentajista tarkasteltuna esimerkiksi urheiluun liitettäviä työtehtäviä etäämmällä (vrt. esim. koulutus kaksoisuraympäristön opiskelun ulottuvuus). Lisäksi kuten edellä olen nostanut esiin, on suomalaisen kaksoisurajärjestelmän katsottu rakentuvan urheilu-uran ensisijaisuudelle (Nikander ym. 2022a, 258).

Kiinnostavaa oli se, että vähiten mainintoja saaneiden joukossa oli erityisesti nuoren kaksoisura-luokka (NU5), joka sai toiseksi vähiten mainintoja valmentajalla 2, mutta kolmanneksi eniten mainintoja valmentajalla 3. Tämä osoittaa valmentajien välisessä vertailussa esiinnousseen yksilöllisten erojen mahdollisuuden, vaikka valmentajien käsitys yleisimpien tuen tehtävien osalta olikin tutkimusjoukossa varsin yhdenmukainen. Havaittuja eroja voivat selittää esimerkiksi erot haastateltujen valmennussuhteissa, kaksoisuriin liittyvissä kokemuksissa tai (lajin) valmennusolosuhteissa. Tarkemmin valmentajien välillä tehtyä tuen tehtävien määrällistä vertailua voi tarkastella liitteessä 6.

6 POHDINTA

Tässä tutkimuksessa urheiluakatemiavalmentajien kuvauksia nuoren opiskelijaurheilijan kaksoisuran tukemisesta jäsenettiin aineistossa mainittujen nuorten tukijoiden ja tuen tehtävien avulla. Kuvailuista tarkasteltiin lisäksi sitä, millaisia tuen tehtäviä kuhunkin mainittuun tukirooliin liitettiin. Nuorten opiskelijaurheilijoiden tukemisen ilmiötä tarkasteltiin ensin aineiston tasolla ja toiseksi vertaillen kuvauksia haastateltujen urheiluakatemiavalmentajien välillä. Tukirooleja tarkasteltiin suhteessa holistis-ekologiseen kaksoisuran kehitysympäristön malliin (Henriksen ym. 2020, 3). Tuen tehtäviä tarkasteltiin suhteessa kaksoisuran tukitiimin osaamisalueisiin (Defruyt ym. 2019, 11–12), suomalaiseen kokonaisvaltaisen kaksoisuran kehityksen ja kehitysympäristöjen malliin (Nikander ym. 2021, 81) sekä opiskelijan toimijuuden tukemisen malliin (Jääskelä ym. 2020, 2–3; 2021, 794). Teoreettinen viitekehys palveli tutkimuksen tavoitetta ja sen etuna voidaan pitää toimijaroolien holistis-ekologisen jakautumisen moninäkökulmaisen tarkastelun mahdollisuutta kaksoisuraympäristön eri osa-alueilla.

Haastatellun urheiluakatemiavalmentajien joukon kuvausta nuoren tukijoiden rooleista voidaan pitää yhdenmukaisina kaksoisuran kehitysympäristön ajankohtaisten tutkimusten (Henriksen ym. 2020, 3–8; Korhonen ym. 2020, 112) kanssa. Haastateltujen urheiluakatemiavalmentajien näkemys nuorta tukevista kaksoisuran sidosryhmistä tuo esiin kokonaisvaltaisuuden edellytyksiä (Henriksen ym. 2020, 2, 9–10; Nikander ym. 2021, 78–83; Ryba ym. 2016a, 2–5; Ryba ym. 2016b, 90; Wylleman, Reints & De Knop 2013, 162–164), joskin kuvailu on painottunut sekä määrällisesti että laadullisesti koskettamaan valmentajaa, nuorta ja heidän välistään valmennussuhdettaan. Tukijoihin liittyvien kuvausten osalta voidaan todeta, että kaksoisuran kehitysympäristöstä tunnistettujen tukiroolien kuvaus holistisuuden ja ekologisuuden tavoitteen osalta toteutuu osittain. Haastatellun tutkimusjoukon mukaisesti aineistossa korostuvat johdonmukaisesti urheilun ulottuvuutta koskevat tukiroolit (vahva holistis-ekologinen asema). Tulos on linjassa aikaisemmin suomalaista kaksoisurajärjestelmää tarkastelleiden Korhosen ym. (2020, 111–115) ja Nikanderin ym. (2022a, 258–259) tutkimuksien kanssa, joissa kansallisen kaksoisurajärjestelmämme on katsottu painottuvan yksiuotteiselle urheilun ensi -periaatteelle. Toimijaroolien kuvauksesta voidaan tulkita, että urheiluakatemiavalmentajien näkökulma kaksoisuraympäristön yhteistyöverkostoon on ammattiryhmälle tunnuksenomainen.

Haastateltujen urheiluakatemiavalmentajien sijoittumisella kaksoisuraympäristön holistis-ekologisessa yhteistyöverkostossa voidaan katsoa olevan vaikutusta siihen, millaisia rooleja urheiluakatemiavalmentajat kuvaavat. Mikrotason roolit ovat aineistossa kuvattuna meso- ja makrotason rooleja tarkemmin. Lisäksi valmennussuhteen ensisijaisuus nuorta tukevana vuorovaikutussuhteena on määrällisesti korostunut. Nämä havainnot osoittavat, että urheiluakatemiavalmentajat pitävät läheisiä vuorovaikutussuhteita ja valmentajana rooliaan nuoren tukijana merkityksellisenä. Haastateltujen joukossa valmentajan ja valmennussuhteen keskeinen asema on pääasiassa sosiaalisesti hyväksytty, vaikka valmentajan laajalle vastuulle osoitettiin myös kritiikkiä. Mikroympäristöjen ihmissuhteiden merkityksen painottuminen mukailee kaksoisuraan liittyvän akateemisen tutkimuksen painottumisesta tehtyjä Stambulovan ja Wyllemanin (2019, 75) sekä Guidotin ym. (2015, 16) tutkimushavaintoja; kaksoisuran mikroympäristöt ovat tutkimuksissa parhaiten edustettuna. Myös Korhosen ym. (2020) tutkimuksessa valmentajien (ja opettajien) katsottiin kantavan suurta vastuuta nuoren opiskelijaurheilijan tukemisesta. Mikroympäristöjen osalta - valmennussuhteesta ja valmentajan roolista tehtyjen havaintojen rinnalla - tämän tutkimuksen haastattelujoukon läheisten roolin kuvauksista tehty määrällinen havainto osoittaa myös Korhonen ym. (2020, 115) jakaman huolen perheen ja kavereiden kapeasta huomioimisesta tuettaessa nuoren kaksoisuraa. Havaintoa on kuitenkin tarkasteltava varauksella huomioiden tutkimuksen rajattu tutkimusjoukko (erityisesti sukupuolittuneisuus).

Urheiluakatemiavalmentajien tunnistamien toimijaroolien mainintojen painottuessa määrällisesti urheilun osa-alueen ja mikrotason toimijoihin, asettuu holistis-ekologisen kaksoisuran kehitysympäristön tavoite eri tasoilla tapahtuvasta sekä eri elämän osa-alueille sijoittuvasta kokonaisvaltaisesta tukipalvelujärjestelmästä haastetuksi. Tämän osalta on otettava kuitenkin huomioon, että tutkimuksessa tarkasteltiin pienen urheiluakatemiavalmentajien joukon kuvausta tuen toimijaverkon rakentumisesta, eikä tulos ole siten yleistettävissä urheiluakatemiavalmentajien kokonaisjoukkoon Suomessa. Esitetty painottunut kuvaus tuen toimijoista ei anna täyttä mahdollisuutta kokonaisvaltaisen kaksoisuran kehitysympäristön kollektiivisen yhteistyötavoitteen toteuttamiselle. Päinvastoin havaittu yksiulotteisuus voi haastaa sekä ammatillista toimintaa kaksoisuraympäristössä että nuorten kokonaisvaltaista kehittymistä; tämän huoli voi muuttua käytännöksi etenkin, jos moniammatillisuus jää käytännössä toteutumatta.

Urheiluakatemiavalmentajien tunnistamien, kaksoisuraympäristössä merkityksellisinä näyttäytyvien, tuen tehtävien osalta tutkimuksessa nostettiin esiin kolme pääteemaa, joita olivat urheiluvallmennus ja valmentajan ammatillinen osaaminen, nuoren kaksoisuraympäristön tuntemus

sekä nuoren toimijuuden tukeminen. Näistä nuoren toimijuuden tuen tehtävät keräsivät tutkimusaineistossa eniten kuvailuja. Tarkasteltaessa urheiluakatemiavalmentajien kuvaamia opiskelijaurheilijoiden tuen tehtäviä suhteessa Defruytin ym. (2019, 11–12) esittelemiin kaksoisuraympäristön tukitiimin osaamisalueisiin todettiin, että ne voivat toimia myös tässä yhteydessä kaksoisuraympäristöissä tuen tarjoamisodotusten tarkasteluun; Defruytin ym. (2019, 11–12) tutkimuksessa listatut osaamisalueet auttoivat urheiluakatemiavalmentajien kuvaamien tuen tehtävien jäsentämistä mukaillusti. Nikanderin ym. (2021, 81) suomalaisen kokonaisvaltaisen kaksoisuran kehityksen ja kehitysympäristöjen malli ja Jääskelän ym. (2020, 2–3; 2021, 794) yliopisto-opiskelijan toimijuuden tukemisen malli toimivat tässä tutkimuksessa omista näkökulmistaan Defruytin ym. (2019, 11–12) osaamisalueita täydentäen. Kolme edellä mainittua mallia ovat toimineet ennen kaikkea tuen kuvauksien luokittelussa. Lisäksi tarkastelin Jääskelän ym. (2017, 2067–2074; 2020, 2–3; 2021, 794) mallin avulla toimijuuden tukemisen tehtäviä.

Toimijuuden tuen tehtävien osalta keskeisimpänä, Jääskelän ym. (2020, 2–3) toimijuuden ulottuvuuksien avulla tarkasteltuna, kuvauksissa näyttäytyivät relationaalisen toimijuuden ulottuvuuden tukemiseen liittyvät ilmapiirin ja sosiaalisten suhteiden tukemisen tehtävät. Myös yksilöllisten resurssien ja aktivoivan pedagogiikan näkökulmat olivat tunnistettavissa haastateltujen urheiluakatemiavalmentajien kaksoisuraympäristöjä koskevista toimijuuden tuen tehtävistä. Toimijuuden tukemisen kuvauksen epätasainen jakautuminen Jääskelän ym. (2017, 2067–2074; 2020, 2–3) toimijuuden ulottuvuuksiin voi viestiä urheiluakatemiavalmentajien toimijuuden osa-alueiden merkityksellisyyden tulkinnoista opiskelijaurheilijan elämässä. Toimijuuden sosiaalisen muotoutumisen osalta tulokset näyttävät Francen (2016, 26–28) tutkimuksen kanssa yhdenmukaisilta; toimijuuden tukeminen näyttää keskeiseltä tehtävältä mikrotason suhteissa.

Tarkasteltaessa kaksoisuran tuen tehtäviä niihin liitettyjen tukiroolien näkökulmasta huomattiin, että kuvauksien pohjalta vaikuttaa siltä, että nuorta tukevan kaksoisuraympäristön toimijan sidosryhmän perustehtävä näyttää yhdistyvän toimijaan liitettyihin tuen tehtäviin. Tämä viestii kaksoisuran tukemisen tavoitteiden eriytymisestä toimijaryhmittäin, ja asettaa siten mahdollisen haasteen eri toimijoiden kokonaisvaltaiselle kaksoisuran tukemiselle. Toisaalta tulos voi viitata myös tuen toteuttamisen vastuuden jakamiseen kaksoisuraympäristössä toimijoiden perustehtävien linjassa. Joskin tämä näkökulma ei saisi vapauttaa tukitoimijoita elämänuran kokonaisvaltaisen tuen näkökulmasta.

Urheiluakatemiavalmentajien tunnistamat toimijuuden tuen tehtävät jakautuivat myös epätasaisesti eri toimijoille kaksoisuraympäristössä, joka viestii eri tukijoiden tehtävien eriytymisestä toimijuuden tukemisen osalta. Kaiken kaikkiaan toimijuuden tuesta urheiluakatemiavalmentajien kuvauksissa voidaan tunnistaa haaste tuen vaihtelevuudesta kaksoisuraympäristössä; toimijuuden tukeminen ei näyttäydy kaikkien kaksoisuraympäristön toimijoiden asiana ja tuki toimijuuden eri osa-alueille ei ole tasaisesti jakautuvaa. Nuoruuden ikävaiheeseen liitetyt tyypilliset kehitystehtävät ja niiden ymmärrys voivat vaikuttaa akatemiavalmentajien kuvauksiin nuoren elämässä merkityksellisenä näyttäytyvistä tuen tehtävistä. Toimijuuden tuen tarpeiden muutos kaksoisuralla olevan yksilön elämänpolussa näyttäytyykin tässä yhteydessä mielekkäänä jatkotutkimusaiheena; tässä tutkimusaiheessa yhdistyivät sekä yksilön elämään kohdistuva kaksoisuratutkimuksen ala sekä kaksoisuraympäristöjen laajempaan kontekstiin kohdistuva sosiologisempi ote.

Tuen tehtävien tiedostettu ja kaikille tuen toimijoille avoin työn jakaminen voi huolellisesti toteutettuna tehostaa kaksoisuraympäristön keskinäistä toimintaa ja selkeyttää kaksoisurapalvelujen rakennetta sekä rooleja. Yksittäisen toimijan näkökulmasta tarkasteltuna refleктоimatton tai tiedostamaton tuen vastuiden jakaminen eri kaksoisuran toimijoille voi aiheuttaa nuorille opiskelijaurheilijoille tuen tyhjiöitä. Tämä tarkoittaa esimerkiksi tilanteita, joissa nuoren tukemisen vastuu siirretään joko tunnetulle toimijalle, joka ei ota tuen tarjoamisesta odotetun kaltaista vastuuta, tai toimijalle, joka jää kokonaan tuntemattomaksi, ja siten tuen toteutuminen on parhaimmillaankin vain mahdollista. Jokaisen kaksoisuraympäristössä nuorta tukevan toimijan olisi siis tärkeä tarkastella omaa käsitystään kaksoisuraympäristöstä ja niitä nuoren tukemiseen liittyviä odotuksia, joita hän itselleen ja muille toimijoille asettaa. Käytäntöjen tarkastelua voidaan jäsentää toimijaroolien ja niihin liittyvien tuen tehtävien tarkastelulla, kuten on tehty tässä tutkimuksessa.

On huomattava, että tuen toimijoiden välillä voi vallita tietoisestikin jaetuista tuen tehtävien sisällöstä keskenevään eriäviä käsityksiä (vrt. esim. kouluterveydenhoitajan tai urheiluoppilaitoksen rahoituksen päättäjän käsitys opiskelijaurheilijan tukemisesta arjen aikatauluttamisessa). Tuen tehtäviä eri toimijoiden kesken jaettaessa onkin tärkeää, että osapuolet ovat keskenään yhteisymmärryksessä toimijalta odotetun tuen palvelun sisällön ydintekijöistä (esim. tavoitteet, sisältö, työtavat ja -menetelmät). Tällaista yhteisymmärrystä voivat kasvattaa esimerkiksi huolellinen tutustuminen tai yhteissuunnittelu. Tarkastelussa voidaan hyödyntää esimerkiksi toimi-

jaryhmittäin tapahtuvaa näkökulmien vertailua (esim. urheiluakatemiavalmentajat, urheiluopilaitoksen opettajat, nuoren huoltajat) tai saman toimijaryhmän sisällä tapahtuvaa yksilöiden välistä vertailua, kuten tässä tutkimuksessa toimittiin tarkasteltaessa haastateltujen urheiluakatemiavalmentajien välisiä näkökulmien yhteneväisyyksiä ja eroja. Kuten myös Korhonen ym. (2020, 115) ehdottavat, olisi kaksoisuraympäristön kulttuurin oltava paremmin jaettua ja toimijoiden tulisi panostaa huolellisempiin tuen tarjonnan suunnitelmiin. Näissä tarkasteluissa on tärkeää huomioida opiskelijaurheilijan tarpeet myös yksilötasolla (esim. Capranica ym. 2022, 6–14).

Tämän tutkimuksen näkökulmasta ehdotan, että kaksoisuran kehitysympäristöjen holistis-ekologista jäsenystä hyödynnettäisiin kaksoisuran toimijoiden kokonaisvaltaisen elämänurakäsitksen tarkasteluun sekä osoittamaan (koulutuksellisia) kehityskohtia kokonaisvaltaisen kaksoisuraan liittyvän tuen rakentamiseksi (esim. valmentajakoulutukset) ja moniammatillisen yhteistyön (esim. kaksoisuran tukitiimien fasilitointi) vahvistamiseksi. Tällaista toimintaa voitaisiin johtaa myös työnantajavetoisesti. Tuen tehtävien vastuun jakaminen näyttäytyy tässä tutkimusjoukossa hyväksyttävänä tapana rakentaa kaksoisuran kehitysympäristöjä, joskin urheiluakatemiavalmentajat kuvaavat kantavansa nuoren tuen tehtävissä suurta, kokonaisvaltaisesti eri tehtäväalueille ulottuvaa roolia. Jatkotutkimusta olisi syytä kohdistaa myös siihen, kuinka eri tuen toimijoiden kuvaukset kohtaavat, ja muodostuuko yhteistyölle epärealistisia keskinäisiä odotuksia. Kaksoisuraympäristöjen koherenttiutta koskevalla tutkimuksen kentällä esimerkiksi Storm ym. (2021) ovat tehneet merkittävää kansainvälistä tutkimusta, jonka on syytä toimia seuraajiensa esimerkkinä niin metodisesti kuin teoreettisen viitekehjensä laajamittaisuuden osalta. Lisäksi Capranica ym. (2022, 6–14) ovat tutkineet opiskelijaurheilijan tarpeiden näkökulmaa, jonka avulla voidaan rakentaa kuvaa tuen tarjonnan ja tarpeiden vastaavuuksista.

Lopuksi tutkimuksen tulosten luotettavuuden näkökulmasta katson, että tämän pro gradu -tutkielman tulosten vahvuutena voidaan pitää kaksoisuran kehitysympäristöjen tutkimuksesta (Henriksen ym. 2020, 3; Korhonen ym. 2020, 108–109, 111–115) nousevaa teoreettista viitekehystä sekä sen sidosta aineiston analyysiin. Teoreettinen viitekehys on seurannut vahvasti tulosten raportoinnin vaiheeseen, jolloin lukijan on mahdollista tarkastella teorian ja käytännön liitännäisyyttä sekä tehdä myös henkilökohtaista tulkintaa siitä, kuinka kaksoisuraympäristöjen teorit voivat palvella käytännöllisten tukiverkostojen muotoutumista. Kaksoisuraympäristöihin kohdistuva aikaisempi tutkimus ja tässä tutkimuksessa tarkastellun urheiluakatemiavalmentajien joukon näkökulma kaksoisuraympäristöjen kokonaisuudesta vaikuttavat olevan useilta

osin samassa linjassa. Tuen tehtäviin kohdistuvien tulosten vahvuutena voidaan pitää yhdenmukaisuutta Defruyt ym. (2019, 11–12; 2021, 53–55) käytännön skenaariospesifien kaksoisuran tukitiimin osaamisalueiden, Nikanderin ym. (2021, 81) kokonaisvaltaisen kaksoisuran mallin sekä Jääskelän ym. (2020, 2–3) yliopisto-opiskelijan toimijuuden tukemisen mallin kanssa. Toisaalta rajoituksena voidaan nähdä toimijuuden käsitteellisessä muotoilussa syntyneet haasteet nojattaessa aikaisempaan Jääskelän ym. (2017, 2067–2074; 2020, 2–3; 2021, 794) korkeakouluopiskelun tutkimusnäkökulmaan; hyödyntäessäni tätä toimijuuden pedagogisen tuen näkökulmaa, olen joutunut tekemään korkeakoulukontekstin rajat ylittävää toimijuuden pedagogisen tuen jäsenystä. Tämä huomioiden toimijuuden tuen merkitys vaikuttaa kuitenkin ainakin jatkotutkimuksen kiinnostuksen arvoiselta näkökulmalta.

LÄHTEET

- Alastalo, M., Åkerman, M. & Vaittinen, T. (2017). Asiantuntijahaastattelu. Teoksessa M. Hyvärinen, P. Nikander, J. Ruusuvaori, A. Aho & Granfelt R. (toim.) Tutkimushaastattelun käsikirja. E-kirja. Tampere: Vastapaino. Viitattu 5.6.2024.
- Aquilina, D. (2013). A study of the relationship between elite athletes' educational development and sporting performance. *International Journal of the History of Sport*, 30 (4), 374–392. doi: 10.1080/09523367.2013.765723
- Arnett, J. J. (2014). *Adolescence and emerging adulthood*. E-kirja. Harlow, Essex, England: Pearson. Viitattu 3.7.2024.
- Aunola, K., Selänne, A., Selänne, H., & Ryba, T. V. (2018). The role of adolescent athletes' task value patterns in their educational and athletic career aspirations. *Learning and Individual Differences*, 63, 34–43. doi: 10.1016/j.lindif.2018.03.004
- Baron-Thiene, A., & Alfermann, D. (2015). Personal characteristics as predictors for dual career dropout versus continuation – A prospective study of adolescent athletes from German elite sport schools. *Psychology of Sport and Exercise*, 21, 42–49. doi: /10.1016/j.psychsport.2015.04.006
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall.
- Biesta, G., & Tedder, M. (2007). Agency and learning in the lifecourse: Towards an ecological perspective. *Studies in the Education of Adults*, 39 (2), 132–149. doi: 10.1080/02660830.2007.11661545
- Blodgett, A. T., & Schinke, R. J. (2015). When you're coming from the reserve you're not supposed to make it": Stories of Aboriginal athletes pursuing sport and academic careers in "mainstream" cultural contexts. *Psychology of Sport and Exercise*, 21, 115–124. doi: 10.1016/j.psychsport.2015.03.001
- Blomqvist, M., Mononen, K. & Hämäläinen, K. (2019). Valmentajakysely 2019. Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskuksen julkaisuja 71. Jyväskylä: Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus. Verkkojulkaisu. Viitattu 16.8.2024. https://kihuenergia.kihu.fi/tuotos-tiedostot/julkinen/2020_blo_valmentaja_sel91_88172.pdf
- Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development*. E-kirja. Cambridge: Harvard University Press. Viitattu 5.6.2024.
- Capranica, L., Doupona, M., Abelkalns, I., Bisenieks, U., Sánchez-Pato, A., Cánovas-Alvarez, F. J., Figueiredo, A. J., García-Roca, J. A., Leiva-Arcas, A., Meroño, L., Paegle, A.,

- Radu, L.-E., Rus, O.-M., Sarmiento, H., Stonis, J., Vaquero-Cristo, R., Vaz, V., Ghinassi, B., Izzicupol, P. & Di Baldassarre, A. (2022). Understanding dual career views of European university athletes: The more than gold project focus groups. *PloS ONE*, 17 (2), e0264175. doi: 1371/journal.pone.0264175
- Christensen, M. K., & Sørensen, J. K. (2009). Sport or school? Dreams and dilemmas for talented young Danish football players. *European Physical Education Review*, 15 (1), 115–133. doi: 10.1177/1356336X09105214
- Coffey, J., & Farrugia, D. (2014). Unpacking the black box: The problem of agency in the sociology of youth. *Journal of Youth Studies*, 17 (4), 461–474. doi: 10.1080/13676261.2013.830707
- Condello, G., Capranica, L., Doupona, M., Varga, K., & Burk, V. (2019). Dual-career through the elite university student-athletes' lenses: The international FISU-EAS survey. *PloS ONE*, 14 (10), e0223278. doi: 10.1371/journal.pone.0223278
- Coté, J., Allan, V., Turnnidge, J. & Erickson, K. (2020). Early sports specialization and sampling. Teoksessa G. Tenebaum & R. C. Eklund (toim.) *Handbook of Sport Psychology*, 4. painos (1). E-kirja. New York: Wiley, 578–594. Viitattu 3.6.2024.
- Coté, J., Baker, J. & Abernethy, B. (2007). Practice and play in the development of sport expertise. Teoksessa G. Tenebaum & R. C. Eklund (toim.) *Handbook of Sport Psychology*, 3. painos. E-kirja. New York: Wiley, 184–202. Viitattu 3.6.2024.
- Côté, J., & Vierimaa, M. (2014). The developmental model of sport participation: 15 years after its first conceptualization. *Science & Sports*, 29, S63–S69. doi: 10.1016/j.scispo.2014.08.133
- Davis, L., & Jowett, S. (2014). Coach-athlete attachment and the quality of the coach-athlete relationship: Implications for athlete's well-being. *Journal of Sports Sciences*, 32 (15), 1454–1464. doi: 10.1080/02640414.2014.898183
- Defruyt, S., Wylleman, P., Stambulova, N., Cecić Erpič, S., Graczyk, M., & De Brandt, K. (2021). Competencies of dual career support providers (DCSPs): A scenario-specific perspective. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 19 (1), 43–60. doi: 10.1080/1612197X.2019.1655773
- Defruyt, S., Wylleman, P., Kegelaers, J., & De Brandt, K. (2020). Factors influencing Flemish elite athletes' decision to initiate a dual career path at higher education. *Sport in Society*, 23 (4), 660–677. doi: 10.1080/17430437.2019.1669324
- Defruyt, S., Wylleman, P., Torregrossa, M., Schipper-van Veldhoven, N., Debois, N., Cecić Erpič, S., & De Brandt, K. (2019). The development and initial validation of the dual

- career competency questionnaire for support providers (DCCQ-SP). *International Journal of Sport and Exercise Psychology*. doi: 10.1080/1612197X.2019.1581827
- Euroopan komissio (2016). Research for cult committee – Qualifications / Dual Careers in sports. Verkkojulkaisu. Viitattu 9.6.2024. https://www.parlamento.it/application/xmanager/projects/leg17/attachments/documento_evento_procedura_commissione/files/000/003/847/DUAL_CAREERS_IN_SPORTS.pdf
- Euroopan komissio. (2012). EU guidelines on dual careers of athletes. Recommended policy actions in support of dual careers in highperformance sport. Verkkojulkaisu. Viitattu 9.6.2024. https://ec.europa.eu/assets/eac/sport/library/documents/dual-career-guidelines-final_en.pdf
- France, A. (2016). *Understanding Youth in the Global Economic Crisis*. E-kirja. Bristol: Policy Press. Viitattu 4.6.2024.
- Gibbs, G. R. (2018). Analytic quality and ethics. Teoksessa G. Graham (toim.) *Analysing Qualitative Data*. E-kirja. Los Angeles, California: SAGE Publications, 127–144. Viitattu 5.6.2024. doi: 10.4135/9781526441867.n7
- Guidotti, F., Cortis, C., & Capranica, L. (2015). Dual career of European student-athletes: A systematic literature review. *Kinesiologia Slovenica*, 21 (3), 5–20. doi: 10.1016/j.psychsport.2020.101833
- Harrison, G. E., Vickers, E., Fletcher, D. & Taylor, G. (2022). Elite female soccer players' dual career plans and the demands they encounter. *Journal of Applied Sport Psychology*, 34 (1), 133–154. doi: 10.1080/10413200.2020.1716871
- Henriksen, K. & Stambulova, N. (2017). Creating optimal environments for talent development: A holistic ecological approach. Teoksessa J. Baker, S. Cobley, J. Schorer & N. Wattie (toim.) *Routledge handbook of talent identification and development in sport*. E-kirja. Lontoo & New York: Routledge, 271–284. Viitattu 3.6.2024.
- Henriksen, K., Storm, L. K., Kuettel, A., Linnér, L. & Stambulova, N. (2020). A holistic ecological approach to sport and study: The case of an athlete friendly university in Denmark. *Psychology of Sport and Exercise* 47, 101637. doi: 10.1016/j.psychsport.2019.101637
- Hirsjärvi, S., & Hurme, H. (2022). *Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö*. 2. painos. E-kirja. Helsinki: Gaudeamus. Viitattu 5.6.2024.
- Hitlin, S., & Elder, G. H. (2006). Agency: An Empirical Model of an Abstract Concept. *Advances in Life Course Research*, 11, 33–67. doi: 10.1016/S1040-2608(06)11002-3

- Huhta, H. (2013). Monikulttuuriset suomalaiset huippu-urheilijoina. Teoksessa M. Piispa & H. Huhta (toim.) *Epätavallisia elämänkulkuja: Huippu-urheilijat ja -taiteilijat 2000-luvun Suomessa*. Helsinki: Nuorisotutkimusseura, nuorisotutkimusverkosto, 79–144.
- Joronen, E., Aunola, K., Nikander, A., Sorkkila, M. & Ryba, T. V. (2023). Urheilulukiolaisten siirtymä varhaisaikuisuuteen: identiteetin yhteys urheilun ja opintojen jatkamiseen. *Liikunta & Tiede* 60 (3), 63–70.
- Jääskelä, P., Heilala, V., Kärkkäinen, T., & Häkkinen, P. (2021). Student agency analytics: Learning analytics as a tool for analysing student agency in higher education. *Behaviour & Information Technology*, 40 (8), 790–808. doi: 10.1080/0144929X.2020.1725130
- Jääskelä, P., Poikkeus, A., Häkkinen, P., Vasalampi, K., Rasku-Puttonen, H., & Tolvanen, A. (2020). Students' agency profiles in relation to student-perceived teaching practices in university courses. *International Journal of Educational Research*, 103, 101604. doi: 10.1016/j.ijer.2020.101604
- Jääskelä, P., Poikkeus, A., Vasalampi, K., Valleala, U. M., & Rasku-Puttonen, H. (2017). Assessing agency of university students: Validation of the AUS Scale. *Studies in Higher Education*, 42 (11), 2061–2079. doi: 10.1080/03075079.2015.1130693
- Kansalliskirjasto (2024). YSO - Yleinen suomalainen ontologia.
- Kegelaers, J., Wylleman, P., Kenttä, G., Vitali, F., Erpic, S. C., Reguela, S., Teller, C., De Brandt, K. (2024). Recommendations to promote mental health in dual career development environments: An integrated knowledge translation approach. *Journal of Applied Sport Psychology*. doi: 10.1080/10413200.2024.2334283
- Kegelaers, J., & Wylleman, P. (2019). Exploring the Coach's Role in Fostering Resilience in Elite Athletes. *Sport, Exercise, and Performance Psychology*, 8 (3), 239–254. doi: 10.1037/spy00001
- Knight, K. J., Harwood, C. G., & Sellars, P. A. (2018). Supporting adolescent athletes' dual careers. The role of an athlete's social support network. *Psychology of Sport and Exercise*, 38, 137–147. doi: 10.1016/j.psychsport.2018.06.007
- Korhonen, N., Nikander, A., & Ryba, T. V. (2020). Exploring the Life Form of a Student Athlete Afforded by a Dual Career Development Environment in Finland. *Case Studies in Sport and Exercise Psychology*, 4 (1), 108–116. doi: 10.1123/cssep.2020-0005
- Linnér, L., Stambulova, N. B., Lindahl, K. & Wylleman, P. (2019). Swedish university student-athletes' dual career scenarios and competences. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 1–16. doi: 10.1080/1612197X.2019.1611898

- Michelsen, K-E., Lehtonen, K., Rantala, K., Jokisipilä, M. & Mäkinen, J. (2022). Suomalainen huippu-urheilu tarvitsee luottamusta: Huippu-urheilun arviointiryhmän loppuraportti. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Verkkojulkaisu. Viitattu 3.6.2024. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-772-7>
- Morris, R., Cartigny, E., Ryba, T. V., Wylleman, P., Henriksen, K., Torregrossa, M., Lindahl, K., Cecić Erpič, S. (2021). A taxonomy of dual career development environments in European countries. *European Sport Management Quarterly* 21 (1), 134–151. doi: 10.1080/16184742.2020.1725778
- Nikander, A. (2022). Valintavaiheen kaksoisura – kansainvälinen tutkimuskatsaus. Suomen Olympiakomitea. Verkkojulkaisu. Viitattu 26.7.2023. <https://olympiakomitea.kuvat.fi/kuvat/Materiaalipankki/Urheiluakatemioidelle%20ja%20valmennuskeskuksille/Valintavaiheen%20kaksoisura%20kansainv%C3%A4linen%20tutkimuskatsaus%202022.pdf>
- Nikander, J. A. O., Ronkainen, N. J., Korhonen, N., Saarinen, M., & Ryba, T. V. (2022a). From athletic talent development to dual career development? A case study in a Finnish high-performance sports environment. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 20 (1), 245–262. doi: 10.1080/1612197X.2020.1854822
- Nikander, J., Tolvanen, A., Aunola, K., & Ryba, T. V. (2022b). The role of individual and parental expectations in student-athletes' career adaptability profiles. *Psychology of Sport and Exercise*, 59, 102127. doi: 10.1016/j.psychsport.2021.102127
- Nikander, J. A. O., Saarinen, M., Aunola, K., Kalaja, S. & Ryba, T.V. (2021). Urheilu-uran yhdistäminen koulutukseen: Kaksoisuraympäristöt ja urheilulukioiden menestystekijät Suomessa. *Liikunta & Tiede* 58 (1), 77–85.
- Ojala, J., Nikander, A., Aunola, K., De Palo, J., & Ryba, T. V. (2023). The role of career adaptability resources in dual career pathways: A person-oriented longitudinal study across elite sports upper secondary school. *Psychology of Sport and Exercise*, 67, 102438. doi: 10.1016/j.psychsport.2023.102438
- Olesen, J. S. & Treumer Gregersen, M. (2023). Exploring how education and sport are brought together in two different dual career programs for Danish soccer players: effects for the player's current and future life. *Soccer & Society*, 24 (2), 223–234. doi: 10.1080/14660970.2022.2061469
- Peavy, R. V., Auvinen, P., Lahti, J., & Niemi-Pynttäri, M. (2021). Sosiodynaaminen ohjaus: Konstruktivistinen näkökulma 21. vuosisadan ohjaustyöhön. E-kirja. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Viitattu 3.6.2024. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-8877-7>

- Piekkari, R. & Welch, C. (2020) Oodi yksittäistapaustutkimukselle ja vertailun monenlaiset mahdollisuudet. Teoksessa Anu Puusa & Pauli Juuti (toim.) Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. E-kirja. Helsinki: Gaudeamus, 207–215. Viitattu 5.6.2024.
- Piispa, M. (2013a). ”Vapaasti olen saanut valita eikä mihkään ole pakotettu” – katsaus suomalaisen huippu-urheilijan elämänseläntään. Teoksessa Huhta, H. & Piispa, M. (toim.), Epätavallisia elämänseläntään. Huippu-urheilijat ja -taiteilijat 2000-luvun Suomessa. Nuorisotutkimusverkosto / Nuorisotutkimusseuran julkaisuja 134, 13–56.
- Piispa, M. (2013b). Pitkä ja mutkainen tie - vilkaisu suomalaisten huippu-urheilijoiden elämänseläntään. Teoksessa Huhta, H. & Piispa, M. (toim.), Epätavallisia elämänseläntään. Huippu-urheilijat ja -taiteilijat 2000-luvun Suomessa. Nuorisotutkimusverkosto / Nuorisotutkimusseuran julkaisuja 134, 145–156.
- Puusa, A., Juuti, P., & Aaltio, I. (2020). Haastattelutyypit ja niiden metodiset ominaisuudet. Teoksessa Anu Puusa & Pauli Juuti (toim.) Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. E-kirja. Helsinki: Gaudeamus. Viitattu 5.6.2024.
- Rikala, S. (2020). Agency among young people in marginalised positions: Towards a better understanding of mental health problems. *Journal of Youth Studies*, 23 (8), 1022–1038. doi: 10.1080/13676261.2019.1651929
- Rogoff, B. (2003). *The Cultural Nature of Human Development*. E-kirja. New York: Oxford University Press. Viitattu 5.6.2024.
- Ronkainen, N. J., Ryba, T. V., Littlewood, M., & Selänne, H. (2018). ‘School, family and then hockey!’ Coaches’ views on dual career in ice hockey. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 13 (1), 38–45. doi: 10.1177/1747954117712190
- Ryba, T. V., Ronkainen, N. J., Douglas, K., & Aunola, K. (2021). Implications of the identity position for dual career construction: Gendering the pathways to (Dis)continuation. *Psychology of Sport and Exercise*, 53, 101844. doi: 10.1016/j.psychsport.2020.101844
- Ryba, T. V., Stambulova, N. B., Selänne, H., Aunola, K., & Nurmi, J. (2017). “Sport has always been first for me” but “all my free time is spent doing homework”: Dual career styles in late adolescence. *Psychology of Sport and Exercise*, 33, 131–140. doi: 10.1016/j.psychsport.2017.08.011
- Ryba, T. V., Aunola, K., Kalaja, S., Selänne, H., Ronkainen, N. J., & Nurmi, J.-E. (2016a). A new perspective on adolescent athletes’ transition into upper secondary school: A longitudinal mixed methods study protocol. *Cogent Psychology* 3 (1), 1–15. doi: 10.1080/23311908.2016.1142412

- Ryba, T. V., Aunola, K., Ronkainen, N. J., Selänne, H. & Kalaja, S. (2016b). Urheilijoiden kaksoisuraan liittyvän tutkimuksen tämänhetkinen tilanne Suomessa. *Liikunta & Tiede* 53 (2–3), 88–95.
- Saarela, M., Heilala, V., Jaaskela, P., Rantakaulio, A., & Karkkainen, T. (2021). Explainable Student Agency Analytics. *IEEE Access*, 9, 137444–137459. doi: 10.1109/ACCESS.2021.3116664
- Saarinen, M., Tolvanen, A., Aunola, K., & Ryba, T. V. (2023a). The role of gender and coaching styles in adolescent student-athletes' motivational orientations in sport and school. *Current Psychology*, 42 (26), 22881–22892. doi: 10.1007/s12144-022-03352-z
- Saarinen, M., Ryba, T. V., Kavoura, A., & Aunola, K. (2023b). “Women easily feel that they have lost a year if they don't ski faster”: Finnish ski coaches' discursive constructions of gendered dual career pathways. *Psychology of Sport and Exercise*, 64, 102322. doi: /10.1016/j.psychsport.2022.102322
- Saarinen, M., Bertram, R., Aunola, K., Pankkonen, J., & Ryba, T. V. (2023c). Student Athletes' Causal Attributions for Sport and School Achievement in Relation to Sport Dropout and Grade Point Average. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 45 (1), 15–25. doi: 10.1123/jsep.2022-0115
- Saarinen, M., Ryba, T. V., Ronkainen, N. J., Rintala, H., & Aunola, K. (2020). “I was excited to train, so I didn't have problems with the coach”: Dual career athletes' perceptions of (dis)empowering motivational climate. *Sport in Society*, 23 (4), 629–644. doi: 10.1080/17430437.2019. 1669322
- Salasuo, M., Piispa, M., & Huhta, H. (2015). *Huippu-urheilijan elämänkulku: Tutkimus urheilijoista 2000-luvun Suomessa*. Nuorisotutkimusseura: Nuorisotutkimusverkosto.
- Savickas, M. L., Nota, L., Rossier, J., Dauwalder, J.-P., Duarte, M. E., Guichard, J., Soresi, S., Van Esbroeck, R. & Van Vianen, A. E. (2009). Life designing: A paradigm for career construction in the 21st century. *Journal of Vocational Behavior* 75 (3), 239–250. doi: 10.1016/j.jvb.2009.04.004
- Schreier, M. (2012). *Qualitative content analysis in practice*. E-kirja. Thousand Oaks (California): Sage Publications. Viitattu 5.6.2024.
- Scurry, T., & Clarke, M. (2022). Navigating dual careers: The challenge for professional couples. *Personnel Review*, 51 (7), 1823–1840. doi: 10.1108/PR-05-2020-0367
- Sorkkila, M., Tolvanen, A., Aunola, K., & Ryba, T. V. (2019). The role of resilience in student-athletes' sport and school burnout and dropout: A longitudinal person-oriented study.

- Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports, 29 (7), 1059–1067. doi: 10.1111/sms.13422
- Spencer, G. & Doull, M. (2015). Examining concepts of power and agency in research with young people. *Journal of Youth Studies*, 18 (7), 900–913. doi: 10.1080/13676261.2014.1001827
- Stambulova, N. B., & Wylleman, P. (2019). Psychology of athletes' dual careers: A state-of-the-art critical review of the European discourse. *Psychology of Sport and Exercise*, 42, 74–88. doi: 10.1016/j.psychsport.2018.11.013
- Stambulova, N. B., Engström, C., Franck, A., Linnér, L. & Lindahl, K. (2015). Searching for an optimal balance: Dual career experiences of Swedish adolescent athletes. *Psychology of Sport and Exercise*, 21, 4–14. doi: 10.1016/j.psychsport.2014.08.009
- Storm, L. K., Henriksen, K., Stambulova, N. B., Cartigny, E., Ryba, T. V., De Brandt, K., Ramis, Y., Ceciç Erpič, S. (2021). Ten essential features of European dual career development environments: A multiple case study. *Psychology of Sport and Exercise*, 54, 101918. doi: 10.1016/j.psychsport.2021.101918
- Suomen Olympiakomitea. (2024). Kaksoisura: Yläkoulu. Kasva urheilijaksi. Verkkosivu. Viitattu 10.6.2024. <https://www.olympiakomitea.fi/huippu-urheilu/kaksoisura/ylakoulu/kasva-urheilijaksi/>
- Suomen Olympiakomitea. (2023). Kaksoisura. Verkkosivu. Viitattu 30.3.2023. <https://www.olympiakomitea.fi/huippu-urheilu/kaksoisura/>
- Suomen Olympiakomitea. (2020). Urheiluakatemia ja valmennuskeskustoiminnan ohjeisto. Verkkojulkaisu. Viitattu 9.6.2024. <https://olympiakomitea.kuvat.fi/kuvat/Materiaalipankki/Urheiluakatemioiden%20ja%20valmennuskeskuksille/Urheiluakatemioiden%20ja%20valmennuskeskusten%20ohjeisto%20ja%20kriteerit.pdf>
- Sääksi, P., Saarinen, M., Aunola, K., Korpela, M., & Ryba, T. (2023). The future-oriented hopes and goals of adolescent student-athletes in Finnish sport high schools. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 1–18. doi: 10.1080/1612197X.2023.2255610
- Tekavc, J., Wylleman, P. & Ceciç Erpič, S. (2015). Perceptions of dual career development among elite level swimmers and basketball players. *Psychology of Sport and Exercise* 21, 27–41. doi: 10.1016/j.psychsport.2015.03.002
- Tessitore, A., Capranica, L., Pesce, C., De Bois, N., Gjaka, M., Warrington, G., MacDonncha, C. & Doupona, M. (2021). Parents about parenting dual career athletes: A systematic

- literature review. *Psychology of Sport and Exercise*, 53, 101833–10183. doi: 10.1016/j.psychsport.2020.101833
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. E-kirja. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi. Viitattu 5.6.2024.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta (2023). *Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa: Tutkimuseettisen neuvottelukunnan HTK-ohje 2023*. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja 2/2023. Viitattu 8.6.2024. https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTK-ohje_2023.pdf
- Van Esbroeck, R. (2008). *Career guidance in a global world*. Teoksessa Athanasou J. A. & R. Van Es-broeck (toim.) *International handbook of career guidance*. E-kirja. Dordrecht: Springer, 23–44. Viitattu 4.6.2026.
- Vanttaja, M., Ursin, P. & Järvinen, T. (2019). *Kouluun sitoutumattomien nuorten tausta ja tulevaisuusodotukset*. *Yhteiskuntapolitiikka*, 84 (5–6), 491–503.
- Varrio, M. (2021). *Nuorten muusikkojen kerrontaa musiikillisesta identiteetistä sekä musiikillisesta uravalinnasta*. Itä-Suomen yliopisto. Filosofinen tiedekunta, Kasvatustieteiden ja psykologian osasto. Pro gradu -tutkielma. Viitattu 9.6.2024. <http://urn.fi/urn:nbn:fi:uef-20210491>
- Vidal-Vilaplana, A., Valantine, I., Staskeviciute-Butiene, I., González-Serrano, M. H., Capranica, L., & Calabuig, F. (2022). *Combining sport and academic career: Exploring the current state of student-athletes' dual career research field*. *The Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 31, 100399. doi: 10.1016/j.jhlste.2022.100399
- Vygotsky, L. S., & Cole, M. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Cambridge: Harvard University Press.
- Westerback, F. & Rissanen H. (2020). *Prekaarit työmarkkinat ja nuorten aikuisten strategiat luovia työkeskeisen yhteiskunnan normien puristuksissa*. Teoksessa M. Määttä & A.-M. Souto (toim.) *Tutkittu ja tulkittu Ohjaamo: Nuorten ohjaus ja palvelut integraatiopyörteessä*. E-kirja. Helsinki: Nuorisotutkimusseura, 159–182. Viitattu 3.6.2024. doi: 10.57049/nts.262
- Wylleman, P. & Lavallee, D. (2004). *A Developmental Perspective on Transitions Faced by Athletes*. Teoksessa M. R. Weiss (toim.) *Developmental Sport and Exercise Psychology: A Lifespan Perspective*. Morgantown: Fitness Information Technology, 503–523.
- Wylleman, P., Reints, A., & De Knop, P. (2013). *A developmental and holistic perspective on athletic career development*. Teoksessa P. Sotiariadou & V. De Bosscher (toim.), *Managing High Performance Sport*, 159–182. New York, NY: Routledge.

LIITE 1. Tutkimustiedote.

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

LIIKUNTATIETEELLINEN
TIEDEKUNTA,
LIIKUNTAPEDAGOGIIKKA

10.2.2022

TIEDOTE TUTKIMUKSESTA

Tutkimuksen nimi ja tekijä

Urheiluakatemiavalmentajien käsityksiä nuorten kaksoisuratoimijuuden tukemisesta
Alli Halttunen, Jyväskylän yliopisto

Pyyntö osallistua tutkimukseen

Olet osallistunut vuonna 2019 helmikuussa urheiluakatemiavalmentajien haastatteluun, jossa keskiössä olivat nuoren kaksoisura sekä tulevaisuuden tukemista ja ohjaamista koskevat teemat. Kiitos osallistumisestasi! Haastatteluiden analyysin pohjalta olen julkaissut pro gradu -tutkielman nimellä *Urheiluakatemiavalmentajat nuorten kaksoisuran ohjaajina*.

Olen jatkanut opintoja Jyväskylän yliopiston liikuntatieteelliseen tiedekuntaan liikuntapedagogiikan maisteriohjelmaan ja tässä tiedotteessa pyydän lupaa käyttää uudelleen 2019 kerättyä haastatteluaineistoa osaltasi. Pyydän sinua myös vastaamaan mahdollista jatkohaastattelua koskevaan kysymykseen. Rastita valintaasi vastaava vaihtoehto kysymyksen 1 ja 2 alta.

1) Ensin pyydän sinulta lupaa käyttää jo kerättyä haastatteluaineistoa uudelleen tutkimuksessa, jossa tarkastelen urheiluakatemiavalmentajien käsityksiä nuorten opiskelija-urheilijoiden kaksoisuralla toimimisen haasteista ja valmentajien tarjoamasta toimijuuden tuesta.

- Annan luvan kerätyn haastatteluaineiston jatkokäyttöön tämän tutkimustiedotteen mukaisella tavalla. Haastatteluaineisto säilytetään anonymisoituna.
- En anna lupaa haastatteluaineiston jatkokäyttöön. Olemassa oleva haastatteluaineisto hävitetään.

2) Toiseksi pyydän sinua vastaamaan kysymykseen, jossa kerrot kiinnostuksestasi osallistua mahdolliseen jatkohaastatteluun. Jatkohaastattelussa keskitytään tarvittaessa jo kerätyn haastatteluaineiston täydentämiseen uuden tutkimuskysymyksen asettelun mukaisesti (kuvattu tarkemmin alla luvussa ”tutkimuksen kulku”).

- Olen kiinnostunut osallistumaan jatkohaastatteluun erikseen niin pyydettyäessä.
- En osallistu jatkohaastatteluun.

Halutessanne voitte antaa tutkimusluvan molempiin edellä mainittuihin tutkimustapoihin tai vain toiseen niistä. Jo kerättyä haastatteluaineistoa ja mahdollisissa jatkohaastatteluisa kerättävää aineistoa käytetään osana liikuntatieteen maisterin jatko-opintoihini kuuluvaa pro gradu -

tutkimustani Jyväskylän yliopiston liikuntatieteellisen tiedekunnan liikuntapedagogiikan koulutusohjelmassa. Pro gradu -tutkielmasta voidaan julkaista tieteellinen artikkeli kansallisessa alan tieteellisessä julkaisussa.

Jos annat tutkimusluvan olemassa olevaan aineistoon, se säilytetään anonymisoituna tutkimuksen päättymisajankohtaan saakka.

Tutkittavien arvioitu lukumäärä on 8 urheiluakatemiavalmentajaa.

Vapaaehtoisuus

Tähän tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista. Voit kieltäytyä osallistumasta tutkimukseen tai keskeyttää osallistumisen pyynnöstäsi milloin tahansa.

Tutkimuksen kulku

Tutkimuksessa tarkastelen sitä, kuinka kaksoisurapolulla olevan nuoren opiskelija-urheilijan toimijuus ilmenee urheiluakatemiavalmentajien puheessa. Toimijuudella tarkoitetaan esimerkiksi nuoren aktiivisuutta, halua ja mahdollisuutta vaikuttaa itseään koskeviin päätöksiin ja toteuttaa niitä. Lisäksi tutkimuksessa olen kiinnostunut siitä, millaisia toimijuuden tukemisen tapoja valmentajat kuvaavat nuoren kohtaamisissa toimijuuden haasteissa.

Tutkimuksen arvioitu valmistumisajankohta on joulukuu 2022.

Osaltasi mahdollisen jatkotutkimushaastattelun tarve ja kesto arvioidaan jo kerätyn haastatteluaineiston analyysin jälkeen keväällä 2022. Jatkohaastattelun osalta teihin otetaan tarvittaessa erikseen yhteyttä suostumuksesi mukaisesti. Mahdollinen jatkotutkimushaastattelu toteutetaan etäyhteydellä.

Tutkimuksesta mahdollisesti aiheutuvat haitat ja epämukavuudet

Mahdolliseen jatkotutkimushaastatteluun osallistuminen, jonka arvioitu kesto noin 1 tunti.

Tutkimuksen kustannukset

Tutkimukseen osallistumisesta ei makseta palkkiota.

Tutkimustuloksista tiedottaminen ja tutkimustulokset

Tutkimuksen tulokset julkaistaan Jyväskylän yliopiston sähköisessä julkaisupalvelussa.

Tutkimuksesta valmistuu pro gradu -tutkielma. Tutkimuksesta voidaan julkaista artikkeli kansalliseen alan tieteelliseen lehteen.

Lisätietojen antajan yhteystiedot

Alli Halttunen

LIITE 2. Haastattelurunko

Olet osallistumassa pro gradu -työn osana tehtävään tutkimushaastatteluun, jossa keskitymme nuorten urheilijoiden elämään ja valmennukseen. Haastatteluista kertyvä aineisto kirjoitetaan nauhalta tekstiksi ja tekstiä käsitellään ja sitä käytetään ainoastaan tämän tutkimuksen tarkoituksiin. Nauhaa ja tekstiä säilytetään erityisellä huolellisuudella. Nauha ja haastatteluista kertynyt teksti poistetaan tutkimuksen valmistuttua. Haastattelut ovat luottamuksellisia. Tunnistetiedot poistetaan analysointivaiheessa. Jos haluat jostain syystä perua osallistumisesi tutkimukseen, on se mahdollista perusteetta aina tutkimuksen valmistumiseen saakka. Voit myös aina halutessasi pyytää rekisteristä ne tiedot, joita sinusta siellä säilytetään.

HAASTATTELURUNKO 31.1.2019

1 Nuoruus ja valmennus

Tässä haastattelussa puhumme nuorista; millaisesta ikähaarukasta meidän olisi mielestäsi syytä puhua, jotta se pitäisi sisällään nuoren elämässä tärkeät vaiheet?
Kuvaile niiden nuorten elämää, joita kohtaat valmentajana.
Miten valmennussuhde syntyy, kehittyy ja loppuu?
Millaisien asioiden koet vaikuttavan valmennussuhteen laatuun?
Millainen on roolisi valmentajana nuoren elämässä?

2 Nuoren elämä ja siirtymät

Mikä nuoren elämässä on tärkeää?
Miten nämä asiat vaikuttavat valmennukseen?
Millaisia muutoksia nuori kohtaa elämässään?
Millaisia elämänmuutoksia urheilu voi tuoda nuorelle?
Miten käsittelette erilaisia muutoksia valmennuksessa?
Entä erityisesti mahdollisia haasteita ja ongelmia elämässä?
Entä positiivisia yllätyksiä?
Kuinka nuori sitoutetaan oman elämän suunnitteluun?
Miten otat nuoren hyvinvoinnin huomioon valmennuksessasi?
Kuinka nuoren sukupuoli vaikuttaa valmennuksessa?
Miten valmennusympäristö vaikuttaa nuorten elämään? (esim. paikkakunta, voimakas lajikkulttuuri)
Miten taloudelliset kysymykset näyttäytyvät nuorten valmennuksessa?
Kuvaile niitä periaatteita, joita noudatat erityisesti nuorien kohdalla valmennuksessasi.

3 Nuoren kaksoisura ja tulevaisuus

Miten käsittelette nuoren tulevaisuutta valmennuksessasi?
Mitä taitoja urheilu mielestäsi antaa nuoren tulevaisuutta ajatellen?
Sosiaaliset taidot? Taidot ajanhallintaa ajatellen? Taidot itsensä johtamista ajatellen?
Taidot kansainvälisyyttä ajatellen?
Kuinka valmennuksessa otetaan huomioon näiden taitojen kehittäminen?
Millaisena näet koulunkäynnin ja urheilun yhdistämisen nuoren elämässä?
Mitä kaksoisura-käsite mielestäsi merkitsee?
Mitä tekijöitä on onnistuneen kaksoisuran taustalla?
Millaisena koet urheiluoppilaitosten roolin nuoren elämässä?

Millaisena ammattiuurheilijan ura näyttäytyy nuorille?

Miten käsittelette urheilijan ammattiuraa osana valmennusta?

Miten koet valmentajana vaikuttavasi nuoren tulevaisuuden suunnitteluun?

Mitä nuoren tulevaisuus ja sen tukeminen merkitsevät sinulle valmentajana?

4 Valmentajan moniammatillinen rooli

Kuvaile omaa rooliasi osana ammattilaisten verkostoa, jossa työskentelet.

Seura? Akatemia? Oppilaitos? Muut?

Ketkä muut henkilöt ovat tärkeitä nuoren elämän suunnittelua ajatellen?

Kaverit? Perhe? Parisuhde?

Muut harrastukset ja ympäristöt?

Keneltä heistä voit tarvittaessa pyytää apua nuoren tukemiseen?

Millaisia ovat ne tilanteet, jossa tarvitset muiden apua?

Mitkä ovat valmentajana (suhteessa muihin ammattilaisiin) vahvuutesi ajatellen nuoren elämän tukemista?

Millaisia nuoren elämään liittyviä asioita et ole valmis käsittelemään osana valmennusta?

Valmennuksen tulevaisuus

Millaisena näet nuorten valmentamisen tulevaisuuden?

Miten tulevaisuuden valmennus voisi tukea paremmin nuoren kaksoisuraa?

Valmentajan tausta

Millainen on oma tiesi valmentajaksi?

Lajitausta? Koulutus? Työtausta valmentajana?

Kuvaile oman taustasi vaikutuksia valmennukseesi ja nuoren elämän tukemiseen?

Mitä valmennus merkitsee sinulle?

Mikä on parasta työssäsi?

Lopetus

Kysyttiinkö sellaisia kysymyksiä, mitä oletit kysyttävän?

Oletko pohtinut tällaisia asioita aikaisemmin?

Kenen kanssa?

Oliko pohtiminen helppoa?

Voisiko mielestäsi urheiluakatemia tukea keskustelua näistä asioista? Millaista tuki voisi olla?

Jäikö mielestäsi jotain tärkeää käsittelemättä?

LIITE 3. Litteraationäyte

A: No minkälaisia muutoksia nuori kohtaa elämässä?

H: No vaikka mitä. Kaveripiirin muutoksia ja mahdollisesti joukkuemuutoksia. Sitten kasvua ja työ- tai opiskeluympäristöjen muutoksia. Sitten juurikin nää fyysisen ja henkisen puolen kasvamisesta, mitä muita isoja muutoksia. No siinä ne varmaan niinkun on.

A: Mitä muutoksia urheilu voi sitten tuua tuohon lisää?

H: No se voi tuua sen, että sää niinkun opit ehkä käsittelemään ehkä niinkun pettymykseen ja sit onnistumisiin ja, mitä niinkun tulee sitten niissä ympäristön muutoksissa, mitä sää koet muualla kuin urheilussa. Ja sitten no toki se urheilu voi tuua itessään sen sosiaalisen ympäristön, et sul on samanhenkiset ihmiset siinä lähellä. Mutta jotkuthan on tosi tarkkoja niinkun siitä, että ne ei halua olla niitten joukkuetyyppien kanssa vapaa-ajalla tai muuten mutta. Mitä muutoksia, no urheilu tuo sit semmosen muutoksenhan sen tuo, niille ketkä oikeesti niinku haluaa satsata, niin ne joutuu myös tekemään en mä nyt voi sanoo uhrauksia, mutta niitä valintoja siitä, että mä en lähekkään jätkien kaa peli-iltaan, vaan mä lähden harjoittelee tai mä en lähe jätkien kaa kaupungille, et sä joudut tekee niitä valintoja. Se sit, mikä on hyvä siinä urheilussa on se, että he oppii myös aikatauluttaa sitä elämää. Mut kyllä se niinkun se, jos sä teet sen valinnan, että se urheilijapolku on se minun polku, niin sit sä joudut kyllä niinkun tinkimään niistä asioista, mitkä tuo turvaa sulle elämään, mutta samalla se myös antaa tosi paljon. Toki sit se voi tuoda niitä muutoksii, että sulle tulee niitä loukkaantumisia ja sä joudut harjoittelee eri tavalla ja jollekin se tulee niin paha loukkaantuminen, että sä et ikinä urheile. Semmosia muutoksia.

A: Miten tämmösiä käsitellään valmennuksessa?

H: No semmosia pitäis käsitellä paljon enemmän. Jutella niistä, että jos sulle tulee semmonen vamma, et sä et pysty enää ikinä pelaan tai sit että se on pitkä tauko, ni sit yrittää miettiä niinkun sen, miettii ne hyvät asiat, mitä tässä voidaan tehdä. Et sä pystyt nyt ehkä olee kavereitten kanssa enemmän ja sä pystyt satsata kouluun enemmän ja sulla on aikaa hajroitella semmoista ominaisuutta, mitä sä et oo ehkä ennen harjoitella ja sitten katsoo sitä muitten harjoittelua, vaikka se kuinka harmittaa, niin kattoo vähän eri näkökulmasta. Ja katsoo sitä joukkueena toimimista vähän niinkun taustalta enemmän, niin ehkä se on vaan urheilijalle sit enemmän ajatuksia. Mut niitä pitäis kyl käsitellä vaan enemmän, että monestihan se menee niinkun nuoren elämässä, että jos sä oot kolme kuukautta pois ja se fyysinen kasvu on vaikka nopeimmillaan, ni he ei sitte, jos he on kolme kuukautta pois, ni he aattelee, että he on automaattisesti jääny jälkeen ja tästä ei tule mitään enää. Niin siinä pitää tukee sitten mahdollisimman hyvin. Mutta ei oo semmosta järjestelmää, että me lyyän ne johonkin koneeseen, että ne kuntouttaa itensä ja tulee tähän kolmen kuukauden päästä ja se on valmis pelaamaan. Vaan siellä koneessa pitää olla aika monta tekijää, että se tulee takasin, että tää on semmonen asia, mistä pitäis laajemminkin keskustella ja miten niistä huolehitään, silloin kun tulee joku semmonen iso muutos.

LIITE 4. Käsitteellistettyjen tuen tehtävien määrällinen vertailu koko aineistossa.

TAULUKKO 12. Tuen tehtävien maininnat koko aineiston tasolla.

Koodi	Luokka	Luokka / Määrä	Luokka / %	Maininnat / Määrä	Maininnat / %
VAO	URHEILUVALMENNUS JA VALMENTAJAN AMMATILLINEN OSAAMINEN	23*	8,36	340*	12,97
VAO1	Valmentajayhteisön toi- mintaan osallistuminen, valmentajien työn koko- naisuuden hallinta ja työ- suhteet	9	3,27	142	5,42
VAO2	Valmentajan ammattiura, henkilökohtaisen osaami- sen kehittämisen ja työssä jaksaminen	6	2,18	86	3,28
VAO3	Päivittäisen valmennus- työn kehittäminen	8	2,91	112	4,27
NU	NUOREN KAKSOISURAYMPÄRIS TÖN TUNTEMUS	125*	45,45	876*	33,41
NU1	Nuoren kehitys	6	2,18	45	1,72
NU2	Nuoren sosiaalinen tuki- verkko	8	2,91	18	0,69
NU3	Nuorten urheilu	28	10,18	197	7,51
NU4	Koulutus ja työelämä	9	3,27	108	4,12
NU5	Kaksoisura	22	8,00	135	5,15
NU6	Nuoren talous	11	4,00	118	4,50
NU7	Muut nuoren elämään liit- tyvät asiat	41	14,91	255	9,73
TT	NUOREN TOIMIIJUUDEN TUKEMINEN	127*	46,18	1406*	53,62
TT1	Yksilölliset resurssit	16	5,82	189	7,21
TT2	Ilmapiiri ja suhteet toisiin	67	24,36	808	30,82
TT3	Aktivoiva pedagogiikka	44	16,00	409	15,60
		275*		2622*	

LIITE 5. Toimijaryhmittäin luokitellut tuen tehtävät.

KUVA 8. Kuva toimijaryhmittäin luokitelluista tuen tehtävistä.

	A valmennusssuhde		Ba nuoret		Bb urheilijat		Ca valmentajat		Cb valmentajien yhteisö		Da läheiset		Db harrastusryhmä		Dc kaverit		E urheilija- ja liikuntaseurat	
	määrä	%	määrä	%	määrä	%	määrä	%	määrä	%	määrä	%	määrä	%	määrä	%	määrä	%
VAO	31	3,90	0	0,00	0	0,00	245	42,46	24	92,31	0	0,00	0	0,00	0	0,00	27	40,91
VAO1	2	0,25	0	0,00	0	0,00	47	8,15	4	15,38	0	0,00	0	0,00	0	0,00	22	33,33
VAO2	29	3,65	0	0,00	0	0,00	145	25,13	3	11,54	0	0,00	0	0,00	0	0,00	2	3,03
VAO3	0	0,00	0	0,00	0	0,00	53	9,19	17	65,38	0	0,00	0	0,00	0	0,00	3	4,55
NU	120	15,11	373	52,76	35	59,32	83	14,38	1	3,85	36	54,55	3	8,57	0	0,00	18	27,27
NU1	6	0,76	27	3,82	0	0,00	0	0,00	1	3,85	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
NU2	0	0,00	3	0,42	1	1,69	5	0,87	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
NU3	33	4,16	82	11,60	8	13,56	24	4,16	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	4	6,06
NU4	0	0,00	72	10,18	6	10,17	13	2,25	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
NU5	22	2,77	80	11,32	4	6,78	12	2,08	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	1,52
NU6	0	0,00	0	0,00	10	16,95	20	3,47	0	0,00	19	28,79	1	2,86	0	0,00	10	15,15
NU7	59	7,43	109	15,42	6	10,17	9	1,56	0	0,00	17	25,76	2	5,71	0	0,00	3	4,55
TT	643	80,98	334	47,24	24	40,68	249	43,15	1	3,85	30	45,45	32	91,43	8	100,00	21	31,82
TT1	73	9,19	97	13,72	10	16,95	6	1,04	0	0,00	0	0,00	1	2,86	0	0,00	1	1,52
TT2	399	50,25	109	15,42	4	6,78	189	32,76	0	0,00	22	33,33	22	62,86	8	100,00	18	27,27
TT3	171	21,54	128	18,10	10	16,95	54	9,36	1	3,85	8	12,12	9	25,71	0	0,00	2	3,03
	794		707		59		577		26		66		35		8		66	

F koulutusjärjestelmä	Ga kaksoisuralla yleisellä tasolla		Gb urheiluakatemit		H terveydenhuolto		I armeija		Ja muut nimetyt toimijat		Jb muut yleisellä tasolla nimetyt toimijat		Jc muut nimeämättömät toimijat					
	määrä	%	määrä	%	määrä	%	määrä	%	määrä	%	määrä	%	määrä	%	määrä	%	määrä	%
	0	0,00	0	0,00	8	22,86	0	0,00	0	0,00	0	0,00	5	3,97	0	0,00	340	12,97
	0	0,00	0	0,00	1	2,86	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	76	2,90
	0	0,00	0	0,00	2	5,71	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	181	6,90
	0	0,00	0	0,00	5	14,29	0	0,00	0	0,00	0	0,00	5	3,97	0	0,00	83	3,17
	32	60,38	30	93,75	18	51,43	3	50,00	1	20,00	5	100,00	104	82,54	14	63,64	876	33,41
	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	11	8,73	1	4,55	46	1,75
	2	3,77	1	3,13	4	11,43	0	0,00	0	0,00	1	20,00	1	0,79	0	0,00	18	0,69
	4	7,55	0	0,00	3	8,57	0	0,00	1	20,00	1	20,00	34	26,98	3	13,64	197	7,51
	15	28,30	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	2	1,59	0	0,00	108	4,12
	8	15,09	19	59,38	11	31,43	0	0,00	0	0,00	0	0,00	2	1,59	2	9,09	161	6,14
	1	1,89	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	3	60,00	25	19,84	4	18,18	93	3,55
	2	3,77	10	31,25	0	0,00	3	50,00	0	0,00	0	0,00	29	23,02	4	18,18	253	9,65
	21	39,62	2	6,25	9	25,71	3	50,00	4	80,00	0	0,00	17	13,49	8	36,36	1406	53,62
	8	15,09	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	0,79	0	0,00	197	7,51
	13	24,53	0	0,00	5	14,29	3	50,00	0	0,00	0	0,00	15	11,90	6	27,27	813	31,01
	0	0,00	2	6,25	4	11,43	0	0,00	4	80,00	0	0,00	1	0,79	2	9,09	396	15,10
	53		32		35		6		5		5		126		22		2622	100,00

LIITE 6. Tuen tehtävien valmentajakohtainen luokittelu.

TAULUKKO 13. Valmentajakohtainen luokittelu tuen tehtävistä ja niiden prosentuaalisesta jakaumasta.

Tuen tehtävä	Valmentaja 1		Valmentaja 2		Valmentaja 3		Valmentaja 4		Valmentaja 5		Yht.
	Mainintojen määrä	%	Mainintojen määrä	%	Mainintojen määrä	%	Mainintojen määrä	%	Mainintojen määrä	%	
VAO1	5	1,2	23	4,5	9	1,3	23	4,1	15	3,3	75
VAO2	21	5,1	16	3,1	33	4,8	55	9,9	28	6,1	153
VAO3	23	5,6	26	5,1	15	2,2	34	6,1	14	3,0	112
NU1	3	0,7	13	2,6	1	0,1	17	3,0	11	2,4	45
NU2	6	1,4	2	0,4	5	0,7	4	0,7	1	0,2	18
NU3	38	9,2	46	9,1	48	7,0	29	5,2	37	8,0	198
NU4	9	2,2	26	5,1	47	6,9	13	2,3	13	2,8	108
NU5	28	6,8	8	1,6	69	10,1	29	5,2	29	6,3	163
NU6	20	4,8	21	4,1	14	2,1	13	2,3	22	4,8	90
NU7	23	5,6	54	10,6	61	9,0	67	12,0	50	10,8	255
TT1	41	9,9	39	7,7	45	6,6	20	3,6	44	9,5	189
TT2	128	30,9	154	30,3	212	31,1	170	30,5	142	30,8	806
TT3	69	16,7	80	15,7	122	17,9	84	15,1	55	11,9	410
	414	100,0	508	100,0	681	100,0	558	100,0	461	100,0	2622